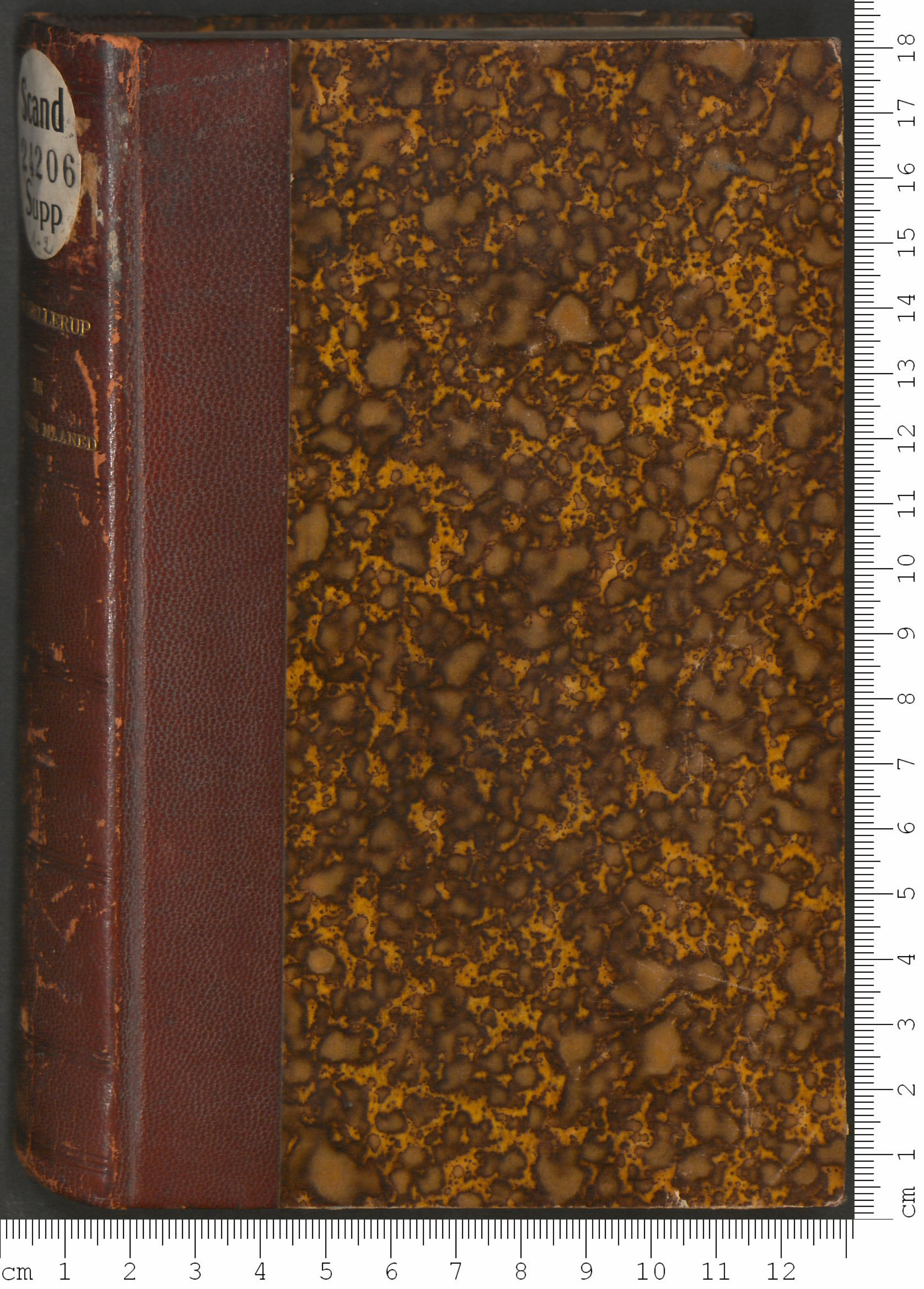
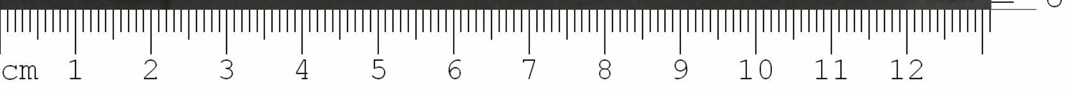
K. GJELLERUP

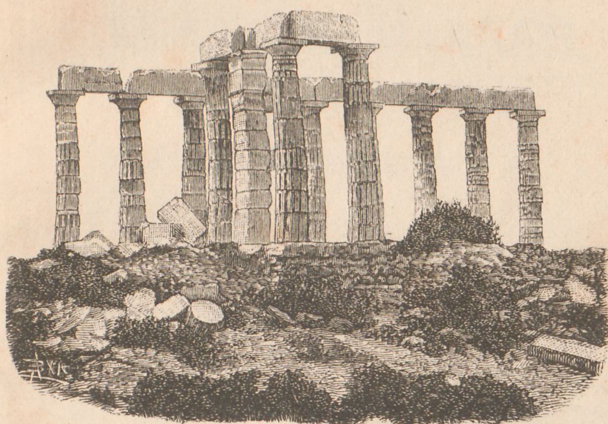
EN
KLASSISK MAANED

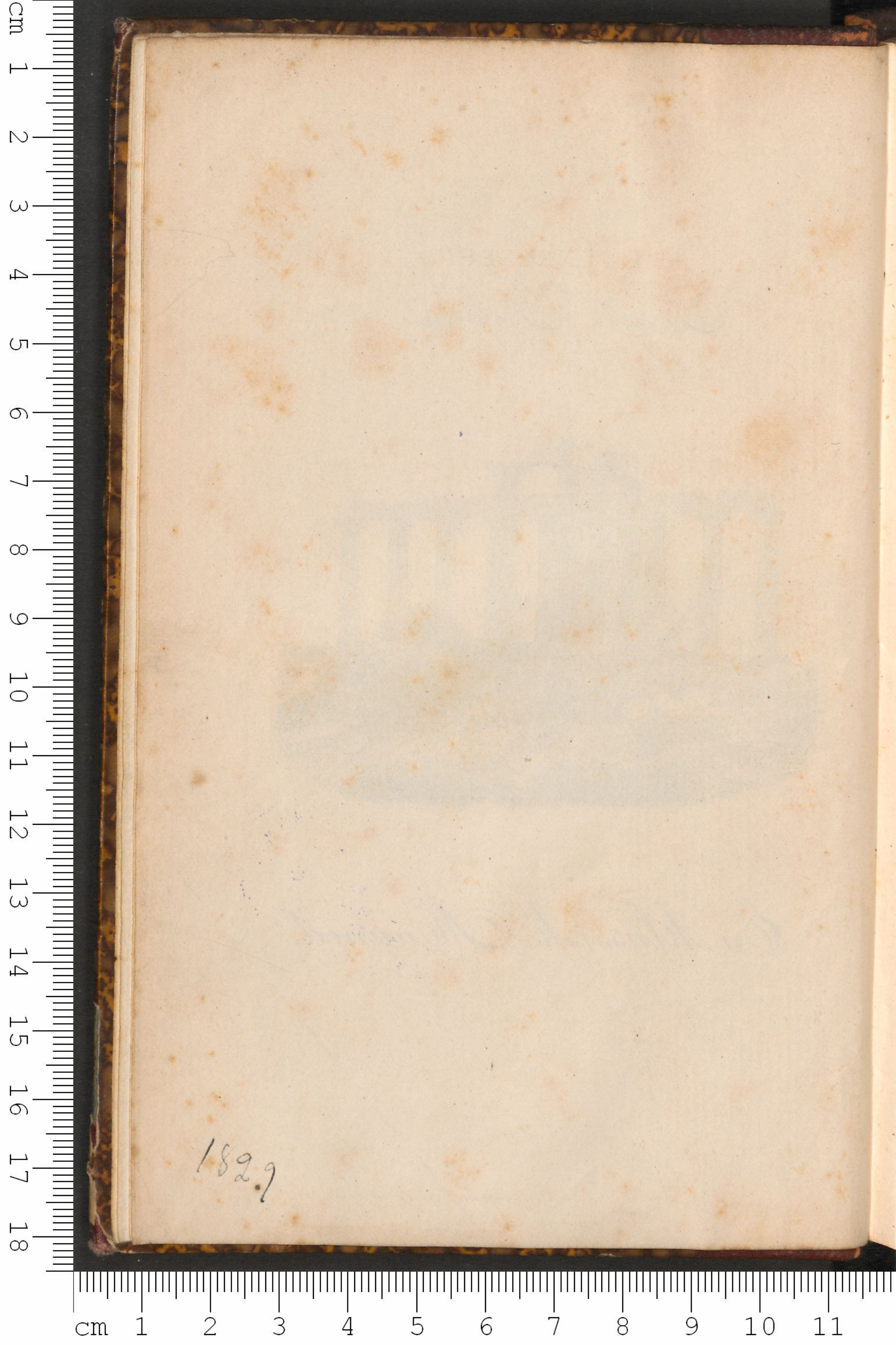

Scand
24206
Supp
1-2
LLERUP
MAANED

Karl Gjellerup:

En klassisk Maaned.

1829

KARL GJELLERUP.

EN KLASSISK MAANED.

BILLEDER OG STEMNINGER

FRA

EN GRÆKENLANDSREJSE.

KØBENHAVN.
ANDR. SCHOUS FORLAG.
1884.

Kjøbenhavn. I. Cohens Bogtrykkeri.

Til

mine kære Plejeforældre

Johannes og Amalie Fibiger

som Erstatning for tørre Rejsebreve.

Forord.

Efter dette Bind Rejseerindringer haaber jeg til Foraaret at kunne lade følge en anden Samling »Fra Vandreaaret«, som væsentlig skulde bestaa af Skildringer fra Tyskland og Rusland.

Det er ikke blot praktiske Hensyn, som har bestemt mig til at lade Grækenlands-Rejsen komme for sig. Den danner for mig en isoleret Maaned af Vandreaaret, som udskiller sig fra det andet og staar med en egen Farvetone, — medens den øvrige Rejse slutter sig sammen, navnlig derved at de Russere, som jeg levede med i Schweitz, vare de samme, hvis Gæstfrihed gjorde mig Rusland hjemligt.

Mange vil i et vigtigt Afsnit af denne Rejseskildring savne nøjagtige Beskrivelser og exacte Oplysninger. Hvad man kan læse sig til i Bädecker og i Topografier af Athen, har jeg tilladt min Pen at overspringe eller strejfe.

Endnu i en anden Henseende kan der rettes en Anke mod denne Grækenlandsrejse: som *Rejse* betragtet udmærker den sig i ingen Henseende. Man kan finde »bedre Rejser« i Hefter af »Fra alle Lande«.

Hvad jeg har ønsket er at genfrembringe de Stemninger, som har mødt *mig* paa hine fjærne, verdensberømte Steder.

FØRSTE AFSNIT.

HENREJSE OG FØRSTE INDTRYK.

I.

Uklassiske Indskibnings-Stationer.

Endnu en Gang saà jeg gennem begge Coupé-Vinduer det flade Land glide over i det endnu fladere, graa Vand, — det døde Vand, hvor hist og her en vaad Sandgrund eller ubevægeligt Græs laa som Ryg og Finner af sovende Sødyr. Atter »befòr jeg med Lokomotivet de sagte mumlende Vover, hvor Allarik maatte standse, og Attila ikke kom over.« Et Kvarter endnu, og jeg skulde gense Venezia.

Det er en forunderlig Følelse, første Gang man paa en Rejse kommer til et Sted for anden Gang. En umulig Sætning. Jeg har grundet meget over den, men den lader sig ikke skrive. Den faar i sin Uskyldighed dele Skæbne med

saa meget andet, der kan opleves, men ikke nedskrives, — enten Fejlen nu stikker i Livet eller i Literaturen.

Men det maa være paa den samme Rejse. Har man været hjemme og er rejst ud paa ny, saa sker der intet andet, end at man besøger et Sted, hvor man har været før, men ikke det mærkelige, at man føler paa et fremmed Sted som om man kom hjem, og navnlig ikke det, at den flygtige Rejse derved, at man igen træder i sine egne Spor, trykkes ned i det øvrige reale Livs Plan, med dens fornuftige Gentagelses-Lov. At drikke Kaffe eller spise Is hos Florian paa Markus-Pladsen er altid behagelig og forfriskende. Men denne Kombination: at drikke Kaffe hos Florian, spise til Middag hos Bedeau i Rom og saa komme tilbage og spise Is hos Florian, — det er den rette Rejse-Epikuræisme. Naar man gør det, og endda endnu stedse er paa Udrejsen, saa føler man sig i sin Egenskab af Rejsende som en hel Karl, der har afstrøget al smaalig Dilettantisme.

De fleste Rejsende opleve ikke dette. For den første Rejse er fornuftigvis beregnet saaledes,

at den danner en smuk Bue uden to Gange at berøre samme Punkt. Da det dog væsentlig kommer an paa at kunne sige, at man har været der, saa vilde det være utilladelig dumt at gaa tilbage til samme Sted i Stedet for at gaa til et nyt. Saaledes ogsaa min Rejseroute. Men saa var det en Scirokkodag i Rom, da jeg i Middagssolen gik over den spanske Plads, at der paakom mig en brændende Længsel efter Is og Sne, — ikke den Art *Gelato* og *Granite*, som jeg kunde faa paa Café Nationale nede paa Corsoen, men saadan rigtig isnet Gletscheris og evig Sne, som de serveres oppe paa den ægte store Schweitzer-Café paa Hjørnet af Alperne. Denne Længsel slog en Hundred-Miles Sløjfe paa min Rejseroute med en Knude i Venezia.

Det var ikke tilfældig eller blot af praktiske Grunde, at jeg lod Venezia være Indskibnings-Station og Overgangsstedet fra min europæiske Rejse til den lille halv-orientalske Tur. Brindisi havde været nærmere. Men mit elskede Venezia drog mig uimodstaaelig til sig, saasnart jeg kom nogenlunde i Nærheden af

det. Og nu spejdede jeg længselsfuld ud over de døde Laguner, der laa ligesaa graa og ubevægelige som første Gang. Det var nøjagtig paa samme Tid, lidt over halvotte om Aftenen, og det var paa denne September-Aften næsten ligesaa mørkt som da, for et halvt Aar siden. Det var ogsaa svagt Maaneskin ligesom den Gang, kun var Maaneseglen nu en Smule smallere klippet. Denne Gentagelse behagede mig meget.

Saa dukkede der mørke Mure op forude, enkelte røde Lysstriber flimrede hen over det blege Vand, og pludselig holdt Toget inde paa Banegaarden. Et Minut senere stod jeg med min lette Bagage udenfor, hvor ingen hæslige Drosker trængte sig mellem hinanden med Pidskesmæld, nervøse Hovslag og Hjulrullen, men hvor de tavse Gondolers tætte Stime trykkede sig imod hinanden og ind mod Quaien og svævede paa deres egne sukkende Dønninger helt ind over de nederste brede Marmortrin. Uafladelig lød Gondolierernes Raab og af og til skar en lang, skingrende Fløjten gennem Luften. Men Gondolerne bevægede

sig let og sikkert, som af sig selv. Med de stirrende Lanterner og de ranke, blinkende Øxe-Snabler over de smalle mørke Skrog, saà de ud som en Mylr af kloge, blide Sødyr, der med rejste Hoveder spejdede efter en lille Rende, hvor de kunde smalle sig frem uden at gøre andre Fortræd. For naar den ene i Trængslen kom til at skubbe lidt til en Nabo, saa gav denne ikke Stødet barsk tilbage, men veg villig lidt til Side, og dens Sidemænd vare ligesaa hensynsfulde, saa at de gled stille mellem hinanden, som gode Kammerater.

Jeg vèd ikke, hvor mange Aandrigheder der er sagt om at disse sorte Gondoler se ud som Ligkister, der skal bære de øde Paladsers Lig bort i det døde Venezia. Hvad mig angaar, saa synes jeg at denne prunkløse Sorthed klæder deres slanke Skikkelser bedre, end Fortidens ødsleste Pragt kunde gøre det; jeg finder den noblere, som en sort spansk Ridderdragt er noblere end brogede Pludderhoser og spraglede Baand. Det synes ogsaa, som om denne Forsimpling af Farve og Udstyr har ført til en Forædling af Form og Linjer, som det

saa ofte gaar. Med mindre da Canaletto ikke har kunnet tegne en Gondol. For man finder ikke paa hans venezianske Billeder denne svævende Baad, der kun hviler paa Vandet med det midterste af Bunden, hvorfra Stjerten løfter sig højt bagud, medens den lange spidse Stavn strækker sig lige frem over Vandfladen, undertiden dyppende sig let i den, som for at kærtegne sit Spejlbillede, og kløvende Luften med den blanke Øxe.

Og nu, ædle Læser og strænge Læserinde! anbelangendes Gondolen, saa frygt ikke — eller haab ikke — at jeg skal gøre den til et Brudekammer, til »Elskovens flydende Vugge« og udstyre den med bløde Arme, ved Hjælp af hvilke »det smilende Nu med hvide Hænder aftørrer Taarerne over det forgangnes Grav«. Naar jeg læser sligt, saa faar jeg altid en Mistanke om, at den stakkels Poet ingenlunde har trommet Metret til sin »Gondellied« paa den Elskedes Ryg i en gyngende Gondol, men at han tværtimod har klapret det med Kruslaaget paa en tysk Ølstue, uden synderlig større Ud-

sigt til veneziansk Elskov i en Gondol end til parnassisk Udødelighed.

Ich kenne die Weise, ich kenne den Text,
ich kenne auch die Verfasser,
ich weiss', sie predigen öffentlich Wein
und trinken heimlich Wasser.

For i disse vanskelige Tider at undgaa Sigtelse for letfærdig Omgang med Citater, skynder jeg mig at anmærke: 1) at dette Vers ikke er af mig, men af en vis Heinrich Heine, 2) at det er unøjagtig citeret, og 3) at Unøjagtigheden ikke er original.

Nej, jeg vil ikke gøre noget sligt. Paa Ære, jeg under ikke Publikum saa godt, at det skulde faa en Bid mere fra Gildet, end vi selv har nydt. Lad det tære den samme tørre Stokfisk.

Og haab saa heller ikke, at jeg pludselig skal rejse mig i Gondolen »med Blus paa Kind« og synge om de danske Bøgeskove i Solskin, som et Apropos fordi jeg sejler paa *Canale grande* i Maaneskin.

Jeg sidder ensom og blegnæbet lænet mod de blanke Læderpuder og ser ud over Ka-

nalens Flade, som endnu er meget bred. Den er øde; kun langt borte, bag ved os, glide et Par Gondollys. Nu og da funkler en Lysstøtte fra en Gydes Hjørnelygte ned over Vandet og slukkes strax. Paladserne, som lidt spredte endnu begynde at trække forbi, ere ganske mørke; de se snarere ud som Kulisser end som Boliger. Tilvenstre er deres hule Bue svagt maanelys, og dèr glimter af og til pludselig et Vindue op. Tilhøjre falder deres Skygge ud over Vandet. Dèr staar den lille Maane over de takkede Trekanters Kniplingsstrimmel paa *Fondaco dei Turchi,* — hvis mauriske Søjlegang med de lette, høje Rundbuer dæmrer langs det mørke Vand.

Det var den første Bygning, som min undrende Opmærksomhed fæstede sig ved i Venezia, og det var mig en stor Fornøjelse at genkende den siden ved Dagslyset. Paladset laa den Aften ganske ligesom nu i Skygge for Maanen. Da jeg kom midt for det, glimtede et svagt Lys mellem Søjlerne i det underste Stokværk og viste sig udvisket bag Gitterdøren midtvejs, hvor det oplyste en hvid Kvindeskikkelse, der dvæl-

ede et Øjeblik og saa forsvandt, efterladende det langstrakte orientalske Palads saa øde og ligelig gemt i Skyggen, som om aldrig nogen havde betraadt det.

Der var noget eget stemningsfuldt ved dette flygtige Syn. Men stærkere betaget vilde mit Hjærte have slaaet hin Aften, dersom jeg havde vidst, hvad det var for et Palads, som mit Blik fæstede sig paa skraas overfor.

Man maa lægge Mærke til det; det kræver Opmærksomheden. Ensom hæver det sin kvadratiske Façade, skilt fra andre Bygninger ved Haver paa begge Sider, — et Særsyn ved Canale grande. Maanelyset falder lige paa den ædle Renaissancefaçade, maaske den fineste i hele Venezia. Man ser Ørnene paa Gesimsen, Trophæ-Ornamenterne mellem Vinduernes korinthiske Søjler; hist og her tindrer blaat et af de store Rundbuevinduer eller Randen af den lille Cirkelrude i Stavværket. Paa den lange Balkon viser alle Smaasøjlerne sig; dens brede Slagskygge falder ned over Pilasterkapitæler og Rundbuer i det underste Stokværk. Her sender Portlygten et rødt Lys ned over

Marmortrinene, der bygge sig omvendt amfitheatralsk ned i Vandet. Med den høje tilbagebøjede Agterstavn ragende ind over de underste Trin ligger den sorte Gondol ubevægelig mellem et Par af de lange Pæle.

Hin første Aften saà jeg kun denne ydre Kulisse. Nu gaar jeg ind gennem Porten, op ad den brede Trappe med de store Hellebarder og Gelænderets Løvehoveder og Slanger, gennem billedsmykkede Værelser, ind i Salen med Loftets bleggrønne Bjælkeværk og den store Trone af brunt Træ, hvor en Dobbelttrappe fra begge Sider krummer sig op til et lille Tempel, baaret af fire bladsnittede Spiralsøjler. Gennem en Rundbuehvælving med gyldenkannelerede Ibenholtssøjler træder jeg ind i Værelser med indlagte Borde og Atlaskes Møbler. Og fra denne øde Rest af gammel aristokratisk Luxus stiger jeg ned i det underste Stokværk, og gennemvandrer Rækken af de lave, dunkle Værelser ud til den lille Have, — Richard Wagners sidste Bolig. Jeg hører igen den gamle Tjener fortælle paa gebrokkent Tysk, at her var Mesterens Arbejdsværelse;

— dèr var han faldet om efter at han var kommen ind fra Spisestuen, og saa lagde de ham paa den Sofa dèr, — — omtrent som man allerede havde læst det i Aviserne, men med dette anskuelige »Hvor og Hvorledes«, som udstrømmer fra Stedet og Øjenvidnet.

Hin Aften vidste jeg ikke, hvorfor du tiltrak mig saa mystisk, og mit Øje hang ved dig, som om det vilde trænge gennem Marmormurene. Nu vèd jeg det. Vær hilset igen du det ædleste af alle lagunespejlede Paladser, du der nu fremfor alle Verdens andre Pragtbygninger staar paa de sukkende Bølger som et Monument af forstenet Musik, — Vendramin Calergis! . . . .

Jeg tænker mig en Nat helt fyldt af straalende Fuldmaaneskin, saaledes som jeg har set det over Venezia, i Marts. Men en Maaned tidligere paa Aaret; — og sent ud paa Natten, saa sent, at de hundrede Gasblus ere slukkede paa Markuspladsen og intet uden det blaa Himmellys tindrer i Domkirkens mangerudede Vindue og paa Kuplernes Blyglans. Der blæser en Vind stødvis, som Suk af Natten; — ude fra

Lido kommer den, bagved den skummer Adria, foran den bølger Havne-Lagunen, og Smaavover mylre hen over hele Kanalens Flade, delende dens Maaneglans ud i Millioner af legende Blink. De synge langs fugtige Mure, under vaade Marmortrapper og rundt om hældende Gondolpæle. Nej, de synge ikke, de gøre Musik, et langt monotont Forspil, — de klinge og tone og sukke, men de synge ikke, for de, der ikke ere dannede af Menneskehænder og intet have med Mennesker at skaffe, — hvilke Menneske-Ord skulde de tage paa deres Læber, og om hvad skulde de synge?

Paladserne synge. I to mægtige Halvkor langs den store Kanal hæve de deres gamle patriciske Røster, og rundt om fra favnesnevre Kanalgyder, hvor spredte Paladser skjule deres Pragtfaçader, flyde enkelte Stemmer ud i deres Kor, ligesom Smaakanalernes Vand flyder ud i den Stores. Korførerske er den gyldne Fortuna, der svæver paa sin Jordklode, hvor *Dogana di Mare* skyder sin Kile ud i Havnen. Fra dette fremskudte Stade kan hun samle til det store Kor de hellige Solostemmer af Giu-

deccas prægtige St. Redentore, af den yndefulde St. Giorgio Maggiore, der flyder ensom paa sin lille Ø foran Piazetta, af den koket-pragtfulde St. Marco, der synger med en profan-hellig Røst, som en bodfærdig Magdalene, — og endelig Dogepaladsets dybe Hersker-Stemme. Hun kan ogsaa derfra beherske Bølgeorkestrene baade Kanalens og Havnens, som blande sig under hendes Fod, ja endogsaa vinke ud over Lidos lave Skranke til Adria, naar det skal falde ind med en brusende Fanfare af Tritonhorn.

Hvad da Paladskoret synger om? Om Tider, da dets Troner ikke stod saa øde som deres uægte Brødre i Theatergaderober, da Grimanier, Foscarier, Contarinier, Dandoloer, Falierier og Vendraminer slæbte deres Dogekaaber og Raadsherrekapper opad dets brede Trapper, over dets spejlblanke Gulve og orientalske Tæpper; — om den Tid, da en ydmyget Kejser under Dogens Auspicier maatte kysse Pavens Tøffel paa St. Marcos' Gulv; — da Lagunestaden herskede over Havet, som en Brudgom over sin Brud, og gemte Orientens

Nøgler; da den byggede sine mørke Borge paa Tomten af græske Templer, hvor de nu smuldre hurtigere end hine, og lod Candias, Cyperns og Moreas Bannere vaje fra Markuspladsens kolossale Standarter; — om de straalende Dage, da Tizians Skønne elskede, Tintorettos Vældige herskede og Paolos Borde stod dækkede.

Om dette synge nu Paladserne i lange arkitektoniske Canzone-Strofer, hvor Rimene ordne sig saa regelmæssig som Ornamenter paa en Renaissancebygning. Og med et Envoy sende de deres Canzone op til Venezia, Byernes havopstegne Afrodite, hvor hun sidder paa sin Guldtrone mellem straalende Skyer bekranset af en svævende Nike, med den vingede Evangelist-Løve og en sprællende Delfin for sine Fødder, kærtegnende Jupiters Ørn. For saaledes skildre Paladserne hende, idet de glemme at Nike svæver bort med Guldkransen i Stedet for at sænke sig ned over hende, at Løven er falden i Søvn og Delfinen har sprællet saa længe mellem Skyerne, at den er forkommen af Mangel paa Vand, medens den olympiske

Ørn drejer Hovedet saa hurtig til begge Sider, at den faar en uhyggelig Lighed med Østerrigs heraldiske Kejserørn.

Venezia lytter og grunder. For hun hører i denne Serenade én enkelt Stemme, der behersker alle de andre og breder sin Klangskønhed over hele Koret. Og søgende taler Venezia:

— Hvem af eder, I mine bølgespejlede Paladser, har i Nat faaet en saa underskøn Røst, at det lyder, som jeg kunde tænke mig i de gamle Dage, da eders Herrer bragte Søjler fra Tyrus og Statuer af broget Marmelsten fra Konstantinopel og andre fjærne Strande, for at smykke eders Gaarde og Torve, — at de saa ogsaa havde bragt Memnons-Støtten hertil fra Ægyptens Ørk, og stillet den mellem Søjlerne paa Piazetta, vendt mod Havnen og den tidlige Østhimmel, og Dagen gryede, og den hævede sin Røst midt i eders Kor, hilsende sin rosenfingrede Moder. For saaledes synger En af jer, som jeg aldrig har hørt Sagn om at Sten har sunget, uden den alene. Er det dig du graa, prunkløse Moncenigo, der gav

hin Albions omflakkende Svane Ly paa mine stille Laguner, — eller dig, med hans Elskedes Navn, yndefuldeste Guiccioli, — eller dig, Canzonedigterindens Hus, hvor deres Elskov spirede? Du brogede, regelløse Cà Doro, har du fundet disse Toner for at ledsage din Herskerindes Dans og bevinge den dødelige Terpsichores Fødder? Maaske er det den stolte Vendramins forglemte Nabo, tveportede Marcello, fra hvis Søjle-Pergolo den foryngede Kirkemusik tonede? Eller skal jeg søge Røsten i det andet Halvkor, paa Fortunas egen Side, i Barbarigo, hvor Titian malede? Nej, dig var det, du det mindste og største af alle Paladser ved den store Kanal, du der staar indeklemt med din smalle, smykkeløse Mur skamskændet af et simpelt Café-Skildt, som om det var glemt, at fra denne Tærskel drog min vældigste Søn ud, og til den vendte han tilbage bedækket med Hæder, den blinde Fører, den evig unge Olding, Enrico Dandolo.

Et umaadeligt, tumultuarisk Ekko hæver sig, da dette Navn lyder fra Venezias Læber. Fra Paladserne ruller et hundredtunget Ave;

vildt brøler den vingede Løve paa Piazettas Tyriske Søjle og svares nede fra Arsenalet af Peiræos' gamle Havneløver, og over St. Marcos Portal hvrinsker Constantinopel-Erobrerens Bytte og Triumfspand, de fire forgyldte Bronceheste: Sværd og Hellebarder klirre langs Rivaen, i Havnen larmer Aareslag og Sejlbasken som fra hundrede Galejer, og bag Lido saluterer Adria med langt henrullende Bølgetorden.

Saa bliver det stille igen. Man hører kun Kanalbølgernes stilfærdige, ensformige Sammenspil, vuggende, rislende, dirrende. Men pludselig hæver sig Palazzo Vendramins Røst og bryder igennem denne idylliske Nocturne med sin heroiske Kraft, ligesom i Slutningen af »Valkyrien« Siegfried Vølsungens Motiv rejser sig over Ildtrolddommen og Slummer-Melodien.

— Dig var det altsaa, du Lombardos Mesterværk, siger Venezia. — Men hvorfra denne mægtige Røst? For vel er du en af de finest slebne Sten i min Murkrone, men intet stort Minde giver dig Forrang fremfor de andre.

Da svarer Vendramin i en lang salig Dithyrambe, som Walters Prissang svarer Mestersangerne, at ligesom Træet i Paganinis Violin er dets Marmor blevet syngende af et Dødssuk, der var udaandet i det.

— En udødelig Aand maa det være, hvis Svanesang du har inddrukket, siger Venezia. Nævn mig ham, at jeg kan ære min Gæst.

— Mesteren, svarer Vendramin Calergis.

Serenaden er endt: vi ere ikke længer paa den store Kanal. Næppe havde Rialto faaet spændt Halvdelen af sin enestaaende Bue, før mørke Mure lydløst skød sig frem paa begge Sider af Gondolen: den er drejet ind i »den lille Kanal«.

Fantasien kvæles herinde. Her er endnu ensommere, trangt, og saa mørkt: Fugtige sortegraa Mure, som man næsten kan berøre begge paa en Gang, og som Gondolen skurer op imod, naar den glider forbi en stilleliggende Pram, eller naar en plebejisk Arbejdsgondol kommer imod os og Baadførerne hilse hinanden med de langtrukne Raab. Disse Varsko-Raab

bryde ogsaa den dybe Stilhed, hver Gang man nærmer sig til et Hjørne.

En Gang efter en saadan Omdrejning skinner et dunkelt Lys os imøde; midt i det hvælver en Bro sig imellem Murene, og smaa Mennesker, der se ud som Marionetdukker, gaa hen over den. Vi glide ind i dens Mørke og ud igen i et straalende Lys; en snever Gade aabner sig, og en Vrimmel af Mennesker gaar ned ad Brobuen ind i den eller ud af den op paa Brobuen. Men næppe har man faaet Øje paa dette lille Stykke Liv, før der igen er lukket til for det, som om det aldrig havde været der. Jeg husker nøjagtig det samme Skuespil paa den første Aften. For det gør netop Indtryk af et Skuespil, der opføres til den Rejsendes Fornøjelse. Det er, som om Sløret et Sekund gled tilside, og ikke den murkronede Republik-Gudinde men en lille væver Blomstersælgerske smilede frem og sagde: »Nej, jeg er slet ikke død, jeg lever endnu, og saadan ser jeg ud,« og endnu inden hun har talt ud, har Stensløret Folder sluttet sig sammen igen.

Det er atter den sorte Kanalgyde, med

ensomme Lygter, der bag store Gitterporte lade Trappetrin dæmre frem eller i snevre Gaarde blinke paa Kummeranden af en græsgrøn Fontæne. Til den ene Side glimte de øverste Ruder en for en op i det svage Maaneskin, der tegner Vindues-Ornamenterne, Pilastre og Balkoner — indtil Skyggen voxer op. Der er Klokkeringning i Luften. Nu og da høres et Gondoliereraab eller en Gadedrengs Fløjten.

Saa lysner det forude. Og pludselig, efter en Brobues Skilletegn, vugges man paa Havnebølgerne mellem Gondoler og store Skibsskrog. Riva degli Schiavoni med sin brede Molo og de mange Smaabroer mylrer af Mennesker, bag ved straaler det ud fra Piazetta og langs det blegrøde Dogepalads. Strax efter er jeg inde i den hyggelige tydske Pension »Aurora,« hvor jeg modtages som en trofast Stamgæst, der har gjort sig fortjent ved at sende Gæster dertil fra Rom. Gondolen har været ved Stationen efter mig, og medens Værtinden beklager at jeg er gaaet Glip af den, kommer den lille vimse Portier, ude af sig selv af Fortvivlelse over den mislykkede Expedition; jeg tror han vilde have

revet sig i Haaret, hvis det ikke havde været en fysisk Umulighed. Om Margherita er der endnu? — Jo hun er der. Og i det samme giver Margherita et lille Overraskelsesskrig fra sig, staaende midt paa Trappen med en stor Bakke. Saa kommer hun ned, byder mig Velkommen og takker for den Hilsen, som jeg har sendt hende gennem en svensk Ven og Bro'er.

Ingen Skumlerier, maa jeg bede! Margherita er ingen koket Italienerinde, men en ærbar tysk Pige, døbt Margrethe. Hendes Tyskhed var den første Egenskab der tiltalte mig hos hende, — hun var nemlig den eneste af Personalet der kunde forstaa mig, da jeg kom første Gang. Dernæst indsmigrede hun sig strax ved at modtage mig med de første Breve, som jeg fik paa hele Rejsen, deriblandt et af dem, hvis Haandskrift faar Hjærtet til at banke — hverken fra Slægt eller Venner. Naar man dertil lægger et ualmindelig smukt Ansigt, en harmonisk Figur, et venligt Væsen og noget fint, ligesom tilhørende en anden Stand, eller snarere noget idealt tjenestepige-agtigt, — hun fik mig til at tænke paa Pigen i Paul Heyses No-

velle »Rejsen efter Lykken«, — saa kommer der dog ingen Novelle ud. Men det kom der ud, at det var uendelig hyggeligere at blive vist til sit gamle Værelse af Margrethe, end paa et fremmed Hotel at faa sit Nummer det og det anvist af en drikkepenge-høflig Hausknecht.

— Det er dèr hvor Herren bode sidst, sagde hun, det vilde De vel ogsaa helst have igen.

— Ja, det vil jeg rigtignok.

Af alle Steder, hvor man færdes, faar man dog i Længden dem fortroligst kær, hvor man har arbejdet, og hvor man har elsket. Arbejdet havde jeg i denne Stue ud mod Havnen — og det andet? —

— Har De ingen Brev til mig denne Gang, Margrethe?

— Nej, endnu er der ingen kommet. Ventede Herren Brev?

— Aa nej!

Og alligevel! — Det samme Sted — Ligheden mellem den Gang og nu i hele Ankomsten, — man slæber altid lidt Overtro med, navnlig i Hjærtesager.

— Deres Koffert er ikke bragt op.

— Nej, for jeg har ladet den blive i Rom.

— Har Herren været i Rom lige til nu?

— Nej, jeg kommer sidst fra Schweitz. — Jeg fortalte hende noget om den Svingom jeg havde gjort, og om mine videre Planer.

— Til Grækenland og Rusland! — Det var en gruelig lang Rejse . . . Og saa alene, altid alene! — Det maa være trist! . . . Det duer ikke at rejse saadan alene.

— Aa, nu har jeg snart vænt mig til det . . . Hidtil har jeg ikke fundet nogen at rejse med, jeg er lidt kræsen.

— Aa, skulde De ikke sagtens kunne finde En, der altid vilde følge Dem? — De kommer nok en Gang igen til Venedig, og er ikke alene.

— Tror De? . . . Og hvis jeg saa er rigt gift, saa kan De jo følge med og være vor Husholderske . . . For man finder Dem vel nok her igen?

— Nej, jeg tror ikke, jeg bliver her saa længe.

— Er De ikke tilfreds her?

— Aa jo, saamænd . . . Naar man er ude og tjener sit Brød, maa man jo tage det som det kan falde. Men forresten tænker jeg paa at søge Tjeneste i fransk Schweiz, for jeg kan ikke Fransk, og det har man Brug for.

— Margherita!

— Ja, nu kommer jeg . . . God Nat!

Hun har Ret. Det var et saart Sted hun traf, da hun rystede saa komisk bekymret paa sit smukke Hoved: »Und immer allein, ach das ist nicht gut« . . . Jeg indrømmer med Mephisto: »Mit Grausen seh' ich das von weiten.«

Saa forestiller jeg mig saadan en Vending, som Turgénjew ynder i sine Roman-Opgør: Ved et af Tydsklands mest renomerede Badesteder kan man næsten hvert Aar i den fashionable Saisontid se en spinkel blond Herre, der endnu holder sig ret ungdommelig, men med den begyndende Stivhed i Benene — —

Nej »Gru« er íkke engang Ordet for den uendelige Masse af trøstesløs Melankoli, der lægger sig som en Mare over Sindet, naar Tanken om en saadan uigenkaldelig halv Existens dukker op hos mig. Og mest denne

Aften ved det store aabne Vindue, hvor Venezia udbredte sig foran mig med straalende Lys og Summen fra Piazetta og med den bølgeskvulpende Havn, hvorover St. Giorgios Klokketaarn hæver sig mod den stjærnesaaede Himmel. Det er fordi netop Venezia taler til mig om en gammel ungdommelig Drøm om en Bryllupsrejse, hvori der figurerer en Gondol og Maaneskin paa Piazetta, — vistnok ingen videre original Drøm, men derfor maaske saa meget naturligere.

Hvordan er det! . . . Der er noget om at En, der er paa Kant med Livet, for ham vil Venezia være en bitter Nydelse, som Tanken om aldrig opfyldte Drømme; men en Lykkelig skal føre sin Lykke derned, og hvor straalende den end er, saa vil Venezia dog forgylde den . . . Saadan noget —

Ja rigtig, det er i Turgénjews »Helene« . . . Hvor jeg dog har elsket den Bog, — ikke læst den som andre, men levet med Personerne, saa at jeg ikke kan begribe, at de ikke skulde have existeret . . . Det er sandt, naar jeg kommer til Moskva, maa jeg ud til Zarizino-Dammene,

hvor Inszarov smed Tyskeren i Vandet . . . Der er der ogsaa saadan en veneziansk Bryllupsrejse, og derfor var det vel at jeg pludselig kom til at tænke paa den . . . Det er saare, saare sjælden, at de Elskende hos Turgénjew naa'r til Bryllupsrejsen. Det er sandt, saa dør de rigtignok, men de har dog i al Fald faaet hinanden, og det er Hovedsagen, spørg blot Læserne.

»De maa absolut skrive en Bog, hvor de faar hinanden, saa skal jeg love for at den vil gaa,« plejer en velvillig Beundrer at sige til mig. Det har jeg ogsaa gjort, om ikke af den Grund, saa fordi man bliver godmodigere med Aarene. I denne samme Stue har jeg forenet et Par Elskende, og jeg er i Færd med at gøre Kunststykket nok en Gang.

Ak ja! det er en Del lettere at sætte en lykkelig Slutning paa de Romaner, som man skriver, end paa dem man oplever, dem som den kære Gud skriver, og hvori han lader os figurere som Modeller, — maaske lidt hensynsløst, — naa, vi bruge Alle Modeller.

I gamle Dage skal Vorherre have lavet

allehaande Eventyr og Mirakelhistorier; nu digter han mere realistisk — og saa trist! . . . Ingen undgaar helt Tidens Aand. — Men han har endnu storslaaet geniale Idéer, — som f. Ex. Richard Wagner, og ligesaa geniale allerkæreste Indfald som f. Ex. — —

Naa ja, f. Ex. den klassisk skønne Tyskerinde, der sidder lige over for mig ved Table d'hôte (i Parenthes, de Par smukke Kvinder, jeg har set her i Venedig, har været Tyske). Men hvad er det saa for en skrækkelig trist Tanke, at give den dejlige purunge Pige til en halvgammel gnaven Doktor, der sidder og ruger skinsyg over hvert Blik, hun løfter fra Talerkenen! Ogsaa en veneziansk Bryllupsrejse! Nej saa foretrækker jeg dog den brystsyge Inszarovs og Helene Nikolajewnas.

Da jeg den næste Formiddag var nede hos Værtinden for at bestille Gondolen til en Lidofart, talte vi en Del om dette sære nygifte Par. Den brave Kone var moderlig indtagen i den unge Frue og frygtelig indigneret over denne Mesalliance. Hun formelig dirrede af Harme over denne skinsyge Gnavepind af en Ægte-

mand. Saa talte hun om Lido, — det var o rimeligt, at jeg som Dansk strax maatte ud til Havet, og jeg kunde jo sagtens gøre en Sørejse! Og pludselig siger hun saa:

— De har vel sét, at Turgénjew er død.

— Nej, — er Turgénjew?

— Ja, det stod i Morgenavisen. Telegram. — De har maaske truffet ham personlig?

— Nej, aldrig.

Det faldt saa underlig over mig dette Dødsfald, skønt det ikke var uventet. Men at Efterretningen netop skulde naa mig her, og lige da jeg havde tænkt saa meget paa den af hans Bøger, der ender her! Tanken slipper mig ikke, mens jeg gaar ude paa Lido, langs det blaa Hav med den regelmæssige alvorlige Brændings-Torden. Jeg erindrede, at det var her Inszarov og Helene gik og saá efter Skibet, som skulde komme og bringe dem til Dalmatien. De se slet ikke store ud, disse Havbølger, heller ikke bryde de sig mod Klipperev, men idet de i en uendelig Kæde langs hele Stranden løber skumbristende op ad den glatte Sandflade, rejser der sig et Bulder, som af fjærne Kanonskud. Der er noget

heri der ligner ham, hans Midler og deres Virkning. Og saa dette straalende Farvespil og denne monotone, ædle Melankoli.

»Iwan Turgénjew« — det er en smuk og interessant, men meget sørgelig Roman, som den kære Gud der har sat Slutningsstregen under. Rigtig en bund-trist Kunstner-Roman. Er det ikke næsten en grusom Tanke af hin over al menneskelig Kritik ophøjede Digter, at lade Helten i denne Forfatterroman vederfares samme Skæbne, hvormed han saa ofte lod sine egne Bipersoner forsvinde? Man læse henimod Slutningen af den nu afsluttede Roman følgende Passus:

»Udenfor det bekendte Konversationshus i Baden-Baden kan De undertiden paa smukke August-Eftermiddage se en kæmpemæssig Olding, hvis destingverede Ydre maaske vil tiltrække sig Deres Opmærksomhed. Det kortstudsede Helskæg er fuldstændig hvidt, og Munden forsvinder bag ved det, som om den havde trukket sig tilbage for at skjule et altfor smerteligt Udtryk; over den gennemfurede, kraftige Pande falder til den ene Side lange, sølvgraa Lokker

helt ned over det endnu mørke Øjenbryn, hvorunder Øjet stirrer frem, paa en Gang drømmende og iagttagende, fraværende og opmærksomt, undertiden væbnende sig med Lorgnetten, der sædvanlig dingler foran midt paa den tilknappede tykke Jakke. I hans Holdning er der noget militærisk. Sædvanlig vil han være i Selskab med en fransk Kunstnerfamilje; han taler Fransk som en Pariser, men i Typen — navnlig ved Næsen og Kæbebenene — er der noget, der viser Tanken længer øst paa. Det vil maaske være Dem paafaldende, at han med særlig Omhu skyer *l'arbre russe*. Men hvis et Par af de yndefulde, unge russiske Piger, som findes her midt i det store kedsommelige Selskab — Guvernanter for de adelige Børn — hvis de komme ham tæt forbi og deres livlige Pludren i det bløde, melodiske Sprog naa'r hans Øre, da vil han standse et Øjeblik, og hans Øjne vil faa dette fraværende Udtryk, som om de saà mod fjærne Steder og svundne Dage, noget ungdommeligt og noget affældigt vil kæmpe i Ansigtet og efterlade det mere maskeagtigt end før. Har han dog ikke undgaaet

at komme i Samtale med en Russer, saa vil denne tiltale ham som Hr. Iwan Sergewitsch, og være paa engang nysgerrig paatrængende, ærefrygtsfuld ydmyg, ja — og saa en Smule ængstelig, som En, der frygter for at røbe sine Særheder og blive taget paa Kornet; — og Hr. Iwan Sergewitsch paa sin Side, han vil være venlig, men forlegen, ligefrem undseelig, han vil overlade den anden alle Aandrighederne, bøje af mere bly end en ung Pige, hvis den mindste Smiger kunde synes at trække op, — sky alle literære Emner — kort sagt gøre alt for at faa den anden til at glemme, at han taler med sin verdensberømte Landsmand Ivan Turgénjew.

Jeg vil ikke blade videre til Affældigheden og den langvarige Sygdoms sidste Aar, — dette er sørgeligt nok, det er det egentlig sørgelige. Saaledes endte han, flakkende om mellem en fremmed Verdensstad og kosmopolitiske Badesteder, som et glimrende Appendix til en stor Kunstnerfamilje, i en Kreds af literære Venner — man maa selv være Literat for at vide hvad »literære Venner« vil sige, — beundret, kompli-

menteret, »interviewed,« — men uden Fædreland, uden Arne, uden Hustru.

Han har trængt til sit Fædreland. Vi trænge alle dertil, men han har hængt ved sit med den opofrende smertelige Kærlighed, hvormed et ædelt Sind elsker en Ulykkelig, en uskyldig Forurettet. Det er vel ikke for meget sagt, at Ingen har gjort det større Tjenester end han. Den Utak han først høstede, Unaaden fra oven og det tvungne Exil, har vel ikke været tung at bære. Tungere var det vel for ham, da han mistede Ungdommens Sympathi, fordi han, den modne bunddannede Aand, ikke fuldt delte deres Idealer og end mindre billigede deres Kampmaade; han har følt, hvad det er at staa over Partierne. Dog selv Forkætrelser fra deres Side, som man mest sympathiserer med, hæver den gode Bevidsthed nogenlunde op over. Det bitreste for ham tænker jeg mig har været den stadige Anke mod hans senere Bøger, at man kunde mærke Virkningerne af hans Exil, han var bleven fremmed for russiske Forhold, han forstod ikke ret hvad han skildrede, han var ikke længer ægte russisk

Forfatter, han var for europæiseret. Dette har været ham det bitreste, fordi han har følt Sandheden deri; en Nutids-Forfatter lever ikke saalænge ustraffet borte fra sin Jordbund. Exilet, som først var tvunget, var tilsidst blevet ham en Vane; han havde faaet et Slags Hjem derude, hvor man aldrig finder et Hjem — i al Fald ikke ene. Kun sjælden og maanedsvis besøgte han Rusland. Men hvor dyb Hjemveen var hos ham, hvor sønlig levende hans Kærlighed var til Landet og Jordbunden, det viser sig af og til ganske diskret i en lille simpel Sætning; hvo føler den ikke banke i denne Begyndelse af en Skitse: »Det er den sidste Julidag; tusind Verst bort rundt omkring overalt Rusland, Hjemmet.« Det er Steppelandets Søn der taler; en Ølænder eller en Bjærgboer vilde ikke føle det saaledes; og det er desuden En, der er vant til at være udenfor, omgivet af det ligegyldige fremmede; hvor han føler Trygheden af de tusind Verst, der nu rundt omkring til alle Sider holder dette fremmede borte fra ham! Og har han ikke glædet sig over, at kunne skrive »Verst« og ikke kosmopolitiske

»Mil« end sige »Chilometre«, glædet sig i det Øjeblik som altid over det »mægtige frie russiske Sprog,« som han kalder sin Støtte i Tvivlens Dage.

Og endnu paa en anden Maade har han smerteligere følt, at han stod ene: han har savnet en Hustru. Jeg véd ingen Digter, hvis Produktion i den Grad bærer Præg af, at han har søgt uden at finde, saa at dens allerfineste Duft er aandet ind i den af dette Savn. Deraf denne mærkelige Omstændighed, at han, der er bleven døbt »*le plus moderne des modernes*«, hans Hovedthema er det gamle spottede, at de to ikke faar hinanden, ikke det pikantere og navnlig det i Mode værende, at de blive kede af hinanden eller at de ødelægge hinanden; de faa ikke hinanden, enten fordi hun tilfældigvis elsker en anden, eller fordi han ikke raadsnar griber til i det Øjeblik, da hun vil lade sig fange, eller kun fordi de træffe hinanden for sent, da den ene af dem allerede er gift, eller — den mildeste Variation — de dø strax efter at have faaet hinanden, eller endelig — den sidste og vildeste, mest sønderrivende Varia-

tion — han forelsker sig først efter at hun har dræbt sig af ulykkelig Kærlighed til ham, forelsker sig i sin Hallucination, indtil Vanviddet dræber ham. Saa er der endnu Kærlighedens dæmoniske Motiv, Kokettens Uimodstaaelighed, som i en af hans fineste Romaner er forbundet med hint første og ligesom voxer ud deraf.

Det er sandt, at han har ogsaa andre, om man vil større, sociale Strænge. Men den inderlige Klang kommer fra hine. Jeg kommer til at tænke paa et af hine Prosadigte, der til Overskrift og Omkvæd har en Linje af en gammel Sang: »Wie waren die Rosen so reizend und frisch«. Saa knugende sørgelig som denne lille Stemnings-Situation er ingen Tragedies femte Akt. Og i saadanne Øjeblikke synes hans Digtninge at have spiret. Derfor have de saa uimodstaalige fundet Vej til Hjærterne, — medens man beundrer de andre realistiske Mestre. Man »tager sin Hat af for dem«, — ham trykker man i Haanden. Om de andre er det at man til Trivialitet har gentaget den sørgelige Frase at »de ere Kunstnere ud i Fingerspidserne,« — det burde staa som den

største Ros paa hans Gravsten, at om ham har ingen fundet paa at sige det.

Der vil blive spillet en Sørgemarsch ved Digterens Ligfærd. Den skulde være heroisk, og i dens Marschskridt skulde der være en dæmpet Klirren af brudte Lænker; men midt i skulde der dukke op en lille simpel Trio, vemodsskøn, men uendelig tungsindig, fuld af trøstesløst higende Savn, en af disse hjærtegribende slaviske Melodier — — »Wie *waren* die Rosen so reizend und frisch — —« . . . .

Saadanne Tanker gaa igennem mit Hoved, mens jeg glider over den brede Lagune fra Lido ind mod Havnen. Gondolen vugges blidt af de flade Bølger, der ere ligesom Buler paa Vandet, foran nikker Metaløxen og tindrer i Solen, bagved hælder den høje Gondolier sig maskinagtig frem over den lange Aare; tilhøjre for Baaden kommer hans Skygge næsten frem over min. Der er Vandet grønt; længer borte flyder Husenes Spejl fra Rivaen ud over det, brudt af sorte Striber. Men ved den anden Side af Baaden ligger Solbilledet glødende paa Vandet; blændende Spejlfarver med tindrende

Gnister brede sig her ud over Lagunen. Husrækken paa Riva degli Schiavoni er stærkt solbelyst; yderst ude straaler som Faner noget Tøj, der er hængt ud fra Vinduerne til Tørring; ved en af Broerne, foran Skyggen af et Hjørne, fanger en Lygte Solspektret, luende som en Blikplade, og sender en tynd Stribe frem over Vandet; St. Zaccarias Klokketaarn bevæger sig frem bag Hustagene hen imod Dogepaladset . . . Et fint brudt Skytæppe spænder sig rosenrødt et Stykke op under det sarte Himmelblaa.

Hvor det er lyst og let dette Billede, som malet i lutter skære, gennemskinnende Aqvareltoner, — Skyggerne kun dæmpet Lys, og Lysene straalende og tindrende Glans. Men desto mørkere trænger det Spørgsmaal sig frem: hvorfor skal dette være saa trist? — hvorfor fik Inszarov Blodstyrtning den samme Aften, da han om Formiddagen havde sejlet her lykkelig med sin Helene Nikolajewna? Hvorfor kom Iwan Sergewitsch aldrig til at sejle her med nogen Helene, medens hans Nabo Iwan Alexandrowitch er kommen sovende til denne Lykke og har »spyttet paa den«. Hvorfor

flyver den ædleste Lykke — eller hvad der kunde blive det — i Armene paa en Letsindig, der forspilder den i en Sandserus, som om den var et lille Held, og lader den ligge nedværdiget og ødelagt, — den Lykke, der kunde have frelst hans Broder fra en Sønderrevethed, som han selv er for trevlet og laset til at være udsat for? Hvorfor er Livet saa tidt værst for de Bedste?

Lutter Spørgsmaal, som bestandig fødes og aldrig besvares — uden med den Forsikring, at man ikke maa spørge. Naar Børn faa dette Tilhold om at lade være med at spørge, saa er det i det mindste Voxne, der give dem det. Men naar vi Menneskebørn spørge, saa er det andre Menneskebørn der fortælle os, at det er næsvist at spørge, — og det imponerer i det højeste til en Tid. Og hvad nytter *det* saa, at det ikke imponerer, naar der *dog* ikke er nogen der svarer . . .

Ved *Table d'hôte* rygtes det, at jeg samme Aften skal gaa ombord paa Triester-Damperen for at rejse til Grækenland, hvad jeg mærker deraf, at Alles Blikke rettes mod min hidtil

upaaagtede Ringhed. »Til Grækenland, det misunder jeg Dem rigtignok!« — »Lykkelige Menneske, som skal betræde den klassiske Jordbund.« — Themaet varieres i forskellige Tonarter af Rejsesentimentalitet og paa flere Sprog. Da jeg lader falde et Ord om, at jeg derfra gaar til Rusland, er min Lykke gjort, jeg er Aftenens Helt. Dér sad jeg i Skygge bag den russiske General og blev antaget for en Gymnasiast, der havde faaet Lov til at gøre en Ferieudflugt, og saa opdages det, at jeg ikke blot er en virkelig Rejsende, men endogsaa en ganske overordentlig Rejsende. — Sapristi! — Selv den billedskønne, nygifte Dame vover at se op fra Talerkenen og sende mig interesserede Blikke, uden at irettesættes af sin skinsyge Gemal, — da jeg jo er uskadeliggjort ved det samme, som har gjort mig interessant.

Der er endnu Tid til at tage den sidste Is hos Florian og gøre et Par Indkøb i Markuspladsens Arkader. Da jeg kommer tilbage er Hotel-Gondolen rede og fører mig ud til Dampskibet. Det ligger til Anker ovre ved *Dogana di Mare*; dens Kilebygning ser ud

som Stavnen af det vestlige Venezia, der vil sejle ud gennem Havnen; foroven glimter den gyldne Klode med sin Fortuna som en Gallionsfigur i Lyset af den store Lygte, der sender en Lysstøtte forud over Vandet; og strax bagved, som en pragtfuld Kahytsbygning, hæver *della Salute* sine Kupler og statuebærende Marmorvindinger og sænker den brede Trappe-Pyramide ned i Vandet. Dèr indad tilhøjre trækker sig den store Kanal, mat lysende langs de mørke Paladser, af hvilke *Corner Cá grande* hæver sin mørke, majestætiske Facade i Baggrunden, ved Kanalens Bøjning. Udad tilhøjre breder sig Giudecca-Kanalen med mange flimrende Lyssøjler fra Smaalysene ovre paa Øen, hvor St. Redentore dæmrer frem med sin Kæmpe-Portal og den rolig svævende Kuppelbue, højt over alle Hustages Smaakravl. Ligeforan, bag det forgyldte Gitter hvisler den kongelige Have med mørke Laurbærkroner, et stærkt Gaslys strømmer fra Piazetta udover Gondolmylren, hen ad Havnebølgerne; oplyst som af Dagen ligger Dogepaladset med den blegrøde Fæstningsmur over Dobbeltarkaden.

Saa kommer Rivaen, sort af Menneskestimlen, med den lange Husrække, Smaabroerne og Masteskoven foran sig.

Natteluften er fuld af Stjærnelys, Gas-reflexer og Lanterneflimmer. En frisk Vind kommer med Havlugt ude fra Lido. Aarer plaske og Gondolierer raabe rundt om, Dampen stønner, en lille Klokke ringer hvert Øjeblik. Saa rasler Ankerkæden op, og Damppiben giver sine hvæsende Stød . . .

Inde i Byen begynder det at bevæge sig. De kongelige Haver, Mønten og Bibliotheket glide henimod den store Kanal, og bagved dem svinger det straalende Piazetta ud med sine mangeblussede Lygterækker og Sten-gulvets lyse Alagrec-Striber, der dreje sig som Møllevinger. Man ser Hjørnet af St. Marko med dens nylig afpudsede brogede Søjlebundter og det forreste af Pladsen — en Vig af et Gashav. Men dèr kommer saa det underste af Klokketaarnet frem bag Bibliotheket, gaar frem over Urporten i Baggrunden og synes at ville forene sig med sin Kirke; og fra den anden Side rykker Dogepaladset frem og

skræmmer Piazettas Løvesøjle henimod St. Theodor-Søjlen, der allerede har skjult sig helt inde under Bibliotheket; men ogsaa dèr indhenter Dogepaladset dem, og udstrækkende sin Facade af den tillukkede røde Murmasse over de aabne Marmorarkader, overraget af det vældige Klokketaarn bliver det staaende tilbage i det straalende Gaslys som Republikkens ægte Symbol, medens alt rundt om trækker sig tilbage i Mørket. Jeg vil hilse endnu en Gang paa min Pension paa Rivaen; men det er for sent, vi ere allerede ud for de offentlige Haver og snart ude paa Adriaterhavet, — inden man faar tænkt sig om. Farvel da Venezia, Farvel — naar skal jeg se dig for tredje Gang, og faar Margrethe i Aurora Ret? —

Med dette Spørgsmaal i Tankerne sov jeg lykkelig bort fra den temmelig høje Søgang, og da jeg om Morgenen kom op paa Dækket, var vi ved Indløbet til Triester Havnen.

Jeg har skrevet »Indskibnings-Stationer« over Kapitlet. Nu vel, hvad jeg skrev, det skrev jeg; men man kan jo unddrage sig sine Forpligtelser. Jeg har haft saa meget at sige

om den første Station, at jeg har saa meget mindre at skrive om den anden og egentlige. Ikke fordi jeg har noget imod at Triests Beliggenhed er meget pragtfuld; jeg vil heller ikke benægte, at der kunde skrives et livligt Kapitel om Handelsrøret ved Havnen og i den kedelige Ny-Stad, et lærd om Dokkerne med en Oversigt over hvad det ny Havneanlæg har kostet, et teknisk om Lloyd-Arsenalet, et malerisk om den gamle Stad, der ofte minder om en italiensk Bjærgby, et kunsthistorisk beskrivende over den ærværdige Kathedral San Giusto og et kunsthistorisk lyrisk ved Winckelmanns Grav, og endelig et økonomisk-humoristisk om Drikkepengene. Men jeg overlader disse Bedrifter til andre. For mig er Triest stemningsløs, jeg har intet oplevet eller følt dér. At skrive om Triest efter at have skrevet om Venezia, er dog at sætte en Skibsrheder ovenpaa en Amfitrite.

Heller ikke vil jeg trætte Nogen med en Udflugt en Mil ud langs Kysten til den ulykkelige Maximilians berømte Lystslot Miramar — »den naturlige Skueplads for en Akt af Tra-

gedien »Kejser Maximilian af Mexiko«, det taknemligste Stof for en Fremtids Dramatiker«, kalder Ernst Häckel det, maaske har han Ret. Rørende ere Ordene af hans Testament paa Fodstykket af Statuen i Triest, hvor han er fremstillet som østerrigsk Admiral: »Til den østerrigske Marine, som jeg elskede saa højt, til alle mine Venner langs Adrias Strand mit sidste Levvel. 16 Juli 1868. Maximilian.« Enhver, der har tilbragt en Eftermiddag paa Miramar, har faaet det bestemte Indtryk, at det maatte være behageligere at leve dèr end at blive skudt i Mexiko — end sige være Kejser der. Forøvrigt burde Villaen været bygget i en anden Stil end denne normanniske, borgkulisse-agtige, der i denne Omgivelse virker som en stilistisk Disharmoni.

Lørdag Formiddag Kl. 1 var jeg ombord paa »Mars«, et stateligt Skib, skønt betydeligt mindre end dem Lloydselskabet sender til Ostindien, af hvilke et laa tæt ved, næsten rejsefærdigt. Anden Klasse, som jeg havde indskrænket mig til, saà meget net ud; en rummelig, noget mørk Salon med lange Borde og Sofaer

langs Væggene. Foroven langs disse Sofaer er Sovestederne; man har intet særligt Kabinet, som paa første Klasse. Levemaaden er ogsaa noget tarveligere, men iøvrigt upaaklagelig. En ung Mand, som jeg havde truffet paa Triester-damperen, sagde lidt forlegen til mig, at han kunde ikke godt taale at sove i Salonen; derfor havde han taget Dæksplads og var gaaet i Kost hos Stewarten, og saa vilde han se at faa En af Tjenerskabet til at leje ham en Kahyt. Det forekom mig dog lidt indviklet, men det var vel ret økonomisk. I varmt Vejr vil mange foretrække at overnatte paa Dækket. Jeg har kendt et Par Kunstnere, som paa denne Maade gjorde Rejsen til Grækenland for en Spotpris. Meget skuffet blev jeg rigtignok, da jeg ved Opgangen til Agterdækket saá et strængt Forbud mod at andre end første Klasses Passagerer overskred denne Linje. Overalt hvor der var lidt frit Udkig, stod jeg i Vejen og blev vist bort. Men da jeg saa spurgte En af Mandskabet om, hvor vi anden Klasses Væsener da skulde opholde os, naar vi ønskede at se ud over Havet, hvad vi — vore simplere Instinkter

iøvrig indrømmet — ogsaa kunde have Trang til, saa pegede han op paa Agterdækket, og lo da jeg gjorde ham opmærksom paa Forbuddet.

Her oppe fra kunde jeg da i Ro og Mag betragte Tilberedelserne til Farten. Molen stod endnu fuld af Kasser og Tønder, Kranen knirkede og raslede, Dragerne raabte. Drosker kom rullende med Passagerer; misundelig saa' jeg Rejse-Epikuræeres Skibs-Lænestole blive baaret ombord. Et Bybud, der havde bragt en saadan Lænestol, stod midt paa Trappen, der gik fra Molen ned i Vandet. Han trak Sko og Strømper af, smøgede Benklæderne højt op og gik saa ned paa de underste Trin, som dæmrede blaalig under det klare, skvulpende Vand. Staaende her i Vand til Knæene, vaskede han omhyggelig sine Strømper og bredte dem ud paa Molens solhede Stenrand til Tørring. Derefter tog han Skoene en for en, pjaskede dem over med Vand og gned efter, dukkede dem tilsidst helt under og skyllede dem ud som en Skaal. De blev saa stillede ved Siden af Strømperne. Saa længe som

Skibet ladede, og saalænge man under Udsejlingen kunde se Molen, saà jeg dette renlige Bybud staa paa Trappen i Vandet, der syntes at trække blaa Strømper op over hans nøgne Ben, til Erstatning for de graa, der tørredes paa Bolværket.

II.

Adria.

Lørdag Eftermiddag trak Istriens Skærbugter og Olivenhøje sig tilbage mod Øst og tog ved Solnedgang Afsked ved det fæstningsstejle Rovigno, hvis hellige Eufemia, paa Toppen af det høje Domkirketaarn, lod sine Ærtsfolder lue ud over Havet. Maanelyset naa'de ikke ind til Polas Strande.

Søndag Morgen gled Lloyddamperen ensom paa det himmelbegrænsede Havblaa, — Adria, der ikke som vort nordlige Saltvand maa laane sin Blaanen fra Himlen men har den nede i sit Dyb, naar Øjet stirrer loddende ned deri, en mørk, uigennemsigtig Koboltblaa. Det kan være meget uroligt, naar Luften efter en tre-dages Scirokkofeber vælter sig i Storm-

delirier paa dets Puder, saa Fyldningen overalt i lange Striber springer op gennem det bristende blaa Silkevaar, eller ogsaa naar den stakaandede Bora begynder at rulle Skyerne sammen i graa Bolte og trille dem ned over Albaniens golde Klipper. — Saa er det, at det skrækkelige Adria har jaget en saadan Rædsel i Livet paa den gamle Horats, at han derved uden at ane det, nitten hundrede Aar efter at han satte sig paa Karons rolige Tofte, har paadraget sig Holger Drachmanns Foragt, — det er iøvrig ikke enhver Forskrækkelse, der har saa langt rækkende Virkninger; saa er det, at Dogens gamle Trolovede, følgende sin sidste Brudgoms uklassiske Raad »gaber med en mægtig Hiat og spytter over Stranden en Række Vokaler«, — medens mange arme Søfarende gabe med endnu pinligere Hiater og spyr meget mer end Vokaler ned imod det. Men jeg, som — med Forlov — er en fredelig horatisk Natur, foretrækker det saaledes som det var i disse Dage, i klassisk Ro og Ligevægt, med behagelig klukkende Konsonanter i en episk Rytmebølgning.

Ingen anden Bevægelse end den vandrette,

frem ad efter Næsen ɔ: Bugsprydet. Naar man sidder midt paa Dækket og ser frem mellem Baadenes krumme Opstandere og de gabende Ventilrør forbi Master og Skorsten, med flimrende Solblink til venstre og fjærn Bølgerifling til højre for den høje, kridhvide Kommandobro, saa synes Skibet at være saa stille som en Mur; det eneste, der rører sig, er Røgen, som vælter op bag Skorstensranden. Der er mange »raske Folk«, der finder en saadan Sejlads kedelig, og som paastaar, at deres Humør trænger til høj Sø. Hvad mig angaar, saa tager jeg det Parti at betragte det hele som højst behagelige Livsbetingelser, der stiller En det frit for at sysle med hvad man vil, nyde godt af frisk Luft og hvilende Blik over Havet og midt under Arbejdet have den gode Rejsebevidsthed, at man gør saa og saa mange Knob i Timen. Jeg udsøger mig en bekvem Plads under Solsejlet paa Agterdækket, studerer græsk Kunsthistorie, eller jeg skriver med Mappen paa Knæet nogle Sider af min allerede halv trykte Bog, — for at befri mine helleniske Dage for saa mange Ryk som mulig af Forfatter-Samvittigheden,

disse det hvide Papirs »du skal«, der kan være lige saa ubønhørlige som den gamle Stentavles »du skal ikke«.

Jeg ser op fra Papiret; vi har passeret Lissa, Monumentet for Tegethoffs Sejer, den eneste Afveksling under denne Dags Sejlads. Over dens fjærne, skovmørke Klippebue dukke røde Skyer op. Det er lige i Middagstimen; en hed, rød Dunkelhed fortoner sig fra Horisonten op i det tynde Blaa. Agter ud gennem de mørkeblaa Bølger strækker sig snorlige den brede Kølstribe af fladt hvidligt Vand, sigtende lige midt imellem Lissas Vestspids og en lille Klippeholm. Men inden den naar saa vidt, taber den sig i et blankt, hvidt Vandbælte, der strækker sig lige langs foran de to Øer; det ser ud, som var Kølvandet en Kanal, gravet ud fra denne Sø gennem blaa Jord. Helt inde under Ø-Kysterne og tværs imellem dem er trukket en meget dyb Indigo-Linje; mellem den hvide, stille Indsø i det blaa Bølgehav og den blaa Middagshimmels røde, skyfødende Horisont spænder denne smalle Stribe sig fra Ø til

Ø, som en lang Safirbro. — Intet Sejl, ingen Røgstrimmel over hele Adrias Flade.

Da jeg efter Middagsbordet kom op paa Dækket, var det lige ved Solnedgang. Stor og glødende stod Solen paa Havkanten og spejlede sig i Vandet. Den stod nøgen ved Badet; violette, guldbræmmede Skykapper vare slængte rundt om; den havde ogsaa afført sig sin Glorie og bredt den ud over den vestlige Himmel, saa at Menneskeøjet kunde se dens utilslørede Majestæt. Men hvis det søgte bort, blændet for et Øjeblik, fandt det ved sin Tilbagevenden allerede ikke længer den hele Sol; uden at betænke sig steg den hurtig ned i Vandet. Og medens endnu Lapper og Frynser af Purpuret vippede paa Bølgeskraaningerne, der fik en kold Staalglans, begyndte allerede Toppene at tændes i Maaneblink. Det var et »Kongen er død, leve Dronningen«. Lavt paa Himlen krummede Kvartersmaanen sig skraat i den grønlige Luft som en lille Faldøkse af Sølv; — det var »den voksende«, som det burde være, for vi var vel allerede paa tyrkisk Grund eller kunde komme der, inden den gik ned. Og lidt efter lidt

glimtede saa frem af det Blaa Karlsvognen, Kronen og den lille Bjørn, — og de andre gode gamle Stjærner, som ere lige kosmopolitiske, hvor tyrkisk saa Maanen bliver. Det vil da sige, hvis man ikke gaar alt for urimelig langt sydpaa. Enhver Kosmopolitisme har sin Grænse; der kommer et Punkt, da ogsaa Stjærnerne sige: Stop lidt, nu leger vi ikke mere med; — til Antipoderne gaar vi ikke; nu kører Karlsvognen baglængs ned under jeres Horisont, saa faar Korset og Skorpionen dele Riget sig imellem.

Men det er der jo foreløbig ikke Tale om. Det forekommer mig allerede æventyrligt nok, at jeg er kommen saa langt syd paa, som jeg er. Sandsynligheden for, at Grækenland virkelig er til, og for at jeg skal betræde dets hellige Jord, begynder at antage nære Virkeligheds-Dimensioner. Undertiden fristes man til at knibe sig selv i Benet for at se, om man ikke skulde vaagne i Kongens København. Naturligvis, man modstaar slige barnagtige Indskydelser, og Sejerherren, den nøgterne Forstand, knibser med Fingrene og holder en lille Tale

for den berusede Fantasi: — »Der kan du jo se, at alting er i Orden . . . Naa, hvad staar du saa og forundrer dig over? . . . Har jeg maaske ikke sagt dig i Forvejen, at det vilde komme saadan? . . . Har jeg ikke lært det allerede paa Skolebænken, at saadan laa det for hinanden paa den og den Breddegrad: »Fra Triest, Adriaterhavets største Handelsstad, ved Bugten af samme Navn, gaar Søvejene til Orienten« . . . Det er alt sammen den simpleste Sag af Verden . . . Naar du bare har Penge til at løse Billetten, saa bliver du befordret, lige saa sikkert som en Avis i sit Korsbaand, hvor hen det skal være, f. Eks. til Ithaka . . . Eller hvorfor maaske ikke til Ithaka? . . . Hvis man havde haft de østerrigske Lloyds og det franske Messagerie paa Trojas Tid, saa havde Odysseus ikke behøvet at ligge saadan og føjte omkring og gøre sig til en Fabel for Alverden . . . Vi har ingen Odysseer, for vi har østerrigske Lloyds; der er Ingen, der nogen Sinde har vidst hvad Lloyd betød, men det gør ogsaa lige meget; det véd vi, at det alt sammen er den simpleste Sag af Verden . . . Naa, hvad er der

saa at gøre Ophævelser over? Gaa dog bare ikke hen og indbild dig, at der er noget overordentligt paa Færde.«

Men dette sagde nu altsaa Forstanden. Fantasien derimod, som er mindre snakkesalig, den svarede ikke med et Kny, men vilde blot ikke lade sig overbevise om, at det hele ikke var saare mærkværdigt. Og da den ligesom de fleste andre Troende har noget af den vantro Thomas i sig, der til sidst vil stikke Fingeren i Naglegabet, saa blev den ved at gemme paa en lille Tvivl, for at holde sig selv i Aande.

Medens dette foregik, sad jeg magelig henslængt i en af Tremmelænestolene, rullende den ene Cigaret efter den anden af virginsk Gyldenløv, og betragtede Maanen, der langsomt gled tilbage uden for Tovværkets sorte Streger og nærmede sig Havlinjen, bestandig større og rødere med en bredere og gyldnere Viftestraaling over det mørke Bølgekrus. Endelig dyppede den sin underste Spids i Dybet og begyndte at suges ned i det. Til sidst stod kun en stor glødende Stjærne derude med en lang Straale tindrende hen over Vandet.

Saa sluktes den ogsaa. Men Himmelkuplen blev ved at tindre og blinke med sine andre Stjærner, ligesom et Brillantsmykke, der drejes. Og midt paa Adrias mørke Cirkel skred Lloyddamperen Mars frem med sine utrættelige Jærnmuskler og de dampaandende Lunger, stirrende med sit blinkløse Lanterneøje ud, hvor det gamle Hellas skjultes i Natten, søvngængersikkert, med magnetisk Vilje.

III.

Landkendinger.

Da jeg Mandag Morgen kom op paa Dækket, var Skibet paa Højden af Kap Glossa. I de nøgne Klipper, der med en lav Spids løb ud i Havet, hilste Øjet for første Gang tyrkisk Land. Barskt og øde saa det ud, dette Albanien, »vilde Mænds knudrede Vugge«. Ingen grøn Plet var at øjne paa Stenbølgerne, der væltede sig over hinanden, rødlig graa i det straalende Sollys, med violette Skygger over Rundingen og skarpere skaaren Blaanen, hvor en Kløft gemte sig imellem dem eller grov sig ud gennem dem til Havet. Jeg husker tydelig en saadan Kæmpekløft, der skraanede jævnt ud mellem stejle, mørke Stenvægge og rundede dem bort i sin Udmunding; — et Horn, der

syntes at raabe Iskanders og Alis Navne til Bølgerne, der staalblaa blinkede foran dens tørre Rustrødme.

Dér lige ind mod Kysteu er Vandet staalblaat; — mod Syd brænder Farven op i lutter Solglans, som Skibet styrer ind i; — nord paa bliver det bestandig mere glimrende blaat, indtil det møder den grønligblege Kølstribe. Paa den anden Side af Kølvandet tager en lilla Tone fat, men blaaner mer og mer mod Vest, indtil det atter møder Solblinket. Og netop dèr toner nu en violet Taage op af Havet. Det er Korfu, Grækenlands første Landkending.

Jeg har taget Billet til Korfu, men bliver der ikke længe, — maaske kun nogle faa Timer. Det beror paa, hvornaar den græske Damper afgaar. Og over for dette Spørgsmaal har man paa Lloydskibet kun en fornem Uvidenhed. Oprindelig havde det været min Plan at blive en fjorten Dages Tid paa Korfu. Men det er blevet lidt sent paa Høsten; vi har allerede den tiende September, saa der er ikke megen Tid at give bort. Desuden længes jeg nu alt for meget efter Grækenland. Hører Korfu da

ikke til Grækenland? Jo, men ikke rigtig til Hellas. Det joniske Havs Dronning er saare skøn, men hun savner Gudindeglorien. Ingen berusende Offerduft hænger ved det gamle Korkyras Navn, men en sveden Lugt fra dets fejge Kræmmerpolitik under Perserkrigen, da dets halvhundred Trerad-aarede laa til Ankers under Tænarons Poseidon-Tempel og bad om Modbør, medens Moderlandet i Salamisbugten modtog Frihedens Bloddaab. Nu tænker man ved Navnet Korfu snarere paa Englænderne end paa Hellener. Nej, vi kan ikke slaa os til Ro dèr.

Klokken ét var vi Nordsiden saa nær, at man kunde se den hvide Klosterbygning paa Kegleklippen, der hæver sig som det højeste Punkt midtvejs, inde i Landet. Til begge Sider af denne Kegle danner Profilen Bølgelinjer med et langt jævnt Fald mod de lave Spidser; over den østliges grønne Frodighed samler sig Albaniens røde Klipper, den vestlige løber ensom ud i det blaa Hav. Kun sjælden træder Klippen nøgen frem; næsten alt er grønt, Bjærghæld, Kløfter og Dale ere løvdækkede. Korfu

er jo Olivenskovens Land. Træerne, hvis Antal skal være over fem Millioner, naa en Højde af tredive til fyrretyve Fod, ja indtil tredsindstyve Fod og have en Udfoldelse, som næppe noget andet Sted. Hvis de Gamle havde Ret i, at Korkyra er Phaiakernes frugtbare Scheria, saa kan disse Olivenkæmper jo ogsaa have et værdigt Stampar i de to sammenvoksede Oliventræer, som gav Odysseus Nattely og »hvorunder godt to eller tre Mænd kunde bjærge sig ved Vintertid, om saa Stormen var aldrig saa stærk.« Men overalt stikker mørke Cypresser deres stive Spidser op af det lyse, graalige Olivenløv, som Standarter med Dugen viklet fast om Stangen.

Det er denne Modsætning mellem Øens smilende Frodighed og Fastlandets barske Nøgenhed paa hver Side af det blaa Sund, der gør Indsejlingen saa uforglemmelig. En lille Ø skjuler selve Staden, indtil man er lige ved Rheden. Saa udbreder den sig pludselig med sine hvide Huse, behersket af de to store Forter.

I Havnen laa det græske Skib med Dampen oppe. Det saa' altsaa ikke ud til, at Opholdet

paa Korfu skulde blive af stor Varighed; maaske var der ikke megen Tid at give bort. Foreløbig kunde man ikke slippe fra Borde: Skibet havde ikke faaet Pratica; fra den forreste Mastetop vajede det gule Koleraflag. Men Havnekommissionen var allerede paa Vejen derud. Medens Mandskabet passerede i Gaasegang forbi Lægen, var »Mars« allerede omringet af Korfus Baadførere, af hvilke én snart befordrede mig og mit Tøj over til det græske Skib. Han paastod at jeg maatte i Land for at faa Billet, men det viste sig at være unødvendigt, og jeg var ret fornøjet med at slippe for en Landing i Huj og Hast, som ikke kunde bringe mig noget Udbytte, men vel en uforholdsmæssig Udgift. Man siger om Baadførerne dèr, at de ofte, naar den Rejsende skal ud paa Skibet, ere enige om den fuldstændige Umulighed af at ro ham der ud under ti Francs, og hvis man ikke har Tid til at faa fat i de formodentlig altid fraværende Myndigheder, kan en saadan Strike komme En dyrt nok til at staa. Overhovedet ere alle enige i at advare mod Korfuanerne: »Pas endelig paa Deres

Tøj, og vis dem ikke for meget Guld, for det er lutter Tyve og Røvere, de tager alt, naar de bare kan komme af Sted dermed.« Selv fik jeg saa lidt at gøre med dem, at jeg ikke kan have nogen Mening, og jeg er i Tvivl om, hvor hen min eneste liile Erfaring peger. Da jeg nemlig allerede havde afskediget min Baadfører, faldt det mig ind, at jeg havde et Brev og et Brevkort, som jeg ikke kunde faa bort uden ved at betro dem til ham. Brevet var ufrankeret, da jeg ingen græske Frimærker kunde faa paa Skibet. Han erklærede sig villig til at besørge dem men maatte have en Drachme for at bestride Omkostningerne. Jeg forklarede ham, at han kunde nøjes med tredive Lepta, da et Frimærke kostede fem og tyve, og han allerede havde faaet mer end han fortjente. Denne nye Synsmaade gik han ind paa og satte sin Ære i Pant paa, at han samvittighedsfuldt skulde besørge Kortet og Brevet, — som virkelig ogsaa kom til deres Bestemmelsessted — og Brevet oven i Købet frankeret. Nu skal der en kyndig Psykolog og Moralist til for at afgøre, om Korfuaneren fortjente Dadel, fordi

han vilde snyde mig for fem og halvfjerdsindstyve Lepta, eller Ros, fordi han ikke stjal fem og tyve.

Det varede en halv Time, inden vi lettede Anker, saa der var nogen Tid til at betragte Stad og Omgivelser; hidtil havde Travlhed ikke tilladt mig mange rolig nydende Blikke. Til venstre strækker det gamle Forts lave Dobbeltklippe sig ud og lukker Havnen med de to Højder, kronede af gamle brune Mure, ombæltede af Cypresser og ligesom løftede paa en Terrassesokkel af Murværk og Bastionvolde, der yderst mod Vest løbe ud i en udsigtsberømt Platform. Til venstre for dens skarpe Skygge-Skraaning svømmer i fjærn Soltaage Bjærgene paa Korfus Sydspids. Til højre for den hvide By rejser sig som Pendant det nye Forts dunkle Bastioner med lyst Murværk, og bort fra det trækker en Forstad sig langs Stranden; bag ved bølger en Krans af Olivenhøje. Men længst til højre lukkes Bugten af Pantokratorbjærget med sin lange lige Sadel mellem to lave symmetriske Toppe. Denne Bjærglinje bliver ved

at holde sig som Øst-Korfus karakteristiske Profil under Farten syd paa.

Vi sejlede om det gamle Fort, der skød sig frem foran Byen mod den lille nøgne Vido-Ø. Snart efter saà man ved Indløbet til en dyb Bugt en bitte lille Cypresseholm; denne betragter den Søfarende med hellig Gysen, da den er hverken mer eller mindre end det Skib, som Poseidon forvandlede til en Klippe til Straf, fordi det havde bragt Odysseus til Ithaka, — hvor hen vi netop nu sætte Kursen, og som jeg haaber at komme paa Højden af i færre Timer, end de flinkt roende Phaiaker brugte. Ved dette Syn rystede brat mit Hjærte og mine Knæ, og jeg talede til min mandige Sjæl og spurgte den, om jeg vel havde fortørnet Jordrysteren, saa at hans tangvajende Trefork kunde oprøre det graalige Havdyb imod mig. Og min mandige Sjæl svarede mig, at vel var jeg en elendig Landkrabbe, der aldrig paa Skildpaddelyrens syv Strænge havde sunget Sange ved Havet, — ja jeg havde tværtimod i min karmoisinrøde Ungdom skrevet de uærbødige Vers »Gudesalget«, som nok kunde fortjene en

Dukkert; men for Resten vilde den hestebeskyttende Poseidon nok tilgive mig slige Formasteligheder for Romulus's Skyld, ligesom Danmarks gyldenlokkede Ungmøer og velbepennede Kritikere allerede have gjort.

Det kunde nu være godt nok, men hvem var sikker paa, at ogsaa de Medsejlende havde en ren Samvittighed? Der var nu f. Eks. den lille sortsmudsede Italiener; da han var en fattig Stymper og — som jeg hørte — bo'de ved Kysten kunde han saa ikke til sin tarvelige Husholdning have sanket det langt-opsprøjtende Havsalt, hvilket Dybets Guder have skænket den Knebelsbarts-Drot Victor Emanuel og hans Efterfølgere til en kostelig Eneret?

Den for en Italiefarer naturlige Forbindelse mellem Salt og Tobak bringer mig til følelig at mindes min Mangel paa denne uundværlige Urt, — saa meget mer som jeg netop mistænksom iagttager en langhaget, fezprydet Græker, der ruller den ene Cigaret efter den anden mellem sine gule Fingre. Ogsaa han kunde jo bringe Vandheld over Skibet; der skal kunne rummes megen Svig under saadan en rød, sort-

kvastet græsk Fez, der nøjagtig ligner en gammeldags Lamperørshætte. Men for Øjeblikket indgyder han mig mere Misundelse end Frygt. Jeg beklager dybt ikke at være kommen i Land paa det skønne Korfu.

Det vil snart ligge bag ved os. Vi nærme os det aabne joniske Hav og Aftenen. Til venstre, tæt inde ved Fastlandet, ligge de smaa Sybotaøer, der ikke udmærke sig ved andet, end at der ved dem en Gang fandt et Søslag Sted mellem Kolonien Korkyra og Moderen Korinth, som Athenienserne greb ind i, hvorved den peloponnesiske Krig begyndte. Disse Stenholme ere de smaa Tuer, der væltede Athenes gyldenhjulede Triumfvogn.

Albaniens Kyst er ikke øde som før; Olivenlundene synes at være trængt over Sundet fra Korfu; de have for største Delen dækket Strandens Nøgenhed og strækker sig højt op ad Bjærgene. Over deres Lider er et vidunderlig fint Farvespil hensmeltet. En Klippeskraaning træder ren violet frem af alt det løvgrønne. Over de nøgne Stenbølger ligger i alle Rifter og Kløfter underlig gennemsigtig grønne

Skygger. Dèr bag ved, hvor Blikket undertiden trænger ind gennem lange Slugter, gemmer sig de mørke Sulioters berømte Fjælde.

Lige over for skærer Korfus Sydpynt sig skarpt takket ned mod Solnedgangens Rosa. En lang Guldsky synes at holde sig i Ligevægt paa dens lave Top.

Foran, lidt til højre hæver sig over de violette Bølger Paxos' og Antipaxos' skovmørke Højder, lysende med lodrette hvidgraa Stenstriber.

Det er Tid at gaa ned og spise til Aften. Blandt anden Klasses Passagerer er Italieneren og jeg de eneste Udlændinge; — men han snakker lidt Græsk, og desuden kan alle disse Grækere mere eller mindre Italiensk. Det er ogsaa det Sprog, hvori de tiltale mig, — for saa livlige Sydlændinge som de vil naturligvis gærne i Kast med den »hvide Mand« og udforske, hvad han fører i sit Skjold. Det gaar, »skønt med en Del Besvær«. Lidt bedre glider Samtalen, da et Par af Grækerne, som har faret tilsøs, begynde at tale Engelsk med mig, — hvorved de rigtignok snart blive revne ud

af den Fejltagelse, at min Blondhed er udklækket i Albions Taager. Nej, jeg behandlede rigtig nok ikke Versenes Sprog som mit Modersmaal; men under saadanne Omstændigheder er man alt for glad over blot at kunne hjælpe sig lidt frem, til at have synderlig sproglig Samvittighed. Sproget, som for den Indfødte er en Pegasus, der bærer ham over Tankens mest svimlende Afgrunde, som om det kun var tilladelige Grøfter, det er for den rejsende Fremmede en ulykkelig Posthest, der bliver kørt sønder og sammen — og det endda paa de kedsommeligste Alfarsteder.

Maden var ret god, men for meget maa man nu ikke vente af det græske Køkken; Kødet er dets Svaghed. Interessantest var den hvide Resina-Vin, den nationale Drik, som jeg havde hørt megen Tale om. »Den første Dag spytter man den ud, den anden Dag kan man drikke den, den tredje drikker man sig fuld i den« — saaledes lød en dansk Kunstners Karakteristik af den. Det passede imidlertid ikke rigtig paa mig; jeg fandt den altid ret drikkelig, men aldrig synderlig herlig. Den er saa

stærkt tilsat med Harpiks af Strandfyrren, at den næsten ingen Vinsmag har; snarere ligner den Ale, men kan rigtignok ikke maale sig med denne ædle Ølsort.

Efter Bordet drak man Kaffen oppe paa Dækket i Maaneskin. Det var den sorte Grums-Kaffe, Orientens Drik. Den serveredes i en lille snæver Kop med chokoladebrun Skumflade, i hvis løse Smaabobler Kahytslygten og Maanestraaler tændte Regnbueglimt. Med Andagt tager man den i Haanden; den er et Pant paa, at man er kommen til Orienten. Men de første Gange, naar de uøvede Læber søber den ind, inden Grumset har bundfældet sig, har denne Kaffe rigtig nok ikke nogen synderlig tiltalende Smag. Senere blev jeg dens erklærede Tilhænger, navnlig i dens ægte bitre Form.

Lidt senere ud paa Aftenen, da jeg gik om i mine egne Maaneskinstanker — ikke romantiske men klassiske — kom jeg i Snak med en af de engelsktalende Grækere, en stærktbygget skægget Karl, der snarere saà ud som en engelsk Styrmand end som en Hellener. Han var imidlertid barnefødt paa Ithaka, »the

most celebrated island«, som han venter at vi vil passere Klokken lidt over elleve. Det er for mig Aftenens vigtigste Spørgsmaal. Klokken elleve maa Maanen desværre være gaaet ned, men vi komme sikkert saa tæt forbi Øen, at man tydelig kan skælne hele Formen.

Ithakenseren havde hentet sig en Pude og et Tæppe, hvormed han gjorde sig det bekvemt paa Træbænken langs Kahytshuset. Saa krammede han et stort Stykke Papir op og bød mig arme Tobaksløse at tage til hans Forraad og benytte det paa Rejsen, han havde nok deraf; — det var tyrkisk Tobak, den bedste Tobak i Verden, forklarede han med Stolthed. Den første Paastand kunde han nu have Ret i, uden at det forholdt sig rigtig med den anden; for »tyrkisk Tobak« er ligesom »dansk Smør« et saare elastisk Begreb, og jeg tror ikke, at hans var vokset ved Saloniki. God og frisk var den imidlertid, saa den kunde sagtens være en Delikatesse for en nordisk Gane. Jeg kunde til Gengæld kun byde ham ægyptisk Rispapir, som han lod til at sætte megen Pris paa, da han

selv havde en Bunke temmelig groft Cigaretpapir.

Snart samlede der sig flere Medrejsende om os, en Karaffe Vin kom op — sort Vin, ikke Resina, — og Symposiet begyndte.

Der var en ung, livlig græsk Gendarm, som meget gærne vilde i Kast med mig, hvilket havde store sproglige Vanskeligheder, da han kun kunde sit Modersmaal. Saa meget kunde jeg vel forstaa, at jeg var en Landsmand af deres Konge, som var en meget god Konge, og at denne min ophøjede Kompatriot for Tiden beærede Danmark med sin kongelige Nærværelse. Men videre Meddelelser vare umulige uden Tolk.

En af Grækerne begyndte at synge Nationalsangen — en flov Efterligning af »La Parisienne«. Derved kom Nationalsange i Almindelighed paa Repertoiret. Den russiske Hymne var der ingen, der kunde mer end Begyndelsen af. Men den angliserede Ithakenser brummede »God save the queen«. Det kunde Italieneren ikke holde ud: skulde det være Musik, det var jo til at falde i Søvn over! og han vrængede Melodien

efter paa en Maade, der kom den danske Opfattelse »Gummi elasticum« temmelig nær. Nej, saa var der deres Nationalmelodi, det var noget andet, det var Liv, det var Musik det! Efter denne Indledning maatte vi altsaa døje Garibaldi-Marschen, det livagtigste »Vagtparaden trækker op«, som man kan tænke sig, et Rabalderstykke, der har gjort et uudsletteligt Indtryk paa mig ved den Effekt, som det frembragte ved at falde ind i Wagners »Valkyrie«, midt i Samtalen mellem Wotan og Brynhild, fordi de Kongelige i det Øjeblik traadte ind i Logen.

Og Italieneren, der havde faaet Blod paa Tanden, fortsatte med Verdi, debiterede hele Scener med Tremolostemme og begejstrede Tenorist-Bevægelser.

Men i en Pavse klappede Gendarmen mig paa Skulderen. Hans straalende Ansigt og Armen, der var hævet som en Taktstok, forberedte mig paa noget særdeles overraskende. Og pludselig begyndte han saa at brøle »De gode gamle Ægyptere«.

Det var unægtelig en fin Opmærksomhed, skønt han ikke kunde ane, hvilke loyal-hjemlige

Minder han bragte mig fra hine Middagsminutter, naar jeg som Dreng stod ude paa Altanen i Frederiksgade og ventede paa det Øjeblik, da den gamle Fane kom ud af Palæporten og Trommer og Piccolo-Fløjter spillede op . . Amalienborg Plads! hvor forunderligt er det at mindes dig her nede og sende dig min Hilsen fra Orientens Tærskel. Jeg synes at fornemme din gamle palæhegnede Stenro om den irgrønne Rytterstatue, foran Marmorruinen. Og i din fornemme Stilhed hører jeg Skridt, — altid mange Skridt, — ligesom de høres paa hint Hjørne i Dickens »to Byer«: — smaa trippende Børnefødder, Trampen af Drengestøvler, og saa urolig slentrende Ynglingeskridt, standsende for at drømme, ilende for at naa, nølende for at lade sig indhente — Kærlighedens Feberfjed.

Musiceringen vedbliver. Der brøles i Kor en Mængde af disse kosmopolitiske Galopader, som man har danset efter, Gud vèd hvor og med hvem. Men naar der kommer en længere Pavse, slaar Gendarmen højtidelig til Lyd som en Regiments-Dirigent og begynder paa vor gamle Fanemarsch: Da da dom, dom dom,

dom dom, dom dom, — og jeg falder ind: radatjim, dom dim, dom dim — dom; — og vi høste stort Bifald med »den danske Nationalhymne«, som Italieneren sætter langt over den engelske. Med den drager endelig det glade Selskab bort for at sove Rusen ud.

Jeg bliver siddende. Vagtparaden er trukket hjem, og jeg føler atter Palæpladsens forstenede Ro omkring mig. Men bestandig lyde Skridtene, især de sidste: Børneskoene og Drengestøvlerne forføje sig bort, men endnu vedblive disse strejfende Ynglingeskridt, urolig flakkende, ensomt søgende. I Stenpladsens Stilhed faa de en underlig Resonnans, som Draabefald i en Marmorkumme.

Hvad vil I mig her, I min gamle Kærligheds Feberfjed? Hvad søger eders trætte Erotfødder saa langt fra deres egen Tryllekreds, her ude paa det joniske Hav? . . . aa, jeg vèd nok, hvad I vil finde paa det joniske Hav, I smaa Pilgrimme! . . . . . Og maaske er vi der allerede.

For det er silde nu. Maanen stikker kun halvt op af Havhorisonten, som et gyldent

Bøffelhorn. Jeg gaar et Par Skridt tilbage for at faa Udsigt mod Øst. Dèr hæver sig over Vandet en stejl Klippe, Forbjærget af en stor Ø, hvis Masse flyder ud i Dunkelheden. Den sidste Glød af Maanelyset glimter mat paa dens ru Side.

Ser I dèr, hvad I søge, — Sapfo-Springet — den leukadiske Klippe?

Paa den tarpeiske Klippe har jeg staaet og været lige saa ubevæget, som Childe Harold var det ved Actium og Trafalgar — fordi han var født under en fjærn, hæderløs Stjærne:

But when he saw the evening star above
Leucadias far projecting rock of woe,
And hail'd the last refuge of fruitless love,
He felt or deemed he felt no common glow — —.

Der gives Høsttimer, da hele Luften synger af Vingesusen, metallisk surrende Toner, som dem fra en Stemmegaffel. Kun af og til opdager Øjet en lavt trækkende Kile af Vildgæs: men mange flere, skjulte i det dæmrende blaa, fylde Rummet med en forvirret Lyd af deres fjærne Flugt. Saaledes syntes her Natteluften at synge rundt om mig, mættet af Rytmer.

Disse Byronske Vers strøg mig saa tæt forbi, at jeg kunde se dem. Da jeg for mange Aar siden læste Childe Harold, hørte de til de faa, som slog ned i mig, af en eller anden skjult Grund, langt fra at ane, at de nogen Sinde skulde komme til at synge i mig paa det Sted, hvor de først blev følte. Disse Vers — og saa en Strofe af hende selv, den Lesbiske Muse, der fulgte det gamle græske Husraad mod ulykkelig Kærlighed, at springe ned fra den leukadiske Klippe, — Vers om hendes elskovssyge Legeme, hvor Feberflammer risle under en Hud, der blegner som tørt Græs . . .

Maanens sidste Stjærneglimt er slukket. »Lidelsesklippen« trækker sig tilbage i den østlige Nat. Men mod Vest, lidt forude, ligger en ny Klippeø mørk paa Bølgerne. Tydeligere og tydeligere skelner jeg dens Form: to Fjælde med en dyb, havberørende Indsænkning imellem sig. Mit Hjærte banker stærkere, jeg véd at denne Profil er Ithakas.

Det er ganske stille, og Havet er næsten blankt, kun bovnende med brede, flade Dønninger. Sagte klukker det om Boven af den

lille Damper, som iler frem med sin urolige Maskinstønnen, dirrende af Skrueslaget. Jeg er alene paa Agterdækket, og fra Kommandobro og Fordæk høres ikke en Lyd. Straaler fra Toplygten glide ned ad Masten og entre ned ad et Par Toves Undersider. Fra Kahytstrappen strømmer et rødt Lys ud, og af og til søger jeg der hen for at kigge paa mit Kort. Over den vestlige Himmelrand er der en mat eliptisk Glans fra den skjulte Maane, og Havet har en selvlysende Blankhed.

Paa det voksende Ithaka trækker det ene af de to Fjælde sig bag ved det andet. Det bliver en stor, rund Klippe. Vi ere nu tæt ved den. Men bag ved den viser sig et andet, længere buet Bjærg, der med sin blegere Tone synes at ligge længere borte. Jeg er i Tvivl, om det er Kefalonia, eller om det hele er Ithakas Længdeprofil.

En Matros kommer op fra Maskinrummet med en Lygte i Haanden. — »Ithaka,« siger han lakonisk, da han ser mig staa og stirre paa Øen. Jeg spørger paa slet Italiensk, om

det sydlige Bjærg ogsaa hører dertil, eller om det er Kefalonia.

»Ithaka, all Ithaka,« svarer han og gaar forud.

Den korte Vej fra Leukadia til Ithaka er Veien fra Lyriken til Eposet. Den leukadiske Klippe stiger stejlt op af Vandet som en dristig Strofe, men episk magelig strækker Ithaka sig paa Havet, Heksametrets evige Bavtasten, med sin harmoniske Dobbeltbølge delt af den kløvende Cæsur. Nu da vi ere tæt inde under den, tegner denne store Profil sig klart mod den lysende Vesthimmel. Ved Sænkningen midtvejs trækker en Bugt sig ind; dèr er vel den Forkyn-helligede Havn, hvor Odysseus blev landsat. Hvis Oliventræet endnu staar der inde, er det i al Fald skjult af Natten, og det ser ikke ud til, at der er meget tilbage af de træsort-rige Skove. Men at Ranken endnu »slynger sig yppig befrugtet af Regn og kvægende Dug,« det véd jeg sikrere, end om jeg kunde se det, da jeg endnu fra min allerførste ensomme Rejsedag mindes den gode ithakensiske Vin, hvori vi drak paa en lykkelig Rejse hos Professor Häckel i

det hyggelige Jena. — Og det ser man vel, at Landet er fuldt af Klipper og ikke duer til Hesteavl . . .

Og hvor blev du saa af, du lille Forstand, der var saa vigtig ude paa Adriaterhavet? Du gjorde slet ingen geografisk-moralsk Bemærkning om, at Elskovs-Klippen paa sine gamle Dage er bleven til Kap Ducato og saaledes paa en sindrig Maade viser, hvorledes Alderen forandrer Idealerne. Du fordybede dig heller ikke i Beregninger over, hvor mange smaa Rapsoder, der kan være gaaet paa én stor Homer, og betonede ikke Usandsynligheden af, at mange af disse Rapsoder selv har set Ithaka, — da Kommunikationsmidlerne den Gang vare saa langt tilbage, at man ikke havde noget pan-hellenisk Dampskibsselskab — for ikke at tale om østerrigsk Lloyd. Du tav ganske stille . . . Men du, du troende og tvivlesyge Fantasi, — Begejstring, Andagt, Poesi — eller hvad nu Menneskene døbe dig, — du der i din Ungdoms Titankraft kunde flytte Bjærge, men nu ligesom Tithon er svunden ind til en fjærn Stemme, der synger underlig gammeldags Sange for os

fabriksmæssige Nutidsmennesker! Nu tvivler du da ikke længer? Nu er det dog vel klart, at vi for ramme Alvor komme til Grækenland, da du har haft saadanne Landkendinger af det gamle Hellas som Sapfos Klippe og Odysseus' Ø?

Dèr glider den længer og længer tilbage paa det matlysende Hav. Du sender den dit sidste Farvel og jubler mod de kommende helleniske Dage:

Und die Sonne Homers, siehe, sie lächelt auch uns.

IV.

Gennem Bugten og langs de Arkadiske Bjærge.

— — Arcadia has little to recommend
it beyond the name.
Byron, Notes to Childe Harold.

Mesolongion! dit Navn var ukendt i det gamle Hellas, og hæderløs laa i Storhedens Dage din lave Strand. Pausanias' Hjærte har ikke banket, naar han, som jeg nu, saà fra Skibsdækket ind over Kyststriben og de flade Laguner, og intet Maal for hans Pen har lokket ham ned til dig, naar han strejfede om i Ruinerne af Meleagers og Atalantas Kalydon. Men om din Hæder end er fra igaar, er den dog ikke ringere end den blaa Salamisbugts eller det sorte Thermopýles. Ingen Æschylos har ført Korene frem til din Pris, intet Simonideisk Epigram har rummet din Udødelighed i sine to Verselinjer,

men den Digter, hvis Hjærte du gemmer som din største Skat næstefter Friheden, han skænkede dig sin ublodige Heltedød i Stedet for et Drapa, og dobbelt helligt straaler dit Navn gennem Tiderne, du Frihedens Vugge og Byrons Grav, — Mesolongion!

Saaledes talte — eller kunde eller vilde eller skulde jeg have talt — hin skønne Morgen, da Skibet styrede ind i Patras-Bugten. Mellem det flade Mesolongion og det skønt formede Chalkisbjærg munder Euenos ud. Lige overfor, over Patraskystens Korinthterrasser stige de arkadiske Bjærge op, og højest hæver Erymanthos sit gamle sky- og sagnkransede Hoved og ser over til Kalydon. Det er Mythens to berømte Vildsvins-Revierer, som hilse paa hinanden over det blaa Vand.

Der er ikke Tid til at gaa i Land i Patras, mens Skibet losser; i al Fald er det ikke raadeligt, saa meget mer som vi ligger et godt Stykke fra Land. Byen tager sig regelmæssig net ud, men fængsler kun Øjet ved sin mørke venezianske Borg og den smukke Quai. Det er Grækenlands næststørste Stad og betydeligste

Handelshavn, rig ved Udførslen af Korinther, som bedækker hele Kystlandet.

Skibet styrer videre mod Mundingen af den korinthiske Bugt. Mellem Rhion og Antirhion, de »smaa Dardaneller«, er Vandet kun en lille Fjerdingvej bredt. I Stedet for Oldtidens Poseidon-Templer bære Spidserne af de to Landtunger forfaldne venezianske Fæstningsværker. Her ved Patras- og Korintherbugten har Middelalderens romantiske Minder overalt overgroet Oldtidens klassiske, der kun skinne dulgt igennem disse levende Farver som en dunkel Undermaling. Saaledes er det ogsaa at disse Stemninger have blandet sig uforglemmelig i Byrons græske Digte, og for den, som har besøgt hine Egne, vil disse Vers aldrig blive forældede, hvormeget Smagen end har fjærnet sig fra »Genren«.

Dèr viser sig strax et af disse Steder, saasnart den store Bugt aabner sig for Øjet: paa den nordlige Kyst, under den østlige Skraaning af et langstrakt Pyramidebjærg, skinner Naupaktos' hvide Huse mellem Havernes Træer langs Vandet, og ned ad en mægtig fremspringende

Bjærgbakke tilvenstre glide de lange Mur-Linjer fra den store samlede Fæstningsfirkant; i det brændende Sollys ligge Skyggerne hvasse og sorte paa Stenhældet, medens Murene næppe skimtes. Man har nu glemt, at Naupaktos var Krigshavnen for den atheniensiske Flaade i Korinther-Bugten, og Phormions Sejr her erindres kun af Historikere. Men det glemmes ikke, at Lepanto som den tyrkiske Flaadestation gav det Søslag Navn, hvor Juan d'Austria vandt en Sejerskrans og Cervantes mistede den Haand, hvormed han ikke skrev Don Quizote.

Paa denne nordlige Kyst er den pyramidale Form gennemgaaende. Den synes at være den Model, hvorefter ikke blot Bjærget i sin Helhed, men ogsaa dets Enkeltheder ere dannede. Paa den sydlige Kyst er en regelmæssig lav Terrasseform overvejende. Temmelig hyppig ses en underlig afskaaren Formation paa de lavere Bjærge; det ser ud, som var Toppen skaaren af med et vandret Snit. Over denne regelmæssige og noget tamme

Forgrund hæver saa bestandig Arkadiens Erymanthos sin mægtige, stejle Bjærgkam.

Nede paa Fordækket er der en tæt sammenpakket Ladning af græske Landboere. De ligge paa Kasser og over Sække, ryge Cigaretter og lade sig stege af Solen. Dèr ser man i en broget og laset Forvirring de besynderligste Klædningsstykker. Snabelbøjede Sko, Sivsko, Klude, der ere strammede over Foden eller viklede om Benet og bundne med Bastbaand; — Faareskinds-Kofter med det lodne udad, Hættekitler af Gedehaars-Filt; ogsaa de bekendte Skørter, — umaadelig snavsede, — og broderede Trøjer, falmede og slidte. Hist og her under en Fez eller et Tørklæde stikker et brunt Ansigt frem, skægget og med skarpe Træk. Solen bager ned over denne Masse, og man kunde lettest tælle Sjælene paa de Røgspiraler der sno sig i Vejret.

Henimod Middagstid nærmede vi os Bugtens Slutning. Man ser Geraneion Bjærgene og Helikon tilvenstre for det lave Isthmen og til højre, ganske ensomt paa det flade Land, hæver sig det runde Akrokorinth som et Muld-

varpeskud. Hele Nordsiden af Bugten beherskes af Parnas' langstrakte jævne Bue; et let Slør af Sommerskyer bølger om Toppen og kaster Skypletter ned over Liden; Bjærget gør ikke det vilde og storslaaede Indtryk, som man venter. Jævnt fremadbølgende Skraaninger danne Foden af Parnas og Helikon; de ere næsten nøgne, kun prikkede af tynd Skov, der samler sig mørkere op ad Bjærgene og bliver til ganske blaasorte Pletter paa Helikon; deres Farve er den sarteste Rosa isprængt med blaa Tinter, — et Spil som det paa en fin Kvindehaand. Ligeoverfor er den sydlige Kyst mere sveden-rød. Over de vandrette Linjer af højere Terrasser og Platform-Bakker rejser Kyllene sin luftblaa langskaarne Tinde. Den er desværre iaar uden Sne ligesom Parnas . . . Det er den anden af Arkadiens Kæmper og den højeste; helt ovre fra Akropolis ser man ved Aftentid over Xerxesstolens Rand Kyllenes takket-buede Væg staa purpur-violet mod den gyldne Himmel . . . Medens Middagssolen blinker paa Salamisbugten og stirrer ned paa Attikas røde Slette med det blaagrønne Olivenbælte og de hvide

Støvveje, saa gemmer Kyllene sig i en fjærn Lysdis. Men naar det lider mod Solhæld, da dukker det frem og sender Visdommens smuldrende Tempel en Hilsen fra Idyllernes gamle Lykkeland, som bagved det synes at svømme i alt hvad Naturen ejer af gylden Straaleglorie og smeltende Purpur-Toner.

Ak, I Arkadiens Bjærge! Aldrig har jeg staaet paa eders solbadede Højder eller vandret under eders dæmrende Lider, og ingen Hyrdetimer har jeg hvilet ved eders Kildespring. Om ogsaa jeg er født i Arkadien, det véd jeg ikke; i saa Fald er jeg bragt tidlig derfra. Det hændes undertiden dine Børn. Den kyllenefostrede Hermes fik snart saa rappe Saaler og saa meget at tage vare rundt paa den travle Jord, at han sikkert er den af de salige Guder, som sjældnest har dvælet derinde. Og endnu mindre jeg, der slet ikke er nogen salig løsagtig Gud, men tvertimod en »germansk-sædelig Tendensbjørn«, der suger ensom paa Labben under en barbarisk Himmel, og i det højeste en Gang imellem slikker en Smule poetisk Honning af Kløerne . . . Der var nok ogsaa en Tid, da

der var Bjørne i Arkadien; men det ligger langt tilbage. Nu trues dets Lam kun af Ulvene, som tude Usømmeligheder i Flok sammen. Ensomt sværmende Rovdyr taales ikke, — undtagen de lykkelige geniale Flyvere, som uden Forlov dale ned fra det Blaa, nyde deres hurtige Bytte, og saa igen hæve sig mod Solen, rystende Grus og Jordklimper af deres Kløer og udsaaende med hvert Vingeslag det Blomsterstøv, som er blevet hængende i Slagfjerene.

Arkadien! hvor forførerisk toner dit Navn herover fra de straalende Tinder, der strække og bøje sig langlig som en gold, meningsløs Elskovsattraa, over det frugtbare Kystlands fornuftige Husholdnings-Terrasser; — over til mig, der sidder paa Dækket og blader i min Rejselæsning, André de Chéniers Idyller. Hans kælne Alexandriner slynge sig om mig ligesom naturaliserede Renaissance-Arabesker, hvor Navnene Lais, Daphnis og Myrto og Pannychis hænge som store umulige Blomster; — Poesiens evige Aande vifter derigennem, de stive Blade hviske, og Blomsterne nikke til hinanden og dufte: Arkadien, Arkadien!

Og saa var han forresten ogsaa en stakkels Bjørn, og det var lutter uskyldigt Lapseri med hans arkadiske Eventyr, — Drømme. Disse arkadiske Drømme komme altid frem i Bjørnehierne. Hans Hi var Conciergeriet. Det var en barsk Tid, da man ikke taalte andre Slags Bjørne end dem der var med at tage Livtag med den loyale Schweizerløve i Tuilleriernes Gaard; ensomme drømmende Bjørne huggede man Hovedet af for at kurere Hjærtet. Og medens de hejsede den blanke Faldøxe, sad han i det mørke Fængsels-Hi og kradsede paa smaa Papirstrimler med en næsten usynlig bitte Skrift kælne arkadiske Hyrdevers mellem vrede Hævn-Jamber.

Sælsomt med disse arkadiske Bjørnehis-Drømme! For undertiden, midt i dem, føler Bjørnen, at det dog i Grunden ikke er det, den længes efter. Den vil slet ikke saa gærne gaa omkring og lækkerbidske sig med lascive smaa arkadiske Dæggelam. Det er kun, fordi det andet dog ikke sker.

Det andet, det er det eventyrlige at en dejlig Kvinde, som Bjørnen holder forskrække-

lig meget af, satte sig op paa den og lod den løbe med sig hvor den vilde, strøg den lodne Ham af og fik den smukke Prins frem, — for den véd jo nok, at den inderst inde er en forhexet Prins. Men i Stedet for det rusker hendes bløde Haand ømt kærtegnende i dens lodne Pels, og hendes milde Stemme hvisker: »Du er min egen kære Bamsemand, er Du... De Andre holder ikke af dig, de er bange for dig og tror, at du er ondskabsfuld ... Men jeg kender dig, min egen skikkelige Bjørn, og og jeg véd nok, at du ikke vilde gøre et Lam Fortræd, du vil bare have Lov til at brumme lidt . . . Brum kun, min gode Bjørn, jeg hører paa dig . . . Og jeg skal altid være saa god imod dig — men det andet kan jeg ikke.«

Hun er meget rørt, og mens hun hvisker det, drypper der en Taare ned i dens sitrende Øre. Den ryster sig og snøfter lidt . . . Det var vel ogsaa for meget forlangt — den er jo en Bjørn.

Men fordi Haanden rusker saa kærligt i det tykke Nakkeskind og dog aldrig griber rigtig fat for at holde sig fast paa dens trofaste

lodne Ryg og lade staa til, — saa er det at de arkadiske Drømme kommer.

De komme ikke blot med kælne Fløjtetoner, men ogsaa med bakkantiske Cymbler, og af og til lyder derind imellem rasende Halsen og blodgriske Hyl fra Artemis' vilde Jagt.

Og Bjørnen spidser Øren og synes halvt om halvt, at det kunde være morsomt at være med, for en Gangs Skyld, — da det andet dog ikke bliver til noget. Saa stryger den sig med Labben om Øret og brummer igen: Umuligt, begge Dele umuligt. Og alligevel — .

Men en af hine dristige Ørne, som er dukket ned i det lokkende Land, raaber til den oppe fra sin Solsky, at den skal ikke sørge over det, man bliver skuffet derinde.

»Jeg havde ogsaa hørt meget om Arkadiens Skønhed, men med Undtagelse af Nedstigningen fra Tripolitza til Argos har Arkadien lidet at anbefale sig med, undtagen Navnet.

Og Bjørnen ryster paa Hovedet:

»Jeg tænkte det jo nok, der er tilsidst ikke saa meget ved det. Og saa er det bedre at holde sig derfra . . . Jeg vilde dog ikke rigtig

ærlig kunne lægge mit Hoved i hendes Skød og uden at blinke se hende op i de dybe Øjne, naar jeg havde været derinde og ædt blot et eneste lille arkadisk Lam . . . For hun er saa god, og nylig roste hun mig.

Saa Farvel Arkadien, du aldrig betraadte Land, hvis Tinders golde Skønhed jeg i Forbisejlende har sendt en vemodig Hilsen, — Farvel nu og for bestandig!

V.

Korinthos — det ny og det gamle.

Kalkstenshvide smaa Huse langs brede støvhvide Gader midt i en sandhvid Omegn med blaa Sø foran og rødlige Bjærge rundt om, — det er Ny-Korinth, hvor vi landede Klokken tre, — en Time senere end Bestemmelsen. Det var meget ærgerligt, da Tiden var kostbar. Jeg vilde nemlig ikke strax gaa over Isthmen til Kalamaki og derfra med Damperen til Athen, men opsætte dette til den følgende Dag og benytte Eftermiddagen til et Besøg i det gamle Korinth. Nu var Tiden meget knapt tilmaalt, og Turen vilde overhovedet ikke været mulig, hvis det ikke havde været

Maaneskin; det var min Frygt, at jeg ikke skulde kunne naa op paa Akrokorinth og derfra se Solnedgangen, en af Grækenlands berømteste Skønheder. Paa den anden Side var det ikke tilraadeligt at blive en hel Dag over i den allerførste Rede, hvor man kastedes i Land, naar man ikke kan et Ord af Sproget. Desuden var min Længsel efter at se Athen altfor feberagtig stærk.

En Dreng førte mig op til Byens eneste Gæstgivergaard. Den mest uopraabelig-søvnige Person, som jeg nogensinde har truffet, indfandt sig, svedende i et let Kostume, og viste mig ind i et nogenlunde anstændigt Værelse. Alt gik pantomimisk. Drengen forlangte en Drachme for at have vist mig derhen og baaret en lille Vadsæk, hvilket jeg fandt var rigelig meget. Men uheldigvis havde jeg ingen Smaapenge. Den Søvnige afgjorde imidlertid Striden; for da jeg rakte ham Drachmen og betydede ham, at jeg ønskede den byttet i Lepta, stak han den i Haanden paa Drengen, der fjærnede sig triumferende, mindende om Vilhelm Busch's korinthiske Gadedrenge, skønt ikke saa antikt

kostumeret. Efter at have udført denne Bedrift tøfrede Søvngængeren Sveden af sit Ansigt med Skjorteærmet, glo'de søvnig paa mig og skyndte sig ud af Døren. Da jeg havde vasket mig, søgte jeg at raabe ham op igen, men han blev væk, som om han var sunket i Jorden. Hele Huset sov med Jalousi-Skodderne lukkede som graa Øjenlaag. Jeg havde haft den dristige Plan at forsøge paa at forklare ham, at jeg ønskede noget at spise.

Da jeg kom ud paa Gaden, saà jeg hist og her Fezer, Trøjer og snavsede Foldeskørter, Gedehaars Hættekitler og Faareskind, men ikke nogen Art Frakke eller Jakke — end ikke saa meget som en Præstetalar, der kunde muliggøre Tanken om Benyttelse af et evropæisk Sprog. Dampskibspassagererne vare allerede paa Vejen til Kalamaki. Solen bagte paa den øde By, hvor alt havde samme Farve, de vinduløse Husmure med et Par graa Skodder, og de uhyggelig aabne Gader imellem dem, — èn skinnende Hvidhed, kun afbrudt af de smalle Skygger, der vare blaagraa, som stærkt fortyndet Blæk. Hist og her paa et Hjørne under

et Solsejl sad nogle Almuesfolk — de omtalte Kitler og Fustaneller — og røg deres Vandpiber, Nargileherne, som jeg her saà for første Gang. De store Karaffekummer rokkede snøvlende paa den ujævne Grund og rystede nu og da en Kulgløð ned fra Tobakshøjen paa den snavsede Messingplade, hvorfra en behændig Finger kastede den tilbage igen. Overalt paa Gaderne var der noget pulterkammer-uordentligt. Jeg saà tomme Tønder nok men ingen Diogenesser.

Jeg gik ind i et Spisekvarter, som saà nogenlunde renligt ud. Det var et stort Køkken, hvor den beskørtede Vært selv gik med opsmøgede Skjorteærmer, satte Pander over Ilden og rodede med Hænderne i de dampende Macaronifade. En Portion persisk Pilaf (stuvet Ris med hakket Bedekød) og et Glas Resina-Vin fik jeg bestilt. Et lille Publikum samlede sig i Døren for at have den beskedne Nydelse at se mig spise. Da jeg var færdig, havde jeg kun en Tifrancs-Seddel at betale med. Værten kom tilbage med en uhyre Læderpose og talte mig op paa det fedtede Bord ni Drachmer — i store

Kobberskillinger. Jeg demonstrerede, men der syntes ikke at være nogen anden Udvej, ikke heller lod Værten til at finde noget paafaldende i Betalingsmaaden. Han gav mig en lille Lærredspose til at have dem i, og jeg begav mig paa Vej med min fordringsfulde Skat, som en anden Correggio. — Købet af en Pose frisk Tobak fuldendte min Udrustning.

Jeg befandt mig snart paa den store Landevej til Argos. Det var let at se, at det var den rigtige Vej, for saasnart jeg kom uden for Husene, rejste Akrokorinth sin nøgne Stenkuppel, og Vejen stregede lige der hen imod i en lang støvhvid Linje. Tilhøjre bag stenet Kystland og Sivbred blaanede Bugten, begrænset af Parnas. Til den anden Side bredte Landet sig ud mod de lave argiviske Bjærge. En let Vind rejste af og til smaa Støvhvirvler paa Vejen og rundt om paa den træløse Slette, der stirrede i det lave Sollys, uden andre Skygger end de som formedes af Stengrundens Ujævnheder.

Et Par Skridt udenfor den ny Stad gik en smal Vej af tilhøjre, som jeg mistænkte for at

føre hurtigere til Maalet. Jeg raabte et Par Arbejdere op, som gravede tæt ved, og spurgte dem paa det bedste Nygræsk, jeg kunde frembringe, om det var Vejen til det gamle Korinth. Men mit »Palaia-Korinthos« fandt ingen Genklang i deres Øre; deres Gaben, der endte i et bredt Grin, mindede mig om, at man ikke bør stole paa Menneskekløgt men frygte Gud og følge Landevejen.

Denne Landevej var ganske øde. Langt forude bevægede sig et Par Skygger, hvis Ejere, en Mand og et Æsel, først senere kunde skælnes fra Vejen. Jeg indhentede ham en Gang da han var alene. Æslet var travet forud med Sækkene, for at tage Afstand fra Kæppen, som han gik og snittede paa — i Mangel af anden Anvendelse. Han var ikke saa let at komme forbi, da han absolut vilde underholde sig med mig — i Mangel af Æslet, som han før havde beæret med højrøstet, formodentlig ikke videre smigrende Tiltale. Det havde sin Vanskelighed at gøre ham forstaaeligt, at jeg ikke kunde forstaa ham. Lettere var det at slippe forbi den mindre selskabelig anlagte Langøre; — det

saà ikke ud til at være hint klassiske Pakæsel, om hvilket Philip af Makedonien mente, at det kunde faa Adgang til den mest tillukkede Stad; men i det nuværende Korinth er det vel heller ikke saa vanskeligt at komme ind, hvis det ellers agter sig derhen.

Dette Korinth burde nu vise sig; vi ere lige ved Bjærget. Efter Rejsebogens korte Anvisning havde jeg forestillet mig, at Landevejen maatte føre direkte dertil; men den bøjer østen om Akrokorinth; den gamle Stad har jo dog strakt sig ned til Bugten; den havde da været til at se, da den med Murene havde et Omfang af over to Mil. Men her er ikke et Tag at opdage. Æslet drejer ikke af fra Vejen. Jeg lader Driveren indhente mig paa en lille Bro, der fører over et udtørret Vandløb, og gentager mit Experiment at sige »Palaia-Korinthos« og pege nordpaa. Men denne Gang var det ham, der ikke vilde i Kast med mig. Han glo'de ligesaa uforstaaende paa mig, som om jeg havde spurgt ham om Vej til Nykøbing paa Mors, — og dog kunde vi næppe være et Kvarters Gang fra Stedet. — Strax efter gik der en Smule

Bivej af tilhøjre; den syntes at maatte føre derhen, men hvor god end Vejsands kan være, saa er Sikkerhed bedre, naar man ikke har Tid til at fare vild. I rette Tid kom en Bonde ridende ned ad denne Bivej, og heldigvis havde Æselsrytteren en livligere Opfattelses-Evne end Æselsdriveren; han nikkede meget ivrig og pegede bag ud. Ti Minutter efter var jeg inde i en Vildgang af forfaldne Stengærder, mellem hvilke Vejene vare ufremkommelige Stendynger, tagløse Huse, Murtomter, der stirrede gennem Vindueshullerne paa livløse Gaardsrum, hist og her et beboet Hus, sædvanlig med en Mur omkring som en lille Fæstning, — alt kampestensgraat og ligesom tilfældige Krystallisationer af de Sten, hvormed hele Jordbunden er oversaàt. Det er hvad Jordskælvet har efterladt af Gammel-Korinth; det vil sige af den Landsby, som fra Middelalderen af har holdt sig ved Foden af Fæstningen, Nøglen til Peloponnes (som vexelvis var i Venezianernes og Tyrkernes Besiddelse), indtil den tvungne Udvandring i 1858 skabte Ny-Korinth. Men af den gamle Berømthed, den snu Sisyphos' Stad, Hellas's

første Handelsplads, det »tvehavede Korinthos« hvis Beskuelse »ikke faldt i enhvers Lod« — af det har Tiden, Jordskælv, Ild, Sværd og Spader i broderligt Samarbejde ikke efterladt andet end den doriske Tempelruin, der synes at være vanskeligere at finde end jeg havde tro't. Jeg ser forgæves ned ad alle Stræder ud mellem de lave Mure, hvor der aabner sig en Smule Perspektiv — intet som ligner et Tempel. Mellem Stendyngerne lege halvnøgne Børn, Svin og Æselsføl; snart viser der sig dog ogsaa mere tilregnelige Væsener, som paa Spørgsmaalet om »Søjlerne« velvillig nok viser mig paa Vej.

Ad disse underlige Ruingyder naa'de jeg hen til en lille Kro. Paa Gaardspladsen, i Skyggen af et Par forkrøblede Træer, sad en Del Landfolk og gjorde sig tarvelig til Gode. Jeg fik et Glas Resina-Vin sat foran mig. En af Korintherne trak en gammel Pung frem og viste mig nogle antikke Mønter, som vare fundne dèr, alle bitte smaa, næppe en kvart Tomme i Diameter; for nogle faa Lepta fik jeg et Par af dem, og skyndte mig saa hen til Tempel-

ruinen, der nu viste sig ude paa en Mark tæt ved.

Det er et Hjørne af Templet der staar, syv doriske Søjler og intet af Resten, — ingen nedfaldne Kapitæler eller væltede Cylinderstykker, som der plejer at ligge ved Ruiner; — Byron har lidt vel skødesløst skildret det som »to eller tre Søjler og mange Sten«. At der ingen Søjlestykker ligger spredte kommer af at Søjlerne ere Monolither, og ikke sammensatte som i de fleste græske Templer. Allerede i denne Usammensathed er der noget forklassisk oldtidsagtigt, Præget af en Tid der ikke lagde Vægten paa Formens Ædelhed, men paa Stoffet; den attiske Kunst var kommen ud over den Stolthed at kunne sige: Se, det er gjort af én Sten. Men ogsaa selve Formen — de tunge trykkede Forhold og de pudeagtig flade Kapitæler — har noget barbarisk ved sig. Denne ærværdige Ruin skal i Virkeligheden ogsaa være det ældste Exempel paa dorisk Stil, hvis ædleste Blomstring jeg to Dage senere skulde beundre paa Akropolis. Fra Hjørnesøjlen mod Sydvest hvile de svære Overliggere ud paa de to nærmeste

Søjler til begge Sider, og forbinde disse fem Søjler til et sammenhængende Hele. Paa den vestlige Side, imod Arkadien, staar desuden de to næste Søjler isolerede, den ene kapitælløs, forhakket og med Jærnbælter, den yderste med den græsgro'de Kapitæl siddende lidt skævt til den ene Side, som en Hat der har faaet et Skub, og med et stort Hak midtvejs, hvor en Tot Græs har fæstet Rod. Ved disse to er Underlaget helt blottet, saa at de staa ligesom paa Skamler. Søjlerne ere kun lidt over enogtyve Fod høje og have sexten skarptrandede Kannelurer, som ere ualmindelig lidt forvitrede; kun paa den kapitælløse Jærnbæltede er den ene Side beskadiget, som et Træ hvor Lynilden har revet Barken af; og saa er der paa dem alle kommet dybe Huller i den porøse Sandsten, hvoraf de ere huggede; den har været overtrukket med rødlig Stuk, men som de nu staa, gøre de et koldt graat Indtryk, hvorved de voxe ligesaa godt sammen med den stenørkenagtige Omegn, som Parthenons og Propylæernes varmgule penteliske Marmor med Akropolis og den atheniensiske Slette.

Tempelhjørnet staar som sagt frit paa en flad stenet Mark mellem Akrokorinth og Bugten. Et Par Husruiner, et enkelt murhegnet Beboelseshus tæt ved med et Par Oliventræer og spredte Cypresser hist og her, og saa de yderste Murgærder og Stenhytter af Byen lidt borte, det er de nærmeste Omgivelser, som gør dets Ensomhed endnu ensommere. De fjærnere danne en malerisk og stilfuld Ramme.

Jeg satte mig paa en Sten omtrent i Diagonalen af Templet. Mellem de tre sydlige Søjler ser man, tæt ved, det barske Akrokorinth. Sletten hæver sig lidt, en Smule Græs eller Lyng har just begyndt at samle sig mellem Stenblokkene, saa rejser Klippen sig pludselig, marmorgraa og fuldstændig nøgen med sin rynkede Stenhud. Der er noget umotiveret brutalt, noget ugræsk ved denne Klippe; og dette vilde, halvbarbariske Indtryk krones af den takkede middelalderlige Murlinje, hvormed dens bugtede Rand tegner sig mod Himlen, og som synes at høre med til den. Det forekommer En, at det maa være Ares, som her har haft en Skaberhaand med i Spillet, og sat denne Klippe paa Sletten

med den udtrykkelige Bestemmelse at bære en Fæstning. Aabenbart har Bjærget anvist Staden dens Plads, og ingen By i Grækenland har haft Mage til Akropolis. Det var et yppigt fejgt Folk, der søgte denne Beskyttelse, medens Spartanerne tog Hegemoniet, i en næsten ubefæstet Landsby.

Men desto fredeligere er saa den langstrakte jævne Bjærglinje, hvormed Arkadiens Højland langt borte bag de fem vestlige Søjler sænker sig fra Kyllenes mægtige Top til den korinthiske Bugt. Aldrig har jeg set en dejligere Bjærgskraaning; — jeg véd ingen anden Maade at skildre dens Virkning paa end at sige, den er for Synet det samme som den lange Violinkadance i Cherubinis klassiske Ouverturer er for Øret.

Og naar saa Blikket er kommet til Ende med den, glider det, som en Baad der løber af Stablen, ud paa den blanke, blaa korinthiske Bugt, der breder sig fra den aabne Strand, begrænset paa den anden Bred af Parnas' og Helikons Bjærgmure.

Der var fuldstændig stille, ingen Lyd af

noget levende, ikke saa meget som et Blads Hvislen, — Stenenes Stilhed.

Solen dalede hurtig ned imod Kyllene, og strakte Søjleskyggerne langt hen over Marken.

Jeg har set en Del antikke Ruiner men ingen, der som denne havde Ensomhedens og de store Omgivelsers tungsindige Trylleri. Efter at have taget en flygtig Skitse blev jeg siddende længe og gav mig denne underlige Stemning i Vold.

Iøvrig pinte jeg mig slet ikke med at trække Mure fra Foden af Akrokorinth ned til Stranden, fylde Mellemrummet med befolkede Gader, Søjlegange og Templer, restaurere Ruinen og tænke mig ind i de Scener, som kan være foregaaet her i Helligdommens Velmagtsdage, — maaske lidet opbyggelige Scener. Den eneste Scene som jeg tænkte paa, det var en som er foregaaet her, mens Søjlerne stod som de staa endnu — foregaaet i en Digters Fantasi: Mødet mellem Alp og Francesca i »Korinths Belejring«.

Husker De Stedet:

> There is a temple in ruin stands,
> fashion'd by long forgotten hands — —?

Den venezianske Renegat Alp har om Natten fjærnet sig fra den tyrkiske Lejr og sidder paa en Sten mellem Søjlerne. Pludselig da han ser op, sidder Francesca, som skulde have været hans Brud, tæt ved Siden af. Hun er kommen ned til ham fra Akrokorinth:

> I come from my rest, to him I love best,
> that I may be happy, and he may be blest.

Hvad der iøvrig foregaar mellem de to Elskende — at det ikke er et almindeligt Elskovsmøde, huskede jeg den Gang slet ikke, grundede forresten heller ikke derover. Men de to vidunderlige Verselinjer kan Ingen glemme, som virkelig har hørt dem, ligesaa lidt som man kan glemme Duetten af Don Juan.

Dem sad jeg altsaa og lyttede til og vidste altfor vel, at min Francesca ikke kom ned til mig fra Akrokorinth. Hvis hun endda havde været deroppe, saa skulde jeg ikke have tøvet med at gaa derop. Men hvad den »allerede

fra Oldtiden berømte« Solnedgang fra Akrokorinth angaar, saa var det en Del for sent. Solen sank allerede i ildrøde Skyer ned over Arkadien, og herfra var der endnu fem Kvarters Bjærgstigning til det øverste af Bjærget. Og hvem vèd, om saa ikke Invaliden deroppe, som skulde aabne for Fæstningen, om han ikke allerede sov paa sine Laurbær og utøjbefængte Madradser.

Det faldt mig ind, at det var godt for et Land at have saadanne forskellige Ruiner, hvor det kunde sætte sine Invalider paa Aftægt i Stedet for at give dem Lirekasser til at sønderrive Folks Øren med. Ja, det er sandt, vi har jo Carl Andersen paa Rosenborg. Trøstet ved den Bevidsthed, at mit eget Fædreland ikke stod saa helt tilbage i praktiske Indretninger, begav jeg mig paa Hjemvejen.

Nu galdt det om at slippe nogenlunde let ud paa Vejen igen. En gammel Bonde eller rettere Hyrde, som jeg henvendte mig til ved et af de første Huse, kaldte strax paa en ung Knøs, der var paa Jagt efter et Æsel, men nu fik det Hverv at føre mig ud af Landsby-

Labyrinten. Jeg havde tænkt at gaa den samme Vej tilbage, men han førte mig ud paa en Vej der gik nærmere ved Kysten, — en Vej, skriver jeg, men det var snarere Spor paa Stengrunden, undertiden en enkelt Fodsti, andre Steder et bredt Delta af Stier. Det var lidt underligt at gaa ved Nattetid paa en ligesaa ukendt som uciviliseret Vej, — men den var øjensynlig kortere.

Ved et af de yderste Huse sad tre gamle Kærlinger og spandt paa Haandten; Uldkurven stod foran dem; — rigtig tre gamle Parcer. Den ene raabte til Knøsen; den anden mumlede noget mellem sine fnuggede Læber og bed en Traad over. »Saa,« tænkte jeg »nu falder jeg da mellem Røvere.« Men enten har det ikke været de rigtige Parcer, eller ogsaa var det ikke den rigtige Traad.

Iøvrig beroligede jeg mig med Rejsebogens Ord at »Peloponnes galdt for sikkert.« Endnu større Beroligelse fandt jeg i den Tanke, hvormed en god Ven af mig plejede at trøste sig, naar han gik ene i Campagnen at »han ikke lignede Krøsos.« Han paastod at vi lignede

hinanden, og i dette ene Punkt havde han i al Fald Ret. Derimod kunde jeg ikke rose mig af som han at ligne Julius Cæsar, der saa fortræffelig forstod at komme ud af det med Røverne, naar han endelig faldt i Kløerne paa dem.

Et Par Gange mødte jeg Æselsryttere, Hyrder fra Gammel-Korinth, der vendte hjem fra Marken med nogle Faar. Da Vejen netop tillod det, veg jeg lidt til Side. Deres Hunde gø'de ad mig. Det var det Hele.

Maanen stod højt paa Himlen, lidt østen for Akrokorinth, hvis ensomme kolossale Stenmasse stod lige bag ved En, hver Gang man saà tilbage, som om man ikke kunde komme bort fra den. Mellem Arkadiens Bjærgskraaning og de mørkeviolette Skyer var der endnu klar Aftenhimmel, der kastede Glans hen over Bugten. Et let ujævnt Skydække dæmpede Maaneskæret over den stenbølgende Vej. Af og til straalede det klart op, og da viste sig langt forude den hvide Plet, som var Ny-Korinth. Tilhøjre hævede Markerne sig noget, og hist og her dukkede over den ujævne Linje de

argiviske Bjærge op, fjærne og dunkle som et Drømmesyn. Skove af Siv, som vare et Par Favne høje, skjulte ofte Bugten og Bjærgene paa den anden Bred.

Jeg var en Gang før gaaet en Maaneskins-Nat i et fremmed Land og paa en fuldstændig ukendt Vej; det var mellem Genzano og Albano. Der er ved en saadan Vandring noget ejendommelig stemningsfuldt, som snarere kunde gives i Musik end i Ord. Selve Trætheden efter en hel Dags Vandre- eller Rejseliv, i et uvant Klima, med en uafbrudt Svælgen i Naturskønhed, bidrager — jeg véd ikke ret hvorledes — til at man føler sig dobbelt ene, givet Skæbnen i Vold. Men dèr var det paa en bred Konge-Vej, hvor jeg ofte mødte Klynger af Bønderkarle og Piger og undertiden Rejsende, som laa paa Landet i en af de yndede Sommerbyer, — her var det en ganske ensom uciviliseret Vej, i en øde Egn, og min første Aften i dette Land, der er ganske anderledes fremmed end hint Italien, som vi paa hundrede Maader har faaet fortærsket, — i Grækenland, der allerede halvt tilhører Orienten.

Endelig kom jeg ind i Korinths brede og øde Gader og fandt med en Del Besvær hen til Gæstgivergaarden, hvor en lang Trappe udenfor langs Muren førte op til det beboede Stokværk. Værten — eller hvad han var — fik jeg da ogsaa fat paa, men jeg stødte paa en uventet Vanskelighed, da jeg vilde forklare ham, at jeg ønskede noget at spise, — skønt jeg ikke forsømte det internationale pantomimiske Sprog. Det lod til at han selv kun kendte Trangen til Søvn, ikke til Føde. Men ud fra et lampelyst Værelse kom nu en Mand, som jeg strax ved Ankomsten havde lagt Mærke til. Han bar en lang Talar, mørkeviolet med Silkeopslag; paa Hovedet havde han en underlig sort Cylinder, der sluttede skyggeløs om Panden, men hvis meget lave Keglepul foroven traadte ud med en smal Kant. Jeg vidste den Gang endnu ikke, at dette var den almindelige Præstedragt. Hans ret ungdommelige Ansigt var venligt og regelmæssig smukt, imponerende med et mægtigt, blødt og kulsort Skæg. Denne Mand formodede, at jeg kunde tale Tysk. Da jeg bekræftede dette, sagde han forlegen at han

kunde en Smule Tysk, og spurgte om ikke Meningen var, at jeg vilde have noget at spise. Derpaa talte han lidt med Værten og sagde saa til mig, at »denne Mand vilde føre mig hen, hvor jeg kunde faa noget at spise.«

Den Søvnige glo'de paa os begge, traskede saa foran ned ad Trappen, luntede et Stykke hen i Gaden og drejede ind i en tarvelig Restauration. Medens jeg spiste, blundede han eller talte i Søvne med Opvarteren, der gav ham Druer. Saasnart jeg rejste mig, fór han op og luntede tilbage med mig til Gæstgivergaarden.

Jeg takkede min tyskforstandige Velgører, som bød mig ind i sin rummelige Stue, hvor der stod en rigtig Petroleumslampe paa Bordet. Det var helt hyggeligt. Der var endnu en Herre tilstede, men da han kun kunde Græsk, indskrænkede Samtalen sig til mig og Præsten. Det var unægtelig en Konversation med Forhindringer, og naar vi længe forgæves havde søgt at gøre os begribelige for hinanden, lo Præsten godmodig og rystede paa Hovedet, saa de lange sorte Lokker dansede ham om Skuld-

rene. Denne olympiske Hovedpynt maatte før have været skjult under Cylinderkalotten. Jeg bemærkede ogsaa siden, at naar han tog den paa, strøg han med et øvet Tag Lokkerne op oven paa Hovedet, og satte saa Kalotten over dem.

Han fortalte mig at han var Professor ved Gymnasiet i Aigion,. Achaias gamle Hovedstad, som vi vare sejlet forbi om Formiddagen. Han syslede med Filosofi. Paa Bordet laa der en autograferet Bog paa Græsk — formodentlig Forelæsninger — og da jeg gav mig til at blade i den, sagde han, at »den indeholdt Meninger af Kantios og Leibnitios.«

Naturligvis spurgte han mig om hvorfra jeg var og hvad der var mit Fag, og derefter vilde han have at vide hvilken Trosbekendelse der var den herskende i Danmark. Da han hørte, at de Danske vare Lutheraner, og at jeg selv var af theologisk Opdragelse, bemærkede han, at Luther var en stor Theolog: »Calvin og Melanchton vare ogsaa store Theologer men ikke saa store som Luther: fordi — i Skrifterne — af disse Mænd — er ikke — den samme

store Aand — som er i Luthers Skrifter.« Man kan ikke nægte, at det er meget liberale Udtalelser af en græsk-katholsk Gejstlig. En Dansk som har været længe bosat i Grækenland, sagde mig siden, at en meget udbredt Tolerance var almindelig i den græske Gejstlighed. Men efter hvad jeg kunde forstaa var det ikke noget, som absolut talte til Gunst for den.

Det kostede mig megen Besvær og lang Tid at faa Grækeren gjort begribelig, at jeg ikke vidste hvordan og hvornaar jeg kunde komme fra Korinth til Kalamaki. Han rystede flere Gange paa Hovedet og forsikrede mig bestandig — med en stadig videre Spærring af Ordene, at — der gik — Dampskib — imorgen — fra Kalamaki — til — Peiræos — hvorfra Jærnbane — til Athen, — hvilket jeg meget godt vidste. Endelig gik det dog op for ham, at min Bekymring var rettet mod det nærmest forestaaende. Han klappede mig da paa Skulderen og sagde: »Sind ruhig — warum morgen führen — wo sind — die Wage«, — hvilket jeg rigtig udlagde saaledes: Vær blot rolig, jeg skal nok imorgen føre Dem hen, hvor Vognen er.

Og nu tænker jeg mig, at enhver Læser har et Ramaskrig paa Læben over Uforstandigheden af at rejse til Grækenland uden at kunne tale Græsk; — medens tvertimod denne Situation skulde vise det modsatte, — at man trøstig skal rejse ud, for det eneste Menneske i Omegnen der »kan en Smule Tysk« (eller Fransk eller Engelsk) — han viser sig nok i det kritiske Øjeblik. Forøvrig indrømmer jeg, at det er en stor Behagelighed at kunne undvære denne Mand eller kunne tale med ham i hans Modersmaal i Stedet for i denne »Smule Tysk« — en uhyre, højst misundelsesværdig Fordel.

Det blev mig særdeles klart fornylig, da en Møller fortalte mig et Exempel paa hvilke underlige Rejsebekendtskaber man kan gøre. Paa en Jærnbane var han kommen til at sidde lige over for en gammel jævn Mand, som han først ansaa for at være en Skræddermester — ikke saadan hen i Vind og Vejr, men paa Grundlag af en sindrig Konjektural-Kritik, — men som derefter viste saadanne tekniske Kundskaber i Møllerfaget, at han netop havde anerkendt en

Kollega i ham, — da den gamle Mand pludselig radikalt omstyrtede denne Hypothese ved Følgende. Da de nærmede sig til Roskilde, siger Mølleren: »Ja her skal jeg nu staa af, men De vil maaske videre.« »Ja,« siger den gamle Mand, »jeg tager nu gennem Fyn over til Jylland. Derpaa rejser jeg saa ned gennem Tyskland til Italien. Naar jeg har været nogen Tid dèr, saa sejler jeg til Grækenland. Derfra tager jeg over til Lilleasien og Syrien og gennem Arabien til Ægypten og Algier. Saa sejler jeg til Marseille og gaar op tilbage gennem Frankrig og Belgien og Holland.« »Naa,« siger Mølleren, »ja det er jo en lang Rejse, De dèr har for. Men hvordan skal det nu gaa med de mange Sprog?« »Aa jo,« siger den gamle Mand, »i Tyskland taler jeg jo Tysk, og i Italien Italiensk, og Græsk i Grækenland; og naar jeg saa kommer over i Lilleasien og Syrien, se saa taler jeg Syrisk, og i Afrika der taler jeg arabisk. Saa i Frankrig der taler jeg jo Fransk, og i Holland — dèr hjælper jeg mig igennem med Tysk, — og saa er jeg hjemme.«

Da jeg kom til Syrisk, var jeg ikke længer i Tvivl om at den gamle Mand var Professor Hermansen, hvilket ogsaa havde sin Rigtighed. Ja, saadan er det at være en lærd Mand! Og dog har han ogsaa haft sin Ydmygelse: »i Holland — dèr hjælper jeg mig igennem med Tysk« — hvor den har været drøj at gaa paa denne Sætning, — næsten et Skibbrud i Havnen.

Og hvad mig angaar, saa bør man betænke, at hvis jeg havde lært at tale Græsk, inden jeg rejste, hvor skulde jeg saa have faaet Tid til at skrive den Bog, som gav mig Raad til at rejse til Grækenland? Saa kunde jeg have siddet hjemme med den skønne Bevidsthed, at hvis jeg havde haft Penge til at rejse til Grækenland, saa kunde jeg — maaske — have gjort mig forstaaelig dèr.

Nej, saa heller løbe an paa Manden, »der kan en Smule Tysk.«

VI.

Det græske Landskab.

For det er bedre ikke at kunne Græsk, og komme til Grækenland.

Goethes altfor ofte gentagne Ord: »Wer den Dichter will verstehen, muss im Dichters Lande gehen,« — har jeg intet Sted sandet saaledes som i Grækenland; dog vil jeg erstatte »Digter« med »Kunstner«. Det er om hele den helleniske Kunst, Mejslens saavel som Pennens, at den græske Natur danner en saa stilfuld og harmonisk Ramme, at den, som én Gang har set den, næppe fatter, hvorledes han før har undværet den, — og det saa meget mindre, som Hellenernes Kunst har sysselsat sig lidet med Naturen. Man har heraf overilet

sluttet, at de manglede Natursands. Det er dog med Rette bemærket, at Beliggenheden af flere Hovedtempler som Sunions, Æginas og det arkadiske Bassæs tyder paa, at den landskabelige Skønhed ikke har været ude af Betragtning ved Valget af Stedet. Det er overhovedet mærkeligt, hvad man af mangelfuld Kundskab har fundet paa at sige for dog at tage et eller andet fra denne Race, som i sin korte Blomstring saa ubegribelig har overgaaet alle andre i Begavelse. En Gang var der en Lærd, der ved filologiske Misforstaaelser vilde bevise, at de gamle Hellener havde været farveblinde, idet de ikke havde kunnet opfatte den blaa Farve; jeg husker ikke længer hvem det var, eller naar denne Mening gjorde Opsigt; men for hans Lærdoms Skyld maa man haabe, at det var før Fundet af Tanagra-Figurerne. De smaa Stuelærde ere dog aldrig gladere, end naar de kan gøre Naturens store Yndlinge til Monomane.

Først til Beroligelse den Forsikring, at jeg ingenlunde har i Sinde ved en letkøbt Naturalisme at aflede den græske Kunst af dens Na-

turomgivelser; jeg vil kun fremsætte nogle Bemærkninger, som næsten af sig selv paatrænger sig den, der kommer til Grækenland, efter at have levet noget med hellenisk Kunst.

Naar man spørger om hvad der er det mest paafaldende ved det græske Landskab, saa er det for en Nordbo afgjort dets overordentlige Skovløshed. Selv Italien synes i Forhold til det at være et Skovland. Dette maa man dog ikke udenvidere tage med i sit Billede af det gamle Hellas; allerede i Slutningen af Oldtiden begyndte Skovmanglen; saavel Klager herover som mangfoldige direkte Vidnesbyrd i den klassiske Literatur vise, at i Folkets Blomstringstid var det anderledes. Omkring Tatoi paa det attiske Bjærg Parnes har jeg set, hvor prægtig græsk Bjærgskov kan være; imod det er hvad jeg saà i Italien Smaaskov. Længer ned end til Bjærgskraaningerne har Skoven vel sjælden strakt sig. Men Sletterne have endnu mindre gjort et goldt Indtryk: Athen har endnu sit brede Olivenbælte og efter Attikas Mønster maa man paa de fleste Sletter og paa Bjærgenes nedre Affald lade dette

snart blaa-grønne, snart sølvglinsende Løv dække en Del af den støvgraa Jord med afsvedet Græs og den røde Stengrund, som nu møder Øjet utilsløret.

Naar det græske Landskab da i det Hele gør et øde og svedet Indtryk, hvori ligger da det Trylleri, som det uimodsigelig udøver paa enhver, — hvoraf kommer det at man kan høre vidtberejste Folk sige, at Grækenland er det skønneste af alt, hvad de har set?

Grækenlands Hovedskønhed er Bjærgformerne. Disse Bjærge trække sig aldrig langt tilbage i Baggrunden, indtil de helt forsvinde, som saa ofte i Italien; de blive heller ikke overvældende, opfyldende alt, som i Schweitz. De herske; de undertrykke ikke. Som en vel ledet Hær hverken sprede de sig for meget eller hobe sig for tæt sammen. Og i Formen den samme Ligevægt: deres Linjer bøje sig uden at knækkes, knækkes uden at briste, briste uden at sondersplittes. Man vilde undre sig og blive ubehagelig berørt, hvis de græske Bjærge saà ud som Berner-Oberlands. Som de ere synes de at maatte være. Der er Stil i dem, — hellenisk Stil. Nogle

vilde foretrække at skrive: den helleniske Stil er kommen ned fra disse Bjærge. Jeg siger det ikke, fordi det indeholder en Hypothese, som det ikke er min Sag at fremsætte. Den videnskabelige Sammenhæng interesserede mig ikke; hvad der interessede mig var den kunstneriske Sammenhæng, — at det Hele synes af én Støbning. For naar Parthenon staar paa Akropolis, og Akropolis paa den store Slette, der indesluttes af Parnes, Pentelikon og Hymettos, saa er det én Stil i Formerne, ligesom det er én Tone i Farverne.

Denne Grundtone er en varm gulig Rødme, der i det græske Landskab spiller en lignende Hovedrolle, som Saftgrønt i det danske. Den bleges og svales i forskellige Grader af Afstandene, kølige blaa og violette Tinter, grønne Skygger, hvide Lys, Purpurglans og falmet Taagevæv smelte sig ud deri — og saaledes leve Bjærgeliderne med et uendelig fint og lidt dæmpet Farvespil, der kun kan sammenlignes med det paa den nøgne Hud, — i Vexlen af Lys og Skygger fra en skyet solstraalende Himmel.

Formen er det første, det væsentlige, og Farven er underordnet Formen, ikke som et blot Smykke, men fremhævende, belysende og forklarende den. Et dansk Landskab ser ud som Farver, der have taget Form; i det græske Landskab have Formerne faaet Farver. Heri er der noget, som i end højere Grad minder om den græske Skulptur. I disse klare, men ikke skyløse Solskinsdage — af hvilke den græske Himmel ejer omtrent halvfjerdehundrede om Aaret — naar alle Farvetoner levendegjorte af Lyset straale og spille mellem hinanden over de ædle Former, — da begreb jeg ret, at ingen græsk Kunstner har givet en Statue, et Basrelief eller et Tempel fra sig, uden at Penslen havde fuldendt Mejslens Arbejde, ligesaa lidt som det maaske om ikke altfor lang Tid vil falde en virkelig moderne Kunstner ind; for med den mere indtrængende og bevidste Forstaaelse af Antikken er ogsaa det malede Skulptur i Opkomst.

Men jeg har ogsaa set disse Bjærglandskaber i det sjældnere ensformige Graavejr, da intet Spil af Lys og Skygger straaler over dem,

da alle Lufttoner ere slukkede. Saaledes er det vi have de bedste Billedhugger-Værker bevarede, uden Penslens Trylleri, med Marmorets Lokalfarve, det Penteliskes Elfenbensgule, det Hymettiskes Blaagraa, det brogede Atrakeniske.

Og saa, naar Regnskyerne slæbe sig tungt og lavt, udslettende det halve af Bjærgene, med vilkaarlige, skarpe Linjebrud: — en græsk Landskabstorso i Naturens store Museum. —

Der er endnu et væsentligt Fortrin, som falder i Øjnene, naar man sammenligner det græske Landskab med det italienske, det er frisk, urørt.

En Aften da jeg langs Nemisøen nærmede mig til Genzano, gik jeg hele Tiden og grundede: »Genzano! — Genzano? — Der er noget med Genzano — men hvad Pokker er det? Nemi, det véd jeg jo, det er Dianas Spejl og Neros gyldne Skib, hvis Master endnu osv. — Genzano! — Genzano? . . . Aa, for Fanden! det er jo »Blomsterfesten i Genzano.«

Italien er blevet forgramset, indgivet En paa alle Maader, til man maatte blive lidt vammel derved.

Har man ikke, før Ens Stemme gik i Overgang, vrælet i Kor i Skolens Gymnastiksal: »Stig i min le-ette . . . Jolle, som gy-ynger, . . . me-e-de-ens je-eg sy-ynger . . . Santa Luci-i-a.« Har man ikke siden faaet det voldelig indgivet i Theater, paa Koncerter, paa Udstillinger, i Dagligstuer og Saloner: Italien! (Comparativ:), It*a*lien! (Superlativ:), Itali*a*!

Italien er en smuk Skov — figurlig talt, for i Virkeligheden er der ikke megen smuk Skov, — Italien er figurlig en smuk Skov — men fuld af Smørrebrødspapirer. Her ligger et Nodeblad med »O bella Napoli,« — der et farvet Fotografi af det rygende Vesuv; — hist en Aqvarel, — der en Pennetegning »Folkeliv« . . . Her Slutningen af en Feuilleton, der ender: »Felice notte,« dèr Begyndelsen af en Novelle, der begynder: »La bella Italia,« hist et Visitkort med tilføjet: »Come sta?« Balletprogrammet mangler heller ikke (det ender dog mere dansk: Tableau, Tæppet falder). Naar man i denne Skovensomhed tror at høre Faunens Syrinx, opdager man, at det var en

Tarantel af Paulli, og i Stedet for en nøgen Nymfefod er det en Danserindes udstoppede Tricotlæg, der dæmrer i Løvskyggen.

Det græske Landskab har endnu sine Fauner og Nymfer, ligesom det har sine Ulve og Vildsvin.

ANDET AFSNIT.

ATTISKE DAGE.

I.

Profil.

En Gruppe af tre Høje, — tilvenstre et lille kegleformigt Bjærg, tilhøjre en lang Skraaplan med et stejlt Affald udadtil, og midt imellem, indlejret mellem disse to forskellige Skraaninger, en lav Firkant med næsten lodrette Sider, ligesom en lille Stub af et stort Træ: — det er saaledes, at Athen viser sin Profil til den Rejsende, der kommer sejlende fra Isthmen.

Saasnart Salamis' Stenpynt glider til Side, og Attika udbreder sig bag Bugten, bliver man opmærksom paa denne ejendommelige Gruppe, for den ligger midt paa Sletten, ligesom sat frem paa en Bakke, og til begge Sider, som for at lede Blikket ned imod den, skraane Attikas

to berømte Bjærge, Helikon mod Vest og Hymettos mod Øst, Marmorets Bjærg og Honningens.

Skibet styrer lige hen mod denne Gruppe. — Formastens Tove overstrege den, og komme Kikkerten i Vejen, som med en nervøs Hast er bleven revet ud af sit Hylster. Foran den, helt nede ved Stranden, tegner sig et fint Gærde af Skibsmaster. Det er da endelig Athen, man behøver ikke at spørge Nogen derom.

I Begyndelsen trode jeg at det højeste Punkt af Gruppen, hint kegleformige Bjærg tilvenstre — eller for et bruge et mere træffende men mindre stilfuldt Billede, hint buddingformede Bjærg — at det var Fæstningen og Helligdommen, Akropolis. Og i denne Formening betragtede jeg det fra først af med længselsfuld Ærefrygt, der dog snart gik over til en Art Ærgrelse, da jeg opdagede at jeg havde spildt min første Hyldning paa Skatmesteren, medens Kongen stod ved Siden af. Det var imidlertid ret naturligt for En, der netop kom fra Korinths Akropolis at antage Lykabettos for Athens. Og i Virkeligheden var Lykabettos en Slags

anden Rangs Akropolis; for da Athene satte det dèr, var hun udtrykkelig gaaet ud i den Hensigt at hente et lille Bjærg, som egnede sig til strategisk Støttepunkt for Akropolis.

At dette Akropolis er den lavere firkantede Midterhøj, viser sig nu; for det hurtigløbende Skib er under den første Undersøgelse og Gisning kommet et godt Stykke nærmere, saa at man skimter Peiræeus' Huse bag Masteskoven; — og midt paa den brede Flade af hin stubformede Høj viser sig nu tydelig en firkantet Bygning; men snart hæver denne Bygnings øverste Linje sig i en lav Trekant, og det underste af den stribes lodret i det stærke Sollys. Det er Søjler, Parthenon! —

Den jevne Skraaning tilhøjre for Akropolis er Museion, eller Philopappos-Højen, saaledes kaldet efter et stort halvruineret Monument fra den romerske Tid, der nu viser sig paa dens Top som en tyk Streg. Fra det stejle østlige Affald af denne Høj trækker en Skygge sig hen foran hele Gruppen, hvorved denne afskæres fra den foranliggende Slette ned mod Vandet; og da samtidig store Skyer kaste deres Skygge

over Pentelikon og Hymettos, viser Athens Bjærgprofil sig lys i en mørk Ramme. Parthenon straaler elfenbensgul, medens dens brede Underlag og de to Sidehøje lyse med et gulrødt Skær, det samme der breder sig over hele Sletten. Her fortoner Skyggen i en grøn Farve og slynger sig som et Belte om Athen; blaagrøn, næsten graa vilde den vise sig paa vore Marker, men her midt i alt det røde synes den pragtfuld grøn. Det er Athens Olivenskov.

Den skjules dog snart af Peiræeus' Huse, som gro op foran den, snart ogsaa foran Højgruppen, — store statelige Huse, Toldhuset paa sine Rundbuepiller, Fabrikker, Varelagere og alle Agenturene langs Bryggen.

Snart efter sidder jeg paa Jærnbanen — den eneste i Grækenland, og har nu kun femogtyve Minutters Kørsel tilbage.

En god Fjerdingvej fra Peiræeus holder man ved den lille Phaleron-Bugt, Krigshavnen. Et Par Pantserskibe og en Corvet ligge derude. Fra nu af har man bestandig Akropolis foran sig. Man ser tydelig Parthenons Gavlside. Lige over for, tilvenstre paa Akropolis viser sig

Resterne af en mindre Bygning, uregelmæssig, ruinagtig. Det er Erechtheion. Midt imellem dem, paa Bjærgets Forside, straale Propylæernes Søjler, der ikke rage op over Foden af Parthenon.

Men idet man farer frem mod Stationen, skyder en ny, fortryllende lille Tempelskabning sig i Forgrunden, og faar strax hele Opmærksomheden. Man er lige ved at klappe i Hænderne, man vil næppe tro sine egne Øjne ved et Par hundrede Skridt borte at se et Tempel, der ser ud, som om det var rejst ifjor. For at Taget er borte falder ikke i Øjnene, da Gavlfeltet og Kransgesimsen staar, baarne af den fuldstændige Søjlefirkant, bagved hvilken Cellemuren fuldstændiggør Bygningen.

Det er Theseus-Templet, bygget strax efter Perserkrigen af det sejrrige Folk, som dybt angrede sin Utaknemlighed mod den gamle Sagnkonge, der havde maattet ende sit Liv i Landflygtighed, og hvis Aand dog synlig for alle havde kæmpet med paa Marathons Slette: Hans Ben blev hentede paa Skyros og ankom samme Dag, da Sofokles med sin første Tra-

gedie kæmpede mod Mesteren Æschylos, saa at de Kommende kunde afgøre Striden til den unges Fordel. Saaledes fik Athen paa en Dag sin berømteste Tragiker og sin berømteste Skyts-Heros, over hvis Grav dette herlige Tempel snart rejste sig.

Det er bygget i den nærmeste Periode før Borgtemplerne, der hæve sig tilhøjre for det, lidt borte, paa Akropolis' Sokkel. Det danner ligesom et Forspil til dem. Mindre storartet i sine Linjer og langt fra saa rigt i sine Enkeltheder som hint mægtige guddommelige »Jomfrubur,« der rager op over Byen og Landet, jordisk og dog helligt, som det sømmer sig Heroens Tempel, gør det et betryggende velgørende Indtryk paa sit lavere Stade, umiddelbart foran Byen, hvor det byder den Fremmede Velkommen til »Athen, Theseus' gamle Stad.«

II.

Athens Ruiner.

Jeg er nu naàt til det Hovedafsnit, som jeg hele Tiden har skævet til, dels med utaalmodig Længsel, dels med sky Frygt, og som jeg begynder paa uden at have nogen Tiltro til en lykkelig Fuldendelse. Det er ikke blot paa Grund af den overvældende Masse baade af det ydre stoflige og af Stemnings-Indholdet; men selve Motivet indeholder et Dobbelt-Skær, ligesaa farligt som hine »rørlige Klipper«, for hvilke Kirke advarede Odysseus, og hvor den heldigste kun kommer igennem med kvæstet Bagstavn. De fleste komme nemlig slet ikke igennem, eller rettere de selv

komme vel igennem, men Læserne ikke. Og selv for den heldige kan det jo hændes, at en stor Del af Passagererne — som saa ofte paa moderne Skibe — opholdt sig paa det Agterdæk, der gik i Løbet.

Den ene Fare er Beskrivelsen; den er altid farlig, men her ødelæggende. For det vil ikke vare længe, inden den gaar over til sit Vrængbillede — som iøvrig netop intet Billede er — Optællingen: saa mange doriske Søjler, saa mange joniske, den Diameter i Grundfladen, den foroven .... Og saa vil man endda snart være inde i en Sværm af Kunstord, ja endogsaa fremmede Kunstord, hæslig skrigende Klippefugle, der raade Skipperen til i Tide at lægge Roret om og heller søge over til det andet Skær.

Dette andet Skær viser sig slet ikke, men røber sig kun ved brusende og glimrende Skum, som man ikke ser Aarsagen til, og afbilder derved selve Faren, som er at efterlade Læseren lidt flov, som En der hører Folk raabe Hurra, uden at vide rigtig hvad de raabe for.

Det er det samme farlige Valg mellem for

tung Balast, saa man synker, og saa let, at man kæntrer, som altid truer Forfatteren, men aldrig har stirret mig saa ræddelig i Øjnene, som nu da jeg første Gang som Skribent skal vove mig ind imellem Athens Ruiner.

Hvis jeg var en Forfatter af Pausanias' Rang, saa var Sagen grumme let og hurtig klaret, — hvad er ikke let for de store Aander! Hvor udmærket denne Beskriver er, kan ses af den Ros, han faar af Athens største moderne Topograf Leake: »Hans (Pausanias') overordentlige Korthed i Omtalen af Propylæerne og Parthenon har i alt Fald den Fordel, at den ikke i nogen væsentlig Grad leder Læseren vild, medens derimod hans udførligere Beskrivelse af Erechtheion« o. s. v. — Dette er i Virkeligheden en overordentlig Ros. Saalænge man Intet her sagt, kan man endnu ikke have ledet Læseren vild. Saasnart man siger et Ord, begynder man at lede ham, og da det er umuligt at meddele ham det nøjagtige Billede, leder man nødvendigvis mer eller mindre vild. For Exempel, hvis jeg for at lede henimod Erechtheions Karyatider, bad Læseren se paa en

af de mange moderne Anvendelser af dem f. Ex. paa en Villa ved Emilie-Kilde, saa havde jeg ledet slemt paa Vildspor; for han maatte heller slet ikke tænke sig Erechtheions Karyatider end forestille sig dem saadan. Pausanias har opfattet den Sandhed, at man sikkrest undgaar at give et falsk Billede ved slet intet Billede at give. Han er i højeste Grad Stilens Mester ved »det som han vis fortier.«

Hvis jeg altsaa var en moderne Pausanias, vilde jeg skrive for Exempel saaledes:

Kap. I. Athenernes gamle Borg har kun èn Indgang, som er i det sydvestlige Hjørne; for nogen anden Indgang findes der ikke. Invaliden, som lukker op, venter Drikkepenge. Her fandtes før Karitterne, et Værk af Sofroniskos' Søn Sokrates, om hvem Oehlenschläger har skrevet en ikke læseværdig Tragedie. Disse Karitter vare helt beklædte, som alle ældre Karitter vare, for i gamle Dage holdt man meget paa Velanstændigheden. En nordisk Professor har fundet et Brudstykke af dem. Jeg har selv set det, og det var et nøgent Mandsben.

Kap. II. Ad en lang Stentrappe gaar man op til Portbygningen, Propylæerne. Her findes mange halve Søjler, og Resterne af dem ligge i Stykker paa Gulvet. Enkelte staa ogsaa hele med Kapitælerne, og disse ere doriske. Men der var ogsaa joniske, som bar Taget. Dette var delt i Kassetter med Guld-Stjærner paa blaa Grund; men det var altsammen af penteliskMarmor, undtagen Guldet. Dette ses af Brudstykkerne. Der fandtes ogsaa saadanne af Smaastatuer og Basrelieffer; jeg saà her en Athene med Borg-slangen, en Ofring, en beklædt Kvindetorso, en Del Hoveder og endnu mange flere Ting. Bag ved disse Søjler er der en Mur med fem Porte, den største i Midten og de paa Siden gradvis mindre. Bag ved denne Mur er der igen andre Søjler. Men i den nordlige Fløjhal langs Trappen staar en Række fuldstændige mindre Søjler, som ogsaa bære deres Tværbjælker.

Kap. III. Paa en Bastion udenfor den søndre Fløj staar et lille Tempel. Min Lands-mand Hansen har bygget det op af de fundne Stykker, og endogsaa Frisebasreliefet er bevaret. Det var indviet til den vingeløse Nike. Hvor-

ledes hun nu forholdt sig til den vingede, vèd jeg ikke, men hele hendes Tempel er ikke større end en lille Stue. Paa Marmorranden af Bastionen ind mod Trappen var der Basreliefer; nogle af dem har jeg selv set i Museet paa Akropolis, deriblandt en sandalbindende Nike, som er saare seværdig.

Foran dette Tempel er der en vid Udsigt over Salamis Bugten og Ægina-Havet. Her var det at Ægeus spejdede efter Theseus' Skib og styrtede sig ned, som man siger, da han saà det sorte Sejl. For over sin Elskovshandel med Ariadne havde Theseus glemt sit Løfte at hejse det hvide Sejl, hvis han kom levende fra Minotauros. Dette er nu længe siden, og man kan tvistes om, hvorvidt det overhovedet er gaaet saaledes til. Men sikkert er det, at den engelske Digter Lord Byron fra dette Sted har betragtet Solnedgangen, som han har beskrevet i Begyndelsen af »Korsaren«, hvor enhver som vil kan læse hans Vers.

Kap. IV. Naar man er gaaet igennem Propylæerne, kommer man ud paa Platformen, som er større end Nogen let tænker sig den,

der ikke véd rigtig Besked. For der er en lang Vej baade til Parthenon og til Erechtheion. Denne Vej er af flade Sten og gaar mellem store Marmorblokke og Søjlestykker; for hele Pladsen er fuld af saadanne, og nogle have Indskrifter. Tæt ved Vejen ser man store Fliser, og det siges at her har Athene Forkæmperen staaet. Hun var af Erts, af Krigsbyttet fra Marathon, og nogle og halvfjerdsindstyve Fod høj, saa at Hjælmbusken og den forgyldte Landseod saas af de Søfarende over Parthenons Tag. Det var et Værk af Phidias. Men hans Athene af Guld og Elfenben, som var endnu mere seværdig, stod inde i Parthenons Celle.

Kap. V. Dette Tempel er blevet bevaret ikke saa meget af Ærefrygt for Kunsten, som fordi det har tjent til Moskee. Bagsiden mod Propylæerne staar næsten fuldstændig og her er ogsaa den vestlige Halvdel af selve Muren bevaret, men mod Øst er der aabent, saa Søjlerækken staar frit, og midtvejs paa begge Langsider ere Søjlerne faldne. Udenom det Øverste af Cellemuren var et langt Relief, som fore-

stillede Toget til Parthenon paa Panathenæerfesten. Det var et Værk af Phidias og hans Disciple. En Del af det blev røvet af Englænderne, idet de sagde at beskytte det; men meget af det er i Akropolis-Musæet tæt ved, hvor jeg selv har set det. Dèr saa jeg ogsaa Figurer fra Gavlfelterne, hvor der var afbildet Athenes Fødsel og hendes Kamp om Landet med Poseidon.

Kap. VI. Hvad nu denne Kamp angaar, saa fandt den Sted paa den nordre Kant af Borgen, dèr hvor nu Erechtheion staar. For i dette Tempel viste man før den Saltkilde, som Poseidon slog frem med sin Fork, og tæt derved saas ogsaa det Oliventræ, som Athene lod fremvoxe, og hvorfra, som man siger, hele Athens Olivenskov skal stamme. Det formodes at den Sidebygning, som bæres af Kvindefigurer i Stedet for af joniske Søjler har indeholdt hint Oliventræ. Men Templet her var fra først af bygget af Athens Konge Erechtheus. Det er den selvsamme Erechtheus, om hvem Englænderen Swinburne har skrevet en Tragedie i læseværdige femfods Jamber, som er oversat

paa mit Modersmaal i Trimetre og Alexandriner . . . .

Men — »Ich bin des trocknen Tons nun satt« — og Læseren vel ogsaa. Og da jeg nu i Pausanias' Forklædning er kommen lykkelig midt op paa Akropolis, vil jeg i min egen Frakke lade som om jeg var hjemme, og opsøge mit Yndlingssted inde i Parthenons-Cellen.

Jeg tager Plads paa en af Marmorblokkene tæt ved Indgangen. Timevis har jeg siddet her Dag ud og Dag ind paa den samme Sten, for jeg malede en Aqvarel heroppe. Cellemuren foran er mørk og kaster sin kølige Skygge over denne Del af Gulvet. Gennem den høje Port ser man forbi et Søjlepar vidt ud over Land og Hav, der straaler i Lysglans. Sollyset glider forbi disse Søjler ind gennem Porten, og danner en Lysvej hen over de sprukne Fliser, hvor de høje gyngende Græsstraa glitre og Blokkenes forvitrede Hjørner gnistre; men snart munder denne Vej ud i det store Sollys, som strømmer ned fra oven over Formuren. Sidemurene holde ikke længe ud; først falder den

rødlige Stuk af, saa give de smaa regelmæssige Murstensrækker Plads for store skarptskyggede Marmorblokke, der næsten samtidig paa begge Sider vælte sig ned mod Gulvet. Over disse Stenskraaninger kommer det øverste af de stolte alvorlige Søjlekolonner frem; men snart slippe de Arkitraverne, de enkelte Søjler blive forhuggede, vaklende i Linjen, midtvejs styrte de helt. Ved Hjørnerne og paa hele den østlige Front-Side rejse de sig igen i fuldstændig Orden, — som en Hær, der er sprængt i Centrum men staar slagfærdig paa Fløjene. Paa denne østlige Side er der rigtignok kun en enkelt Søjlerække, og den mangler det kronende Felttegn, denne Gavlfeltets Trekant, som den dobbelte Vestkolonne løfter triumferende ud mod Havet, hvor man øjner den helt ovre under Salamis. Men Arkitraven og Kransgesimsen bæres endnu af hele denne Række, som er den gamle Indgangsside til Parthenon, og strækker sig ogsaa et Stykke til begge Sider fra Hjørnet. Disse Søjler staa i det stærkeste Sollys, straalende med deres elfenbensgule Grundfarve, de røde Aarer og brune Patinaflammer. Over dem er

Himlen saa blaa, saa blaa, og i de regelmæssige aabne Mellemrum mellem deres ranke Marmorskikkelser tegner sig i det fjærne den gavlformede blaa Tinde af deres gamle Moder, Pentelikon.

Kommer Sollyset fra den lukkede Vestside, saa stryger Vinden frit ind gennem denne aabne Øst-Front, ude paa Attika. Der blæser altid heroppe om Formiddagen, en frisk Brise, undertiden næsten en lille Storm, saa at Penslerne let blive usynlige for bestandig i det Øjeblik, da man vender sig for at helde Vandet ud af Feltflasken. Og det lange blaagrønne Græs der skyder saa højt op mellem Fliserne og hvor en enkelt af dem er borte, nejer sig for Vinden og straaler mod Solen, gynger fra Skyggen ud i Lyset og tilbage igen, rasler og hvisler.

Ofte har jeg siddet spændt og set paa dette levende Græs, om ikke en grøn Giftslange skulde bugte sig frem af det, strække sin lange glinsende Krop paa den varme Flise, hæve sit lille trekantede Hoved, spille med Tungen og se paa mig med de kloge Øjne. Slangerne

høre nu en Gang med til Akropolis. De skal ogsaa findes her endnu. Flere Kunstnere have fortalt mig, at de har set dem. En af dem havde endogsaa set et Slange-Par danne Figuren paa Hermes-Staven. Han blev staaende stille som en Støtte, fuld af Kunstner-Henrykkelse ved at se dette Gude-Attribut, som han havde anset for en dekorativ Kunstner-Fantasi, danne sig for hans Øjne af levende Modeller; og han rørte sig ikke, før de af sig selv gled fra hinanden. Saaledes vilde jeg ogsaa have baaret mig ad, hvis jeg var blevet begunstiget med dette Syn. For jeg kender nok min hellig Historie, og husker hvorledes Spaamanden Teiresias blev gjort til en Kvinde, til Straf fordi han skræmmede et Slangepar fra hinanden. Og jeg vilde saa grumme nødig være en Kvinde. Hermed er det ikke min Hensigt at sige det smukke Køn en Ubehagelighed — tvertimod; men jeg vilde saa nødig være en Kvinde, fordi man saa skulde forelske sig i en Mandsperson, og det synes mig ligesaa hæslig en Tanke, som det er sødt at elske en Kvinde.

Men jeg saà ikke den mindste Slange

paa Akropolis, ikke en Gang solende sig i sin Ensomhed.

Iøvrig vilde jeg betakke mig for paa nært Hold at møde den rigtige gamle Borgslange Erichtonios, som ruller sig frem op ad Indersiden af Athenes Skjold, paa Phidias' Elfenbens-Statue.

Dette Phidias' Mesterværk kunde man ikke have set fra denne Plads. For her var Skatkamret, men Kolossen stod i den store Parhenons-Celle, den hundredfods, længer henne, dèr hvor alt ligger i Sollys. Man kan omtrent maale sig til, hvor den har staaet. Det er underligt at staa dèr og tænke, at hvis man for nogle Minutter kunde blive sat et Par Tusind Aar tilbage i Tiden, saa vilde man faa et Syn at se, som ikke blot indeholdt den højeste Kunstnydelse, men som tillige vilde kaste et nyt Lys over hele den antike Kunst, ja over den helleniske Aand, — saa sandt som man bedst lærer en Aand at forstaa i det, den højest beundrer; — et Syn som maaske tillige, idet det lysnede saa langt tilbage, vilde sprede Lys over Fremtidskunsten.

Vi tale om denne kolossale Statue og skrive om den, vi angive dens Maal, dens Stoffer og deres Fordeling; vi have længe af Beskrivelser vidst omtrentlig hvorledes den saà ud, netop saameget at man kunde tegne den fejl; vi vide nu af et Par nylig fundne Statuet-Gengivelser, hvorledes den har set ud i Hovedtrækkene, tildels endog i Enkelthederne, saa vidt, at man kan tegne den nogenlunde rigtig. Men hvad hjælper dette os, naar det kommer til Hovedsagen: om den hele Virkning kan vi dog ikke gøre os nogen Forestilling, navnlig ikke om Virkningen af Farverne, hvis yderste straalende Grænser vare Elfenbenet og Guldet. Vi kunne det ligesaa lidt som En, der hele sit Liv igennem kun har hørt Kvartetmusik, kan gøre sig Forestilling om en Symfoni.

Men saa meget er vist, at Ingen har Ret til af Uvidenhed at underkende Grækernes Dom, der ansaà dette Gudindebillede for Kunstens største Frembringelse, — og det saa meget mindre, som det stod i en Bygning, der endnu

i sin Ruin vidner om, at det var den ædleste, som nogensinde er bleven opført.

Hvor ofte end Beskueren maa beklage, at han ikke faar dette Tempel at se i sin Pragttid, straalende af Farver og Guld og med alle Flader dækkede af Basreliefer, saa er der dog ogsaa nogen Fordel ved Ruin-Tilstanden. Ruineringen virker ligesom Dissektionskniven: idet den blotter, viser den de indre Træk og gør dem overskuelige. Af en fuldstændig Bygning kan man i det højeste se to Sider paa én Gang; men hvis det midterste af den ene Væg er borte, kan man paa én Gang se alle fire Vægge, to uden paa og et Par paa Indersiden, med en Forskel af Lys og Skygge, der er lige saa tydeliggørende som den er kunstnerisk skøn. Det første samlede Indtryk, idet man kommer op imod Bygningen, faar ganske vist et Skaar ved Ruintilstanden, men denne frembyder saa store Fordele for Overskuelsen og Forstaaelsen, at man tilsidst næppe længer vèd, om man skal beklage den eller være glad over den. Hvis jeg sad her i det gamle Tempel, vilde jeg kun se én indelukket Celle; nu overser jeg hele

Tempel-Cellen i dens Grundform, og desuden den omgivende Søjlegang. Leddene ere ufuldstændige, men desto tydeligere ere Forholdene udtalte.

Og saa er der en anden Skønhed, som er Ruinen egen. Det gaar her som saa ofte: hvad der tabes i ideal Skønhed vindes i det karakteristiske. Disse Søjler, der i deres Blomstringstid stod som uselvstændige Dele af en Helhed, som Exemplarer af en Art, de ere nu i deres Affældighed levende Individer og fremtræde hver med deres særegne Livs Selvstændigheds-Præg. Deres Karakterer er traadt for Dagen, deres forskellige Kraft til at modstaa Tiden viser sig. Man ser flegmatiske glatte Søjler ved Siden af kantede koleriske, og man kan helt fortabe sig i Studiet af disse Stenfysiognomier.

Dèr, udenfor Porten, staar netop saadan et Søjle-Par, en af Frontens indre Række og dens Formand i den ydre; jeg har nøje studeret dem netop i dette Eftermiddagslys, som udefra glider forbi dem og gennem Porten ind i Cellen. Den yderste har holdt sig godt; man

ser hele dens Kannelering; den har den ægte varmtgule Tone, som gør det gamle penteliske Marmor saa uforlignelig skønt og ligesom organisk levende, og saa denne prægtige Vandykbrune Anløbning, især nedad Dybden af Renderne og oppe paa Arkitraven. Den staar ganske rank og lige. Se nu paa den inderste, som skjuler den halft; — Siderandene, hvormed den tegner sig mod den lyse Luft og den mørke Forsøjle, ere ganske hakkede, og paa hele Søjlen er der saa at sig ingen Yderflade, den ser ud som et afbarket Træ. Kanneleringen er derfor ogsaa forsvunden; kun hist og her ser man en flad Rende liste sig et Stykke ned, holde op pludselig og tage fat længere nede bugtet og utydelig; det ser ud som Pæleormes Gange i Træ. Den er helt over lutter Ridser og Skrammer, og oppe ved Kapitælen er den saa forvitret, at man næppe kan kende Ordenen. Den ydre Søjle er i sin Hovedfarve mørk, og idet den staar mod Lyset faar den en kold blaalig Tone; denne indre hvidgule ligesom lokker Lyset ind til sig; imod den mørke Søjle gnistrer dens forvitrede Rand i Glanslys, og nogle

Hakker af et Stykke Kannelurrand længer henne glimre ogsaa; og helt rundt om den svøber Lyset sig varmt og gyldent, gennemtrænger de luftige Skygger, ligger og glider om alle Ujævnheder og Skaar, naar helt om paa den modsatte Side, hvor den hakkede Skyggerand tegner sig saa varm rødbrun mod den lyse, fjærne Luft. Den anden Søjle staar rank og fast; i dennes Holdning derimod er der noget svævende, og dens mange Skrammer og Ridser ser ud som Folder i et langt Slør. Et mandligt og kvindeligt Søjlepar.

Mellem Han-Søjlen og Portmuren har man det bedste Udkig. Forneden i Lystaage et Stykke af Attika, kun en eneste rødviolet Farve; hvor den naar det blege Vand, ser man et ganske fint Gitter, Masterne ved Peiræeus. En violet Pynt af Salamis ligger paa Vandet, de fjærnere Bjærge forsvinde næsten i den Guldglans, der straaler op og foroven forsvinder i en næsten farveløs Himmel. Det er hen imod Solnedgang, Tid til at gaa udenfor i Kolonaden for at nyde al den Fortryllelse, som i disse

Minutter straaler over den altid skønne Udsigt fra Akropolis.

Tilvenstre har man det aabne blaa Hav med det takkede Ægina og de argiviske Bjærge i Baggrunden, tilhøjre den attiske Slette med Olivenskoven og det nøgne røde Ægaleos, en Udløber af Parnes, som midt i Billedet naàr Bugten ved »Xerxesstolen« ligeover for det nære Salamis. Imellem dem viser sig Bjærgene ved Isthmen og den fjærne Kam af Arkadiens Kyllene, bag hvilken Solen synker. Den mægtige Forgrund danner Akropolis-Templerne. Parthenons Søjler lue som Bronce; en gylden Glorie straaler om Erechtheions Karyatider, der stirre ud over Akropolis' Flade og Havet mod Ægina; foran ligger Popylæerne i Skygge, og gennem Midtermurens fem Porte lyser Landet nedenunder i en Taage af Guldstøv.

En festlig munter Glans og en næsten religiøs Højtidelighed hviler over dette Billede, hvor de ædleste Former og de fineste Farver rigt afvexlende mødes i det skønneste Syn, som jeg nogensinde har set. Et Par Gange har jeg under Beskuelsen faaet Taarer i Øjnene,

ved en umiddelbar nervøs Betagethed af lignende Art som den, der kan faa En til at græde ved gribende Musik, selv om der intet sørgeligt er ved den.

Solen er endnu ikke helt forsvunden, og allerede staar Maanen stor og bleggul i violet Luft over Parthenons forgyldte Gavlhjørne. Inden jeg naår hjem til Konstitutionspladsen, vil dens Lys allerede herske og trænge legende ned gennem det fine Løv af Alléernes Pebertræer, medens den lange gule Façade af det kongelige Slot over mørke Cypresser og Palmer endnu bevarer Dagskæret.

Da jeg var saa lykkelig at have Fuldmaaneskin i Athen, forsømte jeg naturligvis ikke at gøre et natligt Besøg paa Akropolis. Rigtignok blev det mig stærkt fraraadet paa Ølstuen hos Berniudakis i Fokiongaden af Dr. O., hvem jeg hver Aften træffer dèr sammen med et Par andre athenieniserede Tyskere. »Jeg tror De gjorde bedre i at lade den Maaneskinstur til Akropolis fare, — det er altid det sikreste.« Jeg lod mig imidlertid ikke skræmme, og havde desuden den Gang allerede sendt mit Pas til

Kultusministeriet for at faa den nødvendige Tilladelse til et Nattebesøg paa Akropolis. En Dreng skulde ledsage mig, hvad jeg ikke var meget tilfreds med, da han ikke kunde være til Beskyttelse men kun til Plage. Jeg havde ventet, at han vilde blive og holde Invaliden med Selskab, men da han trolig traskede med op ad Propylæernes Trappe, anbefalede jeg ham at gaa hvor han havde Lyst, men helst ikke hvor jeg gik.

Saa er jeg ene oppe paa Akropolis i Fuldmaanenatten, der belyser Ruinødet. Hvor er Skyggerne mørke og Marmorlyset stirrende! Men den almindelige Frase om at Maaneskinnet tilslører Brist og Revner og kun lader Helheden staa, er ikke sand, — i al Fald gælder den ikke om dette Maaneskin, der er som en anden Slags Dag. Det er ikke blot Lys og Skygger, men alle Farverne ses, med en vis lille hemmelighedsfuld Forandring; — det forekommer En, at de i Grunden se ligesaadan ud som ved høj lys Dag, og saa er de dog saa forskellige fra de vante. Olivenskoven nedenunder er grøn endnu, og Sletten og Bjærgene røde, —

Vejen til Eleusis spænder sig saa støvhvid som altid, det er næppe nok man synes, at dette er synderlig dunklere end ved Dagslyset, — blot anderledes. Om Dagen bliver Tonen mørkere ud mod Havet, og Stranden med Peiræeus staar ganske mørk mod Vandet — ligesom paa en Akvarel, hvor Farven løber sammen ude i Randen. Nu er det omvendt; der er dunklest ind imod Akropolis, det er ligesom om det blanke Sund trak Lyset ud til sig, og Peiræeus straaler med en skjult Glans.

Ogsaa her oppe er alt noget forandret; navnlig er Afstanden større. Der har aldrig været saa langt fra Propylæerne op til Parthenon eller til Erechtheion. Det blæser ikke som ellers, de høje Græsstraa røre sig ikke, og deres sorte Skygger staa stille som Streger paa gule Plader af Marmorblokke og Søjletromler. Skridtene genlyde paa en underlig ukendt Maade.

De vække Ekkoet i Parthenons-Cellen, hvor jeg sætter mig paa min sædvanlige Plet for at hilse paa Søjleparret. Belysningen er modsat den jeg er vant til; Maaneskinnet kommer fra Cellen ud til Søjlerne, som staa stærkt belyste

i hele deres Højde, — kun foroven, under Kapitælerne, kaster Murværket en skraa Skygge tværs over dem. Udenfor dem er Luften ikke safranglødende men mættet af en mild Sølvglans. Man ser Skæret over Peiræeus, den hvidlige Bugt og en Taagepynt af Salamis. Rundt om lyser Cellemuren med glat rødlig Stuk og ru og kantede Marmorflader; — over dens kyklopiske fosfor-glimtende Rand tindre Stjærnerne i en graablaa Luft.

Jeg blev længe siddende og kom flere Gange tilbage, inden jeg for bestandig kunde løsrive mig fra dette Billede, der paa en Gang var mig saa bekendt og saa nyt; Formerne de samme, og Lysforholdene omvendte, — det var som en Kamé i Stedet for et Relief.

Erechtheion i Fuldmaaneskin! saaledes burde man altid se Ruinerne af dette villaagtige Dobbelttempel, med dets uregelmæssige Sindrighed, dets rhapsodiske Aandrighed, dets Enkeltheders fuldendte Ynde og harmoniske Sammensmeltning. Pragtfulde Brudstykker af en arkitektonisk Festhymne! en ædel Strofe og Modstrofe af de to joniske Søjlehaller, og saa den

uforlignelige Epode af det lille Karyatidekor. Disse sex tagbærende Piger, som Pausanias ikke har værdiget nogen Omtale, medens han opregner alle smaa Altre og gamle Kuriositeter, er sikkert den skønneste Brug som Bygningskunsten nogensinde har gjort af Billedhuggerkunsten; — ædle Døtre af disse lodne Silener, som sidde paa Hug, sammenbøjede under Dionysos-Theatrets Skueplads, — jordiske beskedne Fosterdøtre af den himmelbærende Titan, staa de her let og utvunget under Taget, der hviler paa deres Hoved-Kurve, som om Søjlerne vare forsvundne og disse Stentræers Dryader aabenbarede sig i Maaneskinnet, der falder lige ind paa dem. Den yderste staar fra Hofterne frit op mod Luften over Ægaleosbjærget; — den anden i Rækken fremhæves paa den ene Side af en mørk Karyatide bagved, den følgende er helt omgiven af Bagvæggens Skygge.

Ligesom Eftermiddagssolen passer til Parthenon og Maaneskin til Erechtheion, saaledes har ogsaa Propylæerne sin Tid, Middagstimerne, da Luftens aller dybeste Blaa hæver sig over deres Marmormassser, som lyse i det mest flam-

mende Solskin. Det er paa denne Tid at man første Gang bør gaa op ad hin lange Trappe, efter hvilken ingen anden Opgang mere synes En ærværdig, end ikke den kapitolinske. Tilhøjre, ovenpaa den Bastion, langs hvis Mur Trappen bygger sig op, ser man Frisen og Søjletoppene af Niketemplet, som ligger her udenfor Helligdommene, ligesom en lille Tempelmodel. Ligefor har man Midter-Partiet af Propylæerne, og denne tredelte Portbygnings lavere Nord-Fløj, som indeholdt Malerisamlingen, strækker sig frem paa Ens venstre Side, lige overfor Nikebastionen. Oprindelig have lange Trin udfyldt hele dette Mellemrum, saa at Trappens Bredde var ligesaa stor som Hovedbygningens Tempel-Portal. Idet man nu under Opstigningen ser op mod denne mægtige Indgang, rejser sig disse Mure og Søjletorsoers penteliske Marmor solstraalende mod Højden af Himlen, som er saa dyb blaa, at den næsten staar mørk mod Bygningens Skygger. — —

Det som giver Akropolis-Ruinerne Forrang for alle andre er ikke alene Formernes Fuldendthed, Stoffets Glans, deres samlede Belig-

genhed, Naturomgivelsernes uforlignelige Ramme, — endnu en Ting kommer til for at række dem Kransen: det er Mindernes Storhed. Vi have her lutter Monumenter fra Kulturhistoriens største Periode, den der betegnes ved Perikles' Navn. Sammenlign dem med hvad der er tilbage af det antikke Rom: Det er ikke Arkitektur fra Kunstens fuldendteste Periode, — Stoffet er graat livløst Marmor eller endogsaa Murstensbunker, — de ligge spredte i en By med moderne Huse op ad sig uden at kunne vise sig eller virke sammen; og dog er alt dette ikke den væsentlige Mangel. Men hvad er det for et Oldtids-Rom, vi have Ruiner af? Det er Agrippas Pantheon, Neros gyldne Hus, Titus' Triumfbue, Flaviernes Amfitheater, — det er Kejsertidens Rom, men intet af den gamle store Republik, intet af Scipionernes og Gracchernes Rom. Hvis vi havde denne Stortids Ruiner, saa vilde de vel i Kunstværdi staa uendelig tilbage for Athens, og de vilde heller ikke saaledes som disse i Mindet være knyttet til hele Kunstens Udvikling; — men en storartet Stemning vilde slaa En imøde, mere mørk og barsk

end Athens men ligesaa ærefrygtindgydende. Men disse romerske Ruiner ere kolde og duftløse, — eller værre end det: Duft af verdensplyndrende Kejser-Orgier, Stank af Blod og Lig — det er den Stemning, der hviler over Kejserhaverne og det vældige Kolossæum.

Intet Sted bliver maaske denne Forskel saa paafaldende, som naar man sammenligner dette romerske Amfitheater med Dionysos-Theatret i Athen: Hist, en vældig imponerende men allerede noget uklassisk Bygning, en Ruin hvor Murene staa, men hvor alt det indre, Sæder, Beklædning og Udsmykning er borte, Torsoen af en Murstenskolos; — her, et lille fint Theater, hvor næsten kun Scenebygningerne mangle for at Tragedien kan spilles, med Basreliefer langs Skuepladsen og det mønstrede Orkestergulv, hvor Koret har drejet sig om Alteret, med enhver Stol paa sin Plads i de underste Tilskuerrækker, saa at man kan sætte sig i den fint udhuggede Marmor-Lænestol, hvorfra Dionysos' Ypperstepræst har betragtet den sceniske Væddestrid mellem Æschylos og Sofokles. Hist, store men uordentlige By-Om-

givelser, dette Forum der ligner en Byggegrund, Bagmure af Kapitolium, Alléer og moderne Huse: her, Akropolis til Rygstød med Parthenon ragende op over Murranden, og foran: Sletten ud mod Havet med Salamis, Ægina og de peloponnesiske Bjærge. — Hist endelig, et gigantisk Rettersted, — værre end det: Drivhuset for en raa Pøbels modbydeligste Instinkter; her, Indvielses-Alteret for den højeste Kunst, Dramaets Planteskole, og den Plet hvor Tragedien har, udfoldet sine ædleste Blomster, hvis Duft synes at slaa den Besøgende imøde fra denne store Marmorkumme.

Fra Propylæerne, hvor vi sidst opholdt os, er der ikke lang Vej til Dionysos-Theatret. Naar man er kommen udenfor Akropolis' Invalid-bevogtede Gitterdør, føre besværlige Stier over den sydlige Bjærgside, mellem Stendynger og forvitrede Murrester. Lige foran, ud imod Vejen bygge røde Murstensbuer sig højt op i Luften; det er Forsiden af Herodes Attikos' Odeion, et Theater, hvis amfithealtralske Brønd snart efter aabner sig for Fødderne af En. Gennem Grund-Rester af en

femhundrede Fod lang Søjlehal, den underste af de to store Bygnings-Terrasser som bedækkede denne Side af Borg-Fjældet, naàr man hen til det gamle ulige interessantere Theater ved det syd-østlige Fodhjørne af Akropolis.

Det var et stort Øjeblik i Athens Ruiners Krønnike for en Snes Aar siden, da et Spadeblad klang mod et af Marmorsæderne, netop som man var i Færd med at opgive Fundet af Dionysos-Theatret, hvis Beliggenhed var temmelig utvivlsomt angivet ved en Grotte ovenover med Rester af et koregisk Monument, der omtales af Pausanias som beliggende ved den øverste Rand af Theatret i Klippen under Borgen.

Tragediens gamle Tempel har naturligvis det antikke Theaters typiske Tredeling: Skueplads, Korplads, Tilskuerplads. Den sidste er et stort Amfitheater hulet ud i Klippen; Orkestret, hvor Koret færdedes, er det lille halvcirkelformede Gulv mellem dette Amfitheater og Scenen, som er hævet et Par Alen over dette Gulv, saa at Koret ikke skjulte Hovedpersonerne, der talte paa Skuepladsen. Denne

var omgivet af Bygninger, som forestillede Borgen, udenfor hvilken en græsk Tragedie næsten altid foregik. Vil man sammenligne dette Theater med vore, maa man tænke sig Etagerne borte og Amfitheatret betydelig udvidet og forhøjet; dette var da den eneste Plads for Tilskuerne. — Gulvet, der rigtignok var meget mindre end i vore Theatre, var forbeholdt Koret, som herfra ledsagede og greb ind i Handlingen med sine nøgterne Visdomsord og med Korførerens rent dramatiske Replikker i Samtale med en af Hovedpersonerne oppe paa Scenen, eller afbrød den ved længere Betragtninger og rent lyriske Sange og Hymner, medens det udførte sine dansende Vendinger og Modvendinger om Dionysos-Alter. Saaledes indhyllede Koret Handlingens knappe Former i Musikkens og Sangrythmernes pragtfulde Slør, og det gav tillige Tilskuerne den Handlingen oversvævende Ro og Frihed, hvorpaa Grækerne satte saa høj Pris i Modsætning til vor Tids ofte barnagtige Lovprisning af Virkeligheds-Illusionen som det eneste saliggørende i Kunsten. Koret er paa sin Plads her imellem

Skuespillerne og Tilskuerne, adskillende og forbindende den; det er det antike Theaters Kærne, af hvilken de to andre Deie have udfoldet sig som Kimblade: Fra Folkets endrægtige Festhymne har den store sangløse Mængde trukket sig tilbage opad Bjærget for at hylde Festens Gud bedre som andagtstavse Tilhørere, og til den anden Side have nogle faa Begejstrede udsondret sig, for mere levende at fejre et af hine Sagn, hvorom Festhymnen bevæger sig. Og efterat Korets Rolle som Udgangspunkt er glemt, vedbliver det at være Midtpunktet: det er den ideale Side af Handlingen, der vender ud imod Tilskuerne; thi Koret er selv Part i Handlingen; det hører ligesaa vel som de andre Personer hin heroiske Tid til, taler ud af dens Forestillinger og danner det Niveau, hvorfra de andre ere traadte op paa Brædderne; da det ikke som de rives bort i Begivenhedernes Hvirvelstrøm, bevarer det sin Ligevægt, og i dets Stemme lyder hine Personers Almen-Røst til Publikum. Men som den Samtid, hvori Handlingen foregaar, bliver det atter selv ligesaa vel Tilskuer som Handlende, — danner den ideale

Tilskuerkreds, igennem hvilket det virkelige Publikum maa se og opfatte alt, og det drager derved dette ud af Hverdagslivets Tilfældigheder frem til sit eget nødvendige Standpunkt, hvor Sindet i en kunstnerisk Ligevægt er renset og aabnet for de store Skæbners Poesi. — Men saaledes bliver Koret atter Tilskuernes Røst, der lyder op til Scenens handlende Heroer, advarende og tilskyndende, saaledes som den dømmende Fremtids Røst i Virkeligheden altid griber ind i store Aanders Tanker og Handlinger, bestyrkende eller bekæmpende, standsende Begivenhederne eller rivende dem med sig . . .

Dette ser det tænkende Øje, som betragter Dionysostheatrets Flise-Gulv mellem Skuepladsens Basrelief-Væg og de over hinanden voxende Marmorcirkler. Det ser her det indviede, korbevogtede Rum, ved hvis Forvandling til et »Parterre« den strænge heroiske Stil for bestandig er skræmmet bort fra Skuepladsen. Man kan næppe fatte Genialiteten af denne aldrig fejlende helleniske Kunstneraand, som af dette tilsyneladende fremmede og næsten fjendske Element har dannet det mægtigste og betyd-

ningsfuldeste Organ, som Dramaet nogensinde har været i Besiddelse af, og hvis Tab det aldrig har erstattet.

Midt paa dette Korgulv ser man en stor Sten med en Cirkelfordybning: det er Stedet for Dionysos' Alter, Bygningens Centrum, der vidner om, at den tilhører en Tid, da den højeste Kunst endnu var en Helligdom, et ædelt Offer til Livets højeste Magter, — medens Bjærgets vidtaabnede Marmorskød vidner om, at den ogsaa var en Folkefest, der samlede Tredivetusinde om det ublodige, blomstersmykkede Alter. Jo mere levende dette Billede træder En for Øje, desto mere forbavses man ved Tanken om, hvad dette i Grunden vil sige. Hvad har det dog været for en Tid og en Race! Pyrrhus kaldte Romerne et Folk af Konger: — skulde man ikke sige, at det har været et Folk af Kunstnere, som har beboet dette Athen, hvor enhver Borger og Haandværker paa disse store Festdage kunde sidde en hel Dag igennem og nyde Skuespil, hvis Indhold er saa dybt, hvis Stil er saa stræng og lidet indsmigrende, hvis poetiske Flugt er saa

svimmelhøj, at næppe en af ti blandt vore højest Dannede formaar at følge den uden at trættes, — og det skønt de vèd, at det er det højeste Kunsten kan frembringe, medens Grækerne ikke havde Aartusinders Dom at støtte deres egen paa. Lad saa være, at en eller anden skikkelig Haandværker eller en fed Arkont er falden i Søvn paa de magelige Marmorstole eller har søgt op i de omgivende Søjlehaller for at tage sig en Forfriskning, — unægtelig er det dog, at det forudsætter en kunstnerisk Gennemsnitsdannelse, om hvilken vi næppe kunne gøre os et Begreb. Det var paa denne Tid, at den spartanske Konge Lysander tilbød Atheniensernе Vaabenhvile ved Efterretningen om Sofokles' Død, for at Gudernes Yndling i Fred og med sømmelig Højtidelighed kunde stedes til Hvile. Det er næppe sandsynligt, at Bismarck og Moltke i Sedan-Tiden havde tilbudt Franskmændene Stilstand, hvis Victor Hugo var død i de Dage.

I Sandhed, hvis man noget Sted i Grækenland føler sig paa hellig Grund, saa er det her i det gamle Dionysos-Theaters Ruin. Af dets Skueplads er der rigtignok ikke meget

tilovers; kun det halve af den lave Væg, hvormed Scenen hæver sig over Korgulvet, staar endnu med sine skønne Basreliefer, mellem hvilke en sammenkrøben Silen endnu bærer den tragiske Jordbund paa sine Skuldre. Men gaar man op ad den lille Trappe, mod hvilken en højst barok urgammel Silentorso læner sig, regelmæssig krøllet-lodden og formløs, saa viser »Talepladsen« sig som et Pulterkammer af Søjletromler, Marmorblokke og Statuestykker, uden at noget længer røber denne Plets kunstneriske Bestemmelse. Man finder intet Spor af Scenebygningerne, disse den gamle Tragedies standende Dekorationer.

Men en anden væsentlig Del af disse uforanderlige Dekorationer har Tiden ikke kunnet nedrive: det store straalende Bagtæppe, som Naturen en Gang for alle har malet. Her ser man bag den stenrøde og olivengrønne Slette en straalende bred Havstribe, hvorpaa det langstrakte Ægina svømmer; til venstre, foran Hymettos' Bjærgvæg og bølgende Højdedrag er spredt atheniensiske Huse, og her paa en fri Plads rager en Gruppe Kæmpesøjler af den

olympiske Zeus' Tempel højt i Vejret; — tilhøjre lukker Museion-Højen med sit store Philopappos-Monument snevrere af for Udsigten. Naar man tænker sig Scenebygningernes Borg vise sig i denne Omgivelse, hvorledes skulde man da kunne finde en pragtfuldere Dekoration for en græsk Tragedie? Og naar Æschylos paa Festdagene efter Xerxes' Nederlag lod »Perserne« opføre, saa forestillede Scenen vel ikke Ekbatana, men den Krigs-Skueplads som Budet udfolder for Koret, idet han fortæller om Søslaget, hvor Persiens Magt blev knækket, den straalede levende rundt om Tilhørerne; naar han talte om Ajas' druenærende Ø med Salamis' bitre Navn, og om den Holm tæt ved, hvor den kor-glade Pan vandrer paa Kysten, — da kunde Athenienserne paa de øverste Rækker i Amfitheatret pege ud over Museion paa disse Steder, og ovenover dem hævede sig Bjærgets Borgkrone, hvor de nye Mure og Templer snart skulde rejse sig efter Persernes Ødelæggelse i en ukendt Skønhed, hvormed de endnu efter Aartusinders Forløb henrykke Verden som Athens Ruiner. —

Athens Ruiner! Hvem skulde kunne glemme eder, som engang har betragtet eder med tænkende Øjne; bestandig vil I dukke op paa ny, hele eders uforlignelige Kreds: Theseion, det lydeløse Herostempel i det blomstrende Aloe-Krat, — Olympierens Lund af Kæmpesøjler, hvis Sokkelrødder indbyde til Sæde om Eftermiddagen, naar Akropolis' lange Skygge strækker sig hen over dem, medens Toppenes Akantusblade gløde i Aftenrøden, — Lysikrates' Monument, »Diogeneslygten«, der straaler over det lille maleriske Torv med den rindende Kilde mellem skæve Haandværker-Rønner, — Theatret med de straalende Marmorstole, — og først og sidst det tempelkronede Borgfjæld, med Propylæernes Pandesmykke og Parthenon-Søjlerækkens Hjælmkam; — i ensomme og mismodige Stunder vil I erindre ham om, at han i det mindste i én Henseende har hørt til de Benaadede. Hvormange have ikke forgæves sukket efter at faa alt dette at se! Den første Dag da jeg stod oppe paa Akropolis, kom jeg uvilkaarlig til at nævne Navnet paa En, der havde skrevet til mig: »hils Grækenland fra En,

som rimeligvis aldrig faar det at se, men som maaske var værdig dertil.«

I saadanne Øjeblikke ønsker man at alle, der fortjene det, maatte nyde det samme Syn og de samme Indtryk, som optager En selv, — og i et Øjebliks Indfald kan man mest unde dem det, som mindst fortjene det.

Jeg erindrer et eller andet Rejsedigt af Christian Richardt, hvori han udtaler det smukke Ønske, at kunne føre de Fattige, som sidde derhjemme i trange Gader og beklumrede Stuer, ud hvor han selv nyder frisk Bjærgvind og krydret Dal-Luft; dem, som jeg undertiden levende har ønsket at føre op paa Akropolis, det er ikke egentlig de Fattige, i al Fald ikke Evangeliets »Fattige i Aanden«. Det er jer, I vor Literaturs Jean-de-Francer, Kritikkens og Feuilletonens Selvkaldede, Begavede og Talentløse, jer alle — lige fra den parfumerede Stils »nervespændte« og »feberjagede« Virtuoser til dem, der aldrig have kunnet skrive en halv Side læselig Dansk, — lige fra dem, hvis Berettigelse til Smagssceptret bestaar i, at de en Gang har villet tage Magisterkonferens i Balzac,

til dem, der har drevet deres Studier i Folketheatret og Odeon, — jer alle vilde jeg unde nogle Timer oppe paa Akropolis, ikke for eders egen Skyld men for den danske Læseverdens Skyld, hvis Smags-Bedærvelse er eders modekaarede Opgave. Maaske vilde dog den friske attiske Brise her imellem de vindaabne Søjlerækker puste noget af Boudoir-Patchoulien bort, og den straalende helleniske Sol bortlyse noget af Boulevard-Taagen, og hvem vèd om I ikke i et ubevogtet Øjeblik heroppe kunde gaa i jer selv og erkende, at den Gang I sad paa Skolebænken og stavede jer gennem en Sang af Homer, da var i den sande Kunst nærmere end nu, da I mene at udøve og bedømme den. For den Gang kunde maaske undertiden midt under Analyse og Glose-Søgning et stort og simpelt Billede røre eders Sjæl, som endnu ikke var pligtmæssig blasseret eller sminket med Alvorsmands-Rynker, og et eller andet straalende Billede tændte vel Glans i det ungdommelige Øje, der endnu ikke havde faaet de aller senest patenterede Pariser-Briller paa. Den Gang var der endnu Mulighed for at I kunde komme til

at forstaa Poesi, og hvis der er en Gnist af denne Mulighed tilbage, vilde den vel kunne vækkes heroppe.

For her hvor Menneskene tie, tale Stenene — Stenenes Adel. Den Aand, der fra først af havde sin Helligdom her, er ikke veget fra Stedet.

Skovpoesien skræmmes ikke bort, fordi Menneskeøxer anrette deres Ødelæggelses-Værk. Saalænge Slagene genlyde, flygter den maaske, men med Stilheden vender den tilbage igen, hvor meget der end er udtyndet mellem Stammerne og lysnet mellem Skyggerne. Selv ved den enlige Gruppe forblæste Træer, Stubbe og tørre Stammer, som tilsidst viser hvor Skoven var, bliver Skovpoesien endnu hængende; ja undertiden kan man i en Mose se en ganske enlig Stok af et Birketræ, ikke andet end et Stykke knækket Stamme, der stritter i Vejret uden Gren eller Kvist, end sige Blade, — og som har hele Skovpoesien omkring sig som en Atmosphære. Saaledes er det ogsaa med Akropolis' Aand, den perikleiske Periodes Inspiration, den mægtigste Kunstblomstrings Duft, — alt

hvad der har hærget Athenernes Borg har ikke skræmmet den bort. Forsvundne ere alle Statuer og Grupper, der dækkede Platformen som en Underskov mellem Søjlestammernes tætte Lunde, og kun Rodpladsen kan kendes af den Erts-Athene, der ragede op som en Kæmpeceder, — mange af Søjlerne ere faldne, saa at Rækken ser ud som en Granskov, hvor man begynder at hugge, — andre staa halve og flængede som lynslagne Stammer, — Tromler ligge rundt om som Stubbe; — Marmorskoven er hærget, men dens Poesi er ukrænket.

»Saa er Athenernes By endnu uforstyret?« spørger Perserdronningen hos Æschylos. Og Budet svarer: »Da Mændene endnu ere til, er Borgen sikker.« Mændene ere ikke længer til, men Borgen er der og dens Templer — og dens Guder. For det forholder sig ikke saaledes, som den gode Schiller trode, at de græske Guder svæve paa Pindus' Højder. Hvis ikke store Tyskeres smaa Kaar havde interneret ham i Sydtyskland, hvis han havde gjort den samme Rejse som jeg nu fra Jena til Athen, — og han var »værdig til at se Grækenland«, selv

hans halve Lunge havde ikke fundet Akropolis-Blæsten for skarp — havde han gjort det, saa vilde han ogsaa have fundet Guderne her.

Allerede i Slutningen af Oldtiden flyttede den kristne Himmeldronning ind i Pallas' »Jomfrubur«; — senere tilbades Islams billedløse Gud dèr, hvor det prægtigste af alle Gudebilleder har straalet. Men det var kun Gæster i Athenes Hus, og hun har igen for bestandig taget det i Besiddelse. Guder have ikke saa mange Steder, hvor de dyrkes, at de ikke skulde være trofaste mod deres gamle Yndlingspladser. Og de helleniske forlade ikke Athens Ruiner.

III.

Marmorstaden.

Dette Akropolis var i Oldtiden omgivet af Byen. Naar man nu nærmer sig fra Søsiden, varer det længe inden man faar Øje paa Staden, efter at de tre Høje have angivet dens Beliggenhed, for den strækker sig ikke sønden eller vesten om Akropolis. Først samtidig med at Parthenon løfter sig fra Akropolis, dukker noget hvidt op mellem Borgen og Lykabettos, — Athens Huse, mellem hvilke det kongelige Slot lyser langt bort.

Athen gør Indtryk af en smuk Lejlighed, hvor man endnu ikke rigtig er flyttet ind, men som vil blive pragtfuld, naar den er helt møb-

leret. Landets Lidenhed og Beliggenheden umuliggør at det bliver en virkelig stor By, trods dens overordentlige Vækst i de sidste Aartier. Men den vil blive en af Verdens skønneste og stilfuldeste Byer, og den vil fremfor alle andre fortjene Navnet Marmorstaden.

Naar man betragter de nye Dele af Athen og de Sider, hvor den udvider sig, bliver man slaaet af den afgørende Betydning, som ydre Naturbetingelser have for aandelig Udvikling. Athens Naturbetingelse var og er Pentelikons Marmorbrud. Med Rette bar dette Bjærg i Oldtiden en uhyre Athene-Statue paa sin vidtskuende Tinde: Det var Templernes og Paladsernes Moder, og Athen er sprunget ud af dets Pande, ligesom Athene af Olympierens. Hvad skulde Athen være blevet til, hvis dets Borgere havde været henviste til at bygge af Træ eller brændte Sten? Idet Stoffet har muliggjort de ædleste Former og givet dem sin festlige Glans, har det opdraget et Folk af Kunstnere, hvis Øjne, der fra Barnsben af vare fyldte af disse skønne Omgivelser, aldrig fik Lov til at sløves, og hvis utrættelige Higen aldrig kunde

tillade det kostelige Stof at ligge ubrugt eller at nedværdiges i simple Former. Og ikke alene paa Bygningskunst og Billedhuggerarbejde har dette virket: den Stemme der synger i en Bjælkehal faar en anden Klangfarve end den, der fra sin første stammende Jodlen har haft en Søjlegang til Sangbund.

Man kan i disse Kvarterer lede efter en Bygning, som ikke har et eller andet Smykke af pentelisk Marmor. En stor Del af disse Huse ere Villaer, og saa ser man ofte en Portikus af Marmor Søjler, undertiden fremhævet af en pompejansk-rød Vestibule. Paa de mindre anseelige ere Søjlerne blevne Pilastre, de tarveligere nøjes med en Trappe og Vindues-Indfatning af Marmor. Selv i Caféerne kan man finde høje joniske Marmorsøjler til Støtter for Loftet, — og man sukker ved Tanken om Amalienborgs Træ-Kolonnade. Hvad de store offentlige Bygninger angaar, da ere de ofte helt over beklædte med Marmor.

Dette uforlignelige Materiales Nærhed og forholdsvise Prisbillighed er imidlertid ikke tilstrækkelig til at forklare den Pragt, hvormed

der nu bygges i Athen. Den afgørende Forklaringsgrund ligger i den »honnette Ambition«, som højadelige Ahner give. Ganske vist er Afstamningen ikke meget sikker, men den græske National-Aand har nu en Gang begejstret opfattet sig selv som en Efterkommer af den gamle helleniske og paa dette Grundlag paakaldt Europas Sympathi. Den holder paa Ægtheden af dette Adelspatent med en Parvenus Nidkærhed, og en tysk Historiker, som i sin Tid havde nægtet, at de nulevende Grækere havde en Draabe ægte hellenisk Blod i sine Aarer, blev personlig fornærmet under sit Ophold i Athen. Man kan heller ikke nægte, at Grækerne gøre alt for at bringe Gabet mellem før og nu i Forglemmelse. Ikke alene betragtes den gamle græske Poesi uden videre som deres egen klassiske Literatur, hvori Ungdommen oplæres, saa at enhver dannet Græker maa kunne sin Homer og Sofokles ligesaa godt som en Tysker sin Goethe og Schiller, — men der er en stadig reaktionær Bestræbelse efter at tvinge det levende Sprog tilbage i det dødes Former og gøre Skriftsproget saa ligt det antikke

som muligt, saa at endogsaa Udlændinge, der ad praktisk Vej have lært Sproget ude blandt Folket, ikke kunne forstaa »naar saadan et Par Professorer giver sig til at snakke sammen«, som en af dem sagde til mig. Af denne Bestræbelse er det da en naturlig Følge, at der bliver en Kappestrid om at bidrage sit til, at ogsaa Byen rejser sig i en værdig Pragt, og at Afstanden mellem hvad Akropolis løfter paa sin Flade og hvad der ligger ved dens Fod ikke bliver for stor.

Evnen er imidlertid ikke saa stærk som Viljen. De moderne Grækere have ligesaa lidt udmærket sig i Kunsten som i Videnskaben, og ligesom de have maattet besætte Kathedrene med Tyskere, lade Schweitzere og Franskmænd anlægge Veje og indkalde Danske for at ophjælpe Skovdyrkning og Landbrug, saaledes er det ogsaa Udlændinge, Barbarer, der har maattet restaurere Ruiner og bygge deres By klassisk. Det er først Münchener-Arkitekturen fra salig Kong Ottos Dage, og siden de langt genialere Arbejder af et Par danske Arkitekter, Brødrene Hansen, som har rejst Athens

Pragtbygninger, der saaledes for en stor Del danner Blade i den danske Kunsthistorie.

I en væsentlig Henseende har dog Evnen ikke svigtet, nemlig hvad Midlerne angaar. Det er ved rige Privatmænds storartede Gavmildhed at det lille Athen er blevet smykket med Bygninger, som mange Verdensstæder ikke kunne opvise Mage til. Bosatte rundt om i fremmede Lande, hvor de med Grækernes medfødte Handelsgeni have samlet store Formuer, have disse Mænd intet Øjeblik glemt at de vare Hellener, at de og deres Arbejde tilhørte Moderlandet. Ligesom de i Tyverne gav Formuer til Frihedskrigen, have de senere givet dem til det befriede Athen. I dette trofaste Borgersind er der noget ægte antikt-græsk, hvorved det ny Folk kommer de formentlige Forfædre nærmere end ved de ofte lidt pedantiske Epigon-Bestræbelser. Man mindes hine gammelgræske Rigmænd, hvis Ære det var at udstyre de kostbare Kor og rejse koregiske Mindesmærker, og endnu mere hine Kolonister, hvis største Helligdom var en Urne med Jord fra Moderstadens Torv.

Den vigtigste af disse offentlige Bygninger, der skylder en saadan Privatmands Gavmildhed sin Tilblivelse, er det store Nationalmuseum, som ligger i den nordre Udkant af Byen ved Patisia-Vejen. Bygningens Ydre er endnu ufuldendt, og Opstillingen langt fra færdig. I de indre Sale ligge endnu paa Gulvet store Torsoer og sønderbrudte Kolossalstatuer af høj Værdi, og den rummelige Gaard er fuld af Gravmonumenter og rigt smykkede Sarkofager. En Del af Kunstsværkerne ere endnu ikke pakkede ud. Det er Hensigten at denne Bygning skal samle alle de Skatte, der nu ere spredte i Parthenons-Museet, Propylæerne, Theseion, Cultusministeriet og i Museets Nabo, det pragtfulde Polytechnikon, som indeholder de mykeniske Gravfund og Vasesamlingen, der ikke blive de mindst betydelige af Museets Sale. Trods alt hvad München, Paris, Berlin og navnlig London har erhvervet eller røvet af græske Kunstskatte, vil dette Museum faa en betydelig og i mange Henseender enestaaende Plads.

Af Enkeltværker indeholder Museet en Del berømte og af stor kunsthistorisk Betydning:

Saaledes Apollon fra Thera, der tilligemed Münchener Glyptothekets Apollon fra Tenea er det bedste Exemplar af den archæistiske Kunsts Ynglingetype, med den stive Bevægelse og det tvungne, lidt idiotiske Smil i de optrukne Mundvige. Endvidere det store højtidelige og stilfulde Votivrelief fra Eleusis, Demeter og Persephone med en Dreng imellem sig, hvem de synes ar række en Krans eller et Indvielsestegn, og den fuldendt skønne Hermes fra Andros, fra Praxiteles' Tid, maaske et Værk af en af Mesterens Disciple. Den lille Statuette af Phidias' Parthenon-Athene er af stor Interesse, skønt i sig selv af ringe Kunstværdi. En saakaldet Hermafrodit er, saavidt jeg kunde se, betydeligere end den berømte Florentinske. Overordentlig skønne ere endelig et Par Danserinde-Reliefer, fra Dionysos-Theatret, der i Ynde og Finhed kan maale sig med de tre Nike-Reliefer, som snart vil flytte herover fra det provisoriske Akropolis-Museum.

Af endnu større Værdi end saadanne enkelte Kunstværker er de mere haandværkeragtige Sager, der virke samlingsvis: Hermer, Gravsteler,

Votivtavler, Gravreliefer med genreagtige Motiver og navnlig de saakaldte Døde-Maaltider, hvor den Afdøde ligger tilbords i sin Familjekréds. Herhen hører ogsaa den store Samling af Vaser, med talrige udsøgte Exemplarer af de forskellige Stilarter, som findes i Polytechnikon. Dette var i al Fald for mig noget nyt, og i Rigdommen af disse Samlinger overgaar vistnok Athens Museum alle andre. Disse haandværksmæssige og industrielle Kunstsager med deres ædle Stil og ofte rørende Udtryksfuldhed vidner fuldt saa meget som de fremragende Mesterværker om den fintfølende Kunstsands, der efterhaanden havde gennemtrængt dette forunderlige Folk.

Hvad der navnlig slog mig ved Betragtningen af disse græske Kunstskatte, var Maleriets Betydning i den gamle Skulptur. Ganske vist véd man i Forvejen, at Farver overalt har været anvendt i Hellenernes Billedhuggerkunst, men det er underligt, hvor udvortes og bleg en saadan formel Viden staar for En, saalænge man ikke selv har overbevist sig derom, og hvor levende den bliver, naar man ser virkelige utvivlsomme Spor. Skønt disse Spor ere saare blege og til-

syneladende ubetydelige, tror jeg at enhver Kunstner, der omgaas med Tanken om malet Skulptur — man tør vel ikke antage, at der findes saa oprørske danske Kunstnere, men der kunde maaske blandt mine Læsere findes f. Ex. norske — at de vil have et overordentligt Udbytte af en Grækenlandsrejse. Det er højst lærerigt at se, hvorledes de første flade Reliefer udvikle sig af de malede Steler og forudsætte Farver for at forstaas, og ikke mindre interessant er det at iagttage, hvorledes der ogsaa paa de fuldendteste Kunstværker er opstaaet Huller derved at Penslens fuldendende Arbejde er gaaet tabt, — saaledes at Malingen ingenlunde er bleven betragtet som et ydre Smykke, der kom til paa det i og for sig allerede færdige Billedhuggerarbejde, men Penslen var Kunstnerens Værktøj ligesaa vel som Mejslen og Raspen. Paa Statuerne kan dette vel kun mærkes derved at et og andet — navnlig Haar og Skæg — staar skitseret som Underlag for Maling, men paa Basrelieferne kan der komme ligefrem uforstaaelige Ting, fordi Farven er taget bort. Saaledes kan der næppe være

nogen Tvivl om, at den kvindelige Hovedfigur paa Hegeso-Monumentet skal holde Snippen af Sløret op med den højre Haands bøjede Fingre, — især da et Stykke af Sløret kommer frem over Skulderen, og denne Linje i en Bue kan fortsættes op mod Haanden. Men Sløret har kun været malet og er derfor nu forsvundet. Ogsaa oppe om Haaret er kun de folderigste Steder af Sløret udførte. Dette Monument, som findes paa Kirkegaarden ved Hagia Triada, er et af de skønneste af alle bevarede græske Gravmæler og sikkert fra den bedste Tid.

Hvorledes Farvesmykket har klædt Statuen og Basreliefet, det kan man kun gøre sig en svag Forestilling om ved Hjælp af de malede Terrakottafigurer fra Tanagra. Men om Virkningen i Arkitekturen, hvor dets Rolle næppe har været mindre, kan man overbevise sig i Athen, da ikke blot Maling findes anvendt paa enkelte Privathuse, men Staden besidder en offentlig Bygning i Tempelstil med den rigeste Forgyldning og Farvepragt; det er Akademiet, bygget af Theophilus Hansen.

Fra Patisiagaden, hvor Museet og Polytech-

nikon ligger i Byens nordre Udkant, fører den smukke Universitetsboulevard til det kongelige Slot i Byens Sydost-Hjørne. Omtrent ved Midten af denne Boulevard paa en smuk aaben Plads med Bousketanlæg ligger ved Siden af hinanden de to Pragtbygninger, Universitetet og Akademiet.

Akademiets Grundplan er øjensynlig Propylæernes: den tempelagtige Midterbygning med de to lavere Sidefløje, lukkede fremefter og med Søjler ind imod Gaarden. Denne Plan er dog her modificeret saaledes, at Fløjbygningerne baade strække sig fremefter og tilbage, saa at der dannes en Dobbeltgaard. Hovedtemplet udfylder med sin sexsøjlede Portal kun en Del af Midterpartiet og er ved lavere Bygninger forbundet med Fløjene. Endelig har Fløjene ikke i hele deres Længde Søjlehaller mod Gaarden, men ende i Smaatempler, hvis firsøjlede Portaler ere vendte imod hinanden. Det penteliske Marmor faar først med Aarhundrederne sin varme elfenbensgule Tone og den kraftige brune Patina; men her er dets ny blændende Hvidhed overalt brudt af Farver, der dog maaske staa

lidt for grelt. Søjleindgangen fremhæves af en rød Bagvæg, og Forhallens Kassetloft er blaat med gyldne Stjærner; — paa Kapitælerne er Volutterne fremhævede ved rød Undermaling. Sidefløjenes Udmure have Pilastre med dekorerede Kapitæler, og over dem løber en Frise af hvide Ornamenter paa Guldgrund; — Undersiden af Kransgesimserne er en ren blaa Stribe, der adskilles fra det rødligere Himmelblaa ved Kantens Guldlinje. I Baggaarden løfter to mægtige guldkannelerede joniske Søjler en Athene og en Apollo op over den lavere Taglinje paa begge Sider af Hovedtemplet. Statuerne give Forestilling om hine berømte Guld-Elfenbens-Kolosser, idet Hjælm, Ægide, Lanse og Skjold, Krans, Bælte og Lyre lue gyldne i Solen. Et prægtigt Trappeanlæg med store rigtforgyldte Kandelabre i Søjleform fører fra hele Bygningsterrassen ned til Boulevarden. Naar man tænker sig alt dette belyst af en sydlandsk Sol og med en attisk Himmel over sig, saa kan man vide, at der er ikke mange Steder i Verden, hvor Øjet blændes af en saadan Pragt.

Men naar en saa ødsel Farvepragt ikke

fremhæver første Rangs Arkitektur, faar den let Udseendet af at ville bestikke, og det er Tilfældet her. Hovedskønheden ved Propylæerne, at det store Tempel indtager hele Rummet mellem Fløjene, mangler følelig her, og selve denne Portal gør et tørt og magert, ligesom streget Indtryk. Aldeles ødelæggende er endelig de to søjlebaarne Statuer, der ikke behøve at falde ned for at knuse det hele; naar det saa endda havde været korinthiske Søjler, men disse Joners mægtige guldstraalende Volutter uden Arkitraver se næsten barbariske ud.

Fra et andet Synspunkt betragtet er der noget komisk ved dette Akademi: man bygger et Akademi, — hvem skal gaa ind i det? Et Par Tyskere, Botanikeren Heldreich og Astronomen Schmidt ere utvivlsomt værdige dertil, men det var dog et besynderligt græsk Akademi. Disse straalende Kandelabre paa Trappen ned mod Boulevarden staa dèr som Diogeneslygter, der lede — ikke efter Mennesker, men (tvertimod) efter Akademikere.

Dets Nabo Universitetet, Broderen Christian Hansens Mesterværk, lokker maaske ikke

Øjet saa meget strax, men beholder det desto længer. Den tvesøjlede Portal og Pilastersvalegangen til begge Sider, fremhævede af den pompejansk-røde Bagvæg og bredt afsluttede af de vinduløse Fløje, gør en højst original og stilfuld Virkning. Simpelt og stort i sine Former, sparsomt men sikkert i sine Virkemidler, tilfredsstiller Universitetet den Beundring, som det vækker. Det er en klassisk Bygning, der ikke har mange Sidestykker i moderne Arkitektur.

Lidt længer henne i Boulevarden paa samme Side fængsles Blikket af »det troiske Hus«, Udgraveren Schliemanns pragtfulde Villa. Med sin pompejanske Søjleindgang og Statueparrenes Række over Taglinjen henrykker denne Marmorbygning uimodstaaelig Beskueren, skønt den i og for sig er af middelmaadig kunstnerisk Værdi.

I Kvarteret mellem denne Boulevard og Lykabettos ser man mange elegante Villaer I en eller anden af disse Smaagader standser man ved et nydeligt Hus med Karyatidefløj. Det er den Bolig, som Athens berømte Astronom,

Professor Schmidt, har bygget for de Penge, som den preussiske Generalstab betalte ham for hans Maanekort, — et Køb, der klart belyser denne Erobrer-Stats himmelstormende Planer.

Hvem der nu bebor Huset, véd jeg ikke, men hvis man for et Aar siden havde Lejlighed til at træde indenfor, vilde man i et bogoverfyldt Værelse finde en underlig Særling, med et lille orangutangagtigt Ansigt, kronet af en Fez, der som den lokale Kalot dækker over Maanegeografens Attribut, og rygende af en Jasminrørs-Pibe fra Konstantinopel, hvis Historie man snart faar. Professoren gjorde Indtryk af hvad hans Landsmænd kalde »ein Weltweise«, der ogsaa gør Fordring paa at anerkendes som saadan. Andre smaa Svagheder krybe heller ikke i Skjul under Slobroksbrystet; — den Besøgende vil blive ført ind i et Kabinet med Gud véd hvormange fyrstelige Personers Portrætter, og næsten hvert eneste har en Anekdote om ved hvilken Lejlighed og med hvilke Udtryk hans eller hendes fystelige eller kongelige eller kejserlige Højhed eller Majestæt be-

hagede at benaade Vismanden med sit Kontrefej. Han vil heller ikke forsømme, naar han viser rundt i den lille udsøgte Have, at fortælle, hvorledes hns. Majestæt Kong Georg behagede at bede ham om hin yderst sjældne Blomst for at smykke hnds. Majestæt Dronningen dermed, — og alt imens han snakker og peger rundt med Jasminrøret, skriger den grønne Papegøje, som han har anbragt paa Skulderen, lige ind i Øret paa ham, og bider ham i Fingren, som han stikker op til den, ligesom man giver et lille Barn en Sugering. —

Jeg blev ført ind hos denne mærkelige Fremtoning af Botanikeren, Professor Heldreich, en anden af Athens Berømtheder, en stille beskeden Lærd, hvis tarvelige Hus let aabnede sig for Fremmede. Jeg traf Professoren ude paa det kongelige Gods Tatoi, hvor han kom et Par Gange om Ugen for at undervise Prinserne. Han opsøgte mig i Direkteurens Bolig, og hilste paa mig med de Ord, at han havde hørt jeg var en Beundrer af Darwin, hvorfor det glædede ham at gøre mit Bekendtskab. Om Aftenen saà han gærne et Par Gæster hos

sig, og man fandt Plads mellem Bøgerne i Studereværelset, hvor Vinen serveredes paa Skrivebordet af Datteren, som skal være den skønneste Dame i Athen, — hvilket dog ikke kan være til Forkleinelse for de andre.

Da jeg kom der første Gang, havde jeg netop om Formiddagen lagt Mærke til denne unge Dame, der spadserede med en smuk graaskægget Mand, — en fransk Botaniker, som ogsaa var der om Aftenen. Som en afstikkende Fremmed var jeg ogsaa bleven bemærket. Det var paa Vejen ud til Kolonos ved Olivenskovens Begyndelse, Erinyernes gamle højhellige Grund, Sofokles' Fødested og Scenen for den sidste Tragedie af hans Trilogi Oidipos. Talen faldt paa de atheniensiske Damer. »De bryde sig ikke om noget som helst andet end om Pynt og Stads og om at vise sig paa Gaden«, sagde Frøkenen. »At spadsere af anden Grund kunde aldrig falde dem ind, jeg tror virkelig, jeg er den eneste Dame, der spadserer i Athen. . . . Nu f. Ex. Kolonos, hvor vi gik ud i Formiddags, og hvor De kom fra, — tror De det kunde falde en Grækerinde ind at gaa derud,

eller at nogen af dem aner, hvorfor der kunde være nogen Grund til netop at besøge det Sted? Ja, jeg forsikrer Dem at de fleste Athenienserinder, endogsaa af de dannede Kredse, har aldrig sat deres Fod paa Akropolis.«

Det er nok endda langt fra det værste, som er at udsætte paa de græske Damer. Efter hvad jeg hørte fra forskellige fuldkommen paalidelige Kilder, er Sædeligheden her i en saadan Opløsning, at ikke de sortest seende Naturalister har skildret noget lignende i de Samfund, hvis Laster de føle sig kaldede til at gennemrode. Den Rejsende mærker lidet dertil, — mindre end i andre Byer. Det kommer imidlertid netop af Ondets Dybde. Sygdommen er slaaet ind i Familjerne.

I Athen kom jeg ikke ind i noget græsk Hus. I Kephisia derimod, hvor Athenienserne ligge paa Landet, var jeg til en Familjefest i en højtstaaende græsk Familje. Værten, der var Militær, bar Skæg, som ingen Neuvillesk Officer kunde have franskere, og Conversationen var fransk ligesom den Komedie, der spilledes *assez mauvais*, — en Del ikke ganske ægte Esprit

og en meget letkøbt Aandsfrihed paa religiøst og moralsk Omraade. Forskellen var iøjnefaldende, naar man sammlignede den med den Aandsfrihed og franske Dannelse, som raader i de russiske Kredse.

Et Par Grækere kom jeg dog i Berøring med i Athen paa en Café. Den ene var en ung Journalist, — omtrent som unge Journalister ere i alle Lande. Den anden, som iøvrig havde en Stilling ved det samme Blad, kaldte sig Professor, saa vidt jeg erindrer i det græske Sprog. Hans Professorats Natur blev mig rigtignok lidt tvivlsom, men Doktor O. trøstede mig om Aftenen i Berniudakis' Ølknejpe med den Bemærkning, at i Grækenland blev Folk Professorer, som i Tyskland aldrig kunde være blevne Privatdocenter. Den første Dag kom vi til at tale om den offentlige Sikkerhed, som er bleven saa overraskende forbedret i forholdsvis kort Tid. Det skyldtes, sagde han, en næsten drakonisk Lovgivning: der var f. Ex. Dødsstraf for at huse en Røver eller give ham at spise. I hans Ungdom var Røveriet ganske almindeligt, halvvejs anerkendt. Han havde som Dreng

kendt en Røver, der udviklede sine Anskuelser for ham. Denne Røver havde nemlig Anskuelser, endogsaa en Art Filosofi, idet han beviste Røveriets Naturret af Tilværelseskampen, fornægtede Gud, Udødelighed og reducerede Forskellen mellem ondt og godt til Fraser, der vare til Fordel for nogle faa. En Gang havde han gjort det Spørgsmaal: »Hvad Lighed og Forskel er der mellem Røveren og Præsten?« hvorpaa Svaret temmelig haartrukkent lød: »Præsten frygter Sandhedens Lys, og Røveren frygter Lygtelyset.« Der var en lignende Venlighed til Kongerne, som jeg desværre har glemt. Jeg maa tilstaa, at denne filosofiske og aforistiske Røver forekommer mig lidt mistænkelig. Men jeg giver ikke det Hele ud for mere end hvad det var — en Café-Passiar og Røverhistorier.

Caféen er et Sted, hvor man lærer Grækerne ret godt at kende, selv om man ikke falder i saa dybsindige Samtaler. Grækeren kan ikke undvære Caféen, og i den mest yndede, Café d'Athénes paa Constitutionspladsen, er der altid helt fuldt om Aftenen. De mange smaa Aviser

sluges og debatteres, og det er værdt at se disse skarpe livfulde Ansigtstræk i Disputens Hede. Det er ogsaa psychologisk interessant at betragte et Par Schakspillere. At disse to ere jævnbyrdige Modstandere, kan ses af den skiftende Sejr; dømte man efter den Tid hvert Spil tager, skulde man tro at den ene var uforholdsmæssig overlegen. Ikke fordi nogen spiller skødesløst; — hver Mine er spændt, de tænke absolut ikke paa andet, — og det skulde de da ogsaa have ondt ved, saa maskin-hurtig som Trækkene følge efter hinanden. Hver af dem har fuldt op af Ideer — som ikke er tænkt tre Træk igennem; — dèr farer han resolut hen og ofrer en Officer, — og opnaar ikke noget derved, og Modstanderen slaar, uden at undersøge om ikke en Fare kunde lure lidt borte. Er nu ikke Schakspillet et Bidrag til Folkekarakteristikken? Themistokles havde ikke spillet saadan, han vilde næppe kunne have beregnet to Spil paa en Cigaret og fem paa en Nargileh.

Nargileh! — dig var det dog, der fremfor Folkelivet drog mig til Caféen, — dig og din

lille sorte Tjener, den tyrkiske Kaffe. Europæerne advarede mig: »For Guds Skyld, De bliver syg, hvis De ryger Nargilehen«, — men jeg rystede paa Hovedet og vidste, at det var Bagvaskelse. Jeg var din trofaste Tilbeder, Opvarterne vidste det, — det var en offentlig Hemmelighed, jeg har aldrig kunnet skjule mine Tilbøjeligheder. Blot jeg viste mig i Døren, saa raabtes der allerede ved Disken: Nargileh! Café scheto!

O, Nargileh, Nargileh! Til den ungarske Tobakspibe har Lenau skrevet Oder, skulde du ikke fortjene en Højsang af mig, du Caféernes Pryd?

Sandelig, overfor andre Piber er du som den sande Gud overfor Afguderne: thi hine ville dyrkes med Læberne, men du fordrer hele Brystet.

At ryge dig er som den Lykkeliges Liv: et Arbejde, en Nydelse og en Indbildning.

Se, — dit Glaslegeme er fuldt af Røg og boblende Vand, som Himmelhvælvingen rummer Luften og Verdenshavet.

Hør, — din Røst er som Røsten af en Beruset, der snorker i salige Drømme.

Dit Safians-Rør er en Koralslange, hvis Ravhoved udspyr bedøvende Dampgift, — ligesom Wagners Fafner.

Din røde Kalk aabner sig som en Rose, en fyldt Rose, Schiras Vidunderrose, fuld af Toumbeki-Schiras, hvis Blade ere vaade som af Dug og krumme sig om glød-gyldne Støvveje og udaande en Duft — en Duft —!

Med en Glød fra Altret aabnede Serafim Profetens Læber: men jeg lægger den nordiske Kakkelovns-Glød paa din Mund og aander paa den og indsuger den første jomfruelige Duftaande, og mine Sandser forvirres, Erindringen vækkes og Inspirationen ombølger mig.

I den blaa Røg dæmre Palmer og Cypresser, hvide Kannelurrande skinne i Maanelys — Olympeions Marmortræer, — Akropolis hæver sig med sin Tempelkrone, og dunkelt i det lejrede Dampslør ovenover staa som en Luftspejling Kupler og Minareter.

Vandets Klukken lyder som Kastales Rislen, og til Orienten, til Athen, til Café d'Athénes

paa Constitutionspladsen, bortføres jeg helt af min Muse, du den tiende græske Muse, Nargileh, Nargileh! — —

Det er min Aften-Nargileh, jeg har røget. Jeg gaar ud paa Pladsen, hvor Rørstolenes tætbefolkede Forstæder bygge sig langt ud fra de talrige Caféer. Bort fra Stemmerne til den mørke Park, der ligger lokkende stille under Slotsterrassen. Paa denne Terrasse over Oleander og Laurbærkroner slaa et Par store Palmer deres Vifter ud foran den lange gule Slotsfaçade — et Slot, der reddes af den græske Himmel, men som iøvrig burde fryse blandt sine Kammerater i München, Øllets, Blæstens og de transalpinske Søjlers By.

Midt i Parken plasker et Springvand, omgivet af fire Cypressegrupper. Jeg sætter mig paa Randen af det store cirkelrunde Marmorbassin. Det har en ganske enkelt Linje af Maanelys, som spejler sig indenfor. Dèr ovre staa Cypres-Toppene paa Hovedet og imellem dem den lille runde Maane, — lige saa stille som paa Himlen. Men over mod mig blinker Vandet af Draabefaldet, splittet i

lutter pludselige Gnister. Fontaineregnen plasker og drypper, og de tolv Cypresser suse saa sagte og saa tæt, — to elskelige Lyde!

Det er et sødt Asyl til at sidde saadan en Maaneskinsnat ganske stille og drømme. Men det er rigtignok ikke særlig atheniensisk. Et Marmorbassin, Cypresser og Maane kan man have saa mange Steder. Det er kun i al Almindelighed lidt sydlandsk; — netop exotisk nok til at pirre Drømmene, ikke lokalt nok til at fange dem. Og det var maaske netop dets Tillokkelse. Just paa et saa særegent Sted som Athen trænger man undertiden til et neutralt Tilflugtssted, hvor man bedre kan være ene med sig selv, ganske ene og fri — ikke saa meget for Mennesker som for altfor bestemte Indtryk. Men vi vil benytte Aftenen og se Athen, — nu vel, saa lad os gaa gennem Philhellenernes skyggefulde Boulevard ud til Olympeion og Sommertheatrene.

Paa en stor aaben Plads hæver sig de femten vældige korinthiske Søjler, der endnu staar af Hadrians hundrede og tyve. De tretten ere trængt sammen i en lille Lund,

Sydost-Hjørnet af Templet. Et godt Stykke fra dem staa to isolerede, og en tredje, imellem dem, ligger stormfældet. Denne Olympierens Helligdom var næst efter Ephesos-Templet det største af alle den græske Verdens Templer, men det er kejser-romersk Kunst og har ikke den perikleiske Tids store Stemning.

Vi kan sætte os paa en Søjlesokkel til at begynde med, — det er da græsk nok, men ubekvemt, da Søjlen tvinger En til at nøjes med Hjørnet. Og da ingen skal male os, hvorfor saa ikke gøre sig det bekvemt og tage en af de mange Sivstole, som staa mellem Søjlerne. Jeg véd paa en Prik, hvor man skal tage Plads ved denne Belysning; her ved den sydvestlige Søjle af Gruppen er Maleriet vidunderlig komponeret. Tilhøjre, lige i Forgrunden, det underste af Søjlen med Basens store Runding og Sokkelens fremtrædende Skammel; — Maanelyset falder lige ind paa den, og de brede ujævne Kannelurrande lyse i hele deres gule Glans langs de letskyggede Render. Yderst tilvenstre de to fjærne Søjler, som vende deres Skyggeside ind mod Billedet;

de frie Kapitælers Bladspidser krumme sig mod den klare Luft. Ud fra dem ligger tvers hen over Mellemgrunden den fældede Søjle; — Sokkelen og Basen hælder skraat frem, som Stubben af et Træ, der har revet Roden halvt op; saa kommer Rækken af Tromlerne, med deres hvide Rifler og sorte Skyggeflader, den ene væltet oven paa den anden (de se ud som tykke Dam-Brikker) — indtil man naàr den store Kapitæl, der har vendt sig paa Hovedet. Bag ved dem enkelte sorte Cypres-Toppe, en stigende Mylr af sammenklinede Mure og kravlende Tage, og saa, udfyldende hele Rummet mellem de to Søjlerammer, det røde Akropolis, med sine sorte Grotter, sine Smelteovnsformationer, sine Grusdynger, der kegleformig styrte sig ned helt oppe fra den stejle Murrand. Den østlige skyggede Mur takker sig frit mod Himlen, over hele den lyse Sydmur staar Parthenon, med alle sine Sider synlige; den mørke Yderside af Østfrontens aabne Søjlerække, den maanelyse sydlige Langside, hvis Aabning midtvejs udfyldes af Cellemurens mørke Indersider,

Vestfronten og Nordlængden, der ogsaa hist og her stikker en mindre, lys Søjle i Vejret mellem de mørke. Som det staar dèr, set fra denne Side og i den Belysning, er Parthenon et sandt Pragtexemplar paa, hvad en Ruin kan frembyde af Lysets og Skyggens sammensatte Spil, af sindrige Projections-Gaader, af pikante Gennemkig. — Nede ved Foden af Akropolis, Sydvest-Skraaning, henimod de to Olympeion Søjler, bygger det fjærne Odeion sine Murstensbuer op, og foran det, over Hustagene, skinne Dionysos' Marmorcirkler i den røde Klippe. Den fjærneste Baggrund svømmer bort i Bjærgtaage; over den tegner sig mod den gennemsigtige Luft et Par af disse Aloe-Blomster, der ligne magre Fyrretræer.

Det er ægte atheniensisk, dette Billede, malerisk og stemningsfuldt, men der er ikke absolut Stilhed til at nyde det; hele Vejen ned imod Ilissos, er ikke andet end Caféhaver og Sommertheatre i en Uendelighed. Dèr er den italienske Opera og den tyrkiske do. (ɔ: en armenisk Trup, der opfører noget elendigt Tøjeri, som Directeuren har lavet efter verdisk

Recept) og mange Variationer af Cafés chantants, — noget nationalt og ejendommeligt søger man forgæves. I Theatrene sidde Tilskuerne ude under aaben Himmel, ligesom deres Pseudo-Ahner i Dionysostheatret, men det er ikke fuldt saa klassiske Ting, de forlyste sig med. Her ligeoverfor er det aabenbart en Finale af Verdi, som Primadonnaen forskriger sig i. Tæppet gaar ned, og efter Klapsalven har Musikken trukket sig længer tilbage, — til Armenierne og til Cirkus. Pludselig lyder et Knald og en Hvislen, en Raket buer allerede oppe i Luften og splitter sit hvidblaa Lys i en mangefarvet Gnistregn, en anden følger efter, saa farer Sole op og Ildhjul hvirvle rundt, og mellem det stille, rene Maanelys og dette brogede Spektakkellys staar den vældige Søjlegruppe dobbelt belyst, ligesom paa Grænsen mellem to Tidsaldre. — —

Eller var det maaske min Morgen-Nargileh, jeg blev færdig med? Saa skal vi sandelig ud at se paa Bylivet i det rigtige gamle Athen.

Ligeoverfor Slottet gaar en af Hoved-

aarerne ud fra Constitutionspladsen, Hermesgaden, der i en lige Linje løber mod Vest ud til Banegaarden. Det øverste Stykke er fint Kvarter med Hoteller og store Butikker, men snart forsimpler den sig og snevrer ind, saa at der er knap Plads for de jagende, tospændige Drosker; Fortovet er smalt, Kørebanen husker jeg som et Søle, — skønt det næsten aldrig regnede, og Dugfaldet er for intet at regne i Grækenland.

Et Sted maa Gaden udvide sig for at gøre Plads til begge Sider rundt om en af disse smaa sammensatte byzantinske Kirker, der ser ud som et lille Chatol, med mange Gemmesteder. Disse Kirker er maaske det, der bidrager mest til at give denne Del af Byen dens karakteristiske Præg. Den mærkeligste og ældste af dem ligger tæt ved, paa en Plads, tilvenstre for Hermesgaden. Ved Siden af den nyopførte Metropolit-Kirke tager den gamle, lille byzantinske Kirke sig ud som en barok Dragkiste ved Siden af et moderne Skab. Den er bygget op af antikke Brudstykker i meningsløs Blanding; midt imellem

hæslige byzantinske Dyrereliefer ser man doriske Metoper med Tyrehoveder; et forkert indmuret oldgræsk Relief smykker en Apsis, og paa Hjørnerne er der anbragt korinthiske Kapitæler. Man maa nok slaa Kors for sig ved et saadant Syn, og Bygmestrene have da heller ikke forsømt at slaa Kors midt ind i de antike Billedværker.

Strax efter overskæres Hermesgaden af den anden Hovedaare, Aiolosgaden, en Fortsættelse af Patisiagaden. Den ender tæt oppe under Akropolis' Nordside ved en lille Plads, der smykkes af en underlig ottekantet Marmorbygning, bekendt under Navnet »Vindenes Taarn«, efter de temmelig plumpe og ikke særlig fantasifulde Personificationer af Hovedvindene, som danner en Frise foroven. Taarnet stammer fra det første Aarhundrede f. Chr. og indeholdt et Vanduhr. Det er meget bredt i Forhold til Højden, og gør et endnu mere trykket Indhold, da det staar i en Fordybning med en lille Mur omkring.

Denne Del af Aiolosgaden, fra Taarnet til Hermesgaden, og de omliggende Stræder, er det

Sted i Athen, hvor Folkelivet udfolder sig. Her kan man høre moderne Xantipper udøse deres Skældesalver og se folkelige Athleter med store Kampesten i Næverne udvexle homeriske Krigspræliminarier. Det er her man møder de fleste Skørtemænd i Verden, — Mændene ofte meget statelige — »Fustanellerne« altid meget snavsede. Af og til ser man den fuldstændige albanesiske Dragt, som er bleven Nationaldragt og er Uniform for en lille Afdeling af Hæren; højrød Fez med blaa Kvast, blaa, rigt broderet Trøje med hængende Vingeærmer, der giver aaben Plads for de vide Skjorteærmer, Læderbælte med Pistoler, Foldeskørter, røde Gamascher og Snabelsko. En Olding, der spankede saaledes afsted, udpegedes mig som Veteran fra Frihedskrigen. Det er saa sin Sag med disse græske Frihedshelte; jeg saà én ude' paa Tatoi, hvis væsentlige Bedrift efter hans egen Beretning var den, at han havde skaaret Brysterne af tyrkiske Kvinder. Han levede i stor Anseelse og paa offentlig Bekostning.

Uden for de mange simple Caféer sidde

saadanne Maskerade-Pragtstykker, og nok saa maleriske tarveligere Udstyrede, der fremvise et eller to Brudstykker af denne Pragt i en falmet eller laset Tilstand; — dèr sidde de paa smaa Sivstole, som staa usikkert mellem de toppede Sten, og ved Siden af rokker og snøvler Nargilehen, Siesta-Gudindens Alter, — og denne Gudinde dyrkes meget. Da jeg paa Café d'Athénes spurgte om, hvorfor jeg ikke kunde faa Nargilehen udenfor, svarede Opvarteren, at det var ikke tilladt, for saa vilde »les hommes du peuple« komme og ryge Nargilehen. Almindelige Piber ses næsten aldrig; Mellemrummene udfyldes ved Cigaretter, og hvis intet Rispapir er ved Haanden, generer det ikke Almuesmanden at tage et Stykke Papir op fra Gaden og rulle Tobakken deri. Cigaretten har ogsaa blandt de fine Atheniensere fortrængt Piben; — dens Blomstringstid falder tidligere, og man mindes endnu den Luxus, som de græske Frihedshelte anvendte paa Udstyrelsen af deres Piber.

Foruden Nargilehen har Gudinden Siesta endnu et karakteristisk Attribut: Rosenkransen,

som alle de simple Grækere have hos sig og næsten bestandig haandtere; dette betyder nemlig aldeles ikke Bøn, det er slet ikke andet end et Legetøj for Voxne, »for at have lidt Sysselsættelse.«

Mest exotisk udfolder dette Liv sig dog i Basaren ligesom i et Drivhus. Den ligger i Aiolos-Gaden, tæt ved Vindenes Taarn, og er bygget ind i Resterne af en antik Bygning, Hadrians Stoa. Her vrimler det baade af mandlige og kvindelige Skørter, her handles og snydes og skændes, og i dette brunlige varme Clair-obscur under mørk Sejldug og Bræddetage, mellem hvilke hist og her et skrigende Lys skraaner ned, er der en dæmpet Farvepragt af Sydfrugter, hvoraf Tomaterne have Hegenomiet, brogede Tøjer, røde Støvler, blanke Messingsager og blodigt Slagtekød.

Denne Hadrians Stoa var en mægtig Pragtbygning med Søjlehaller til Forsamlingsbrug, Bibliothek og flere Smaatempler, hvoraf et endnu hæver sine Søjler og Buer midt imellem Basarboderne. Til den modsatte Side, bort fra Aiolosgaden, staar endnu Marmormuren med en Række

smukke korinthiske Søjler — graat Marmor, hvilket Romerne foretrak for det penteliske. Indtrykket minder om det af saa mange Ruiner i romerske Gader f. Ex. Nervas Forum. Her, i Athen, ville disse Monumenter fra Kejsertiden ikke ret interessere — med Undtagelse af Olympeion. For Enden af Ruinen ligger en af de i denne Stadsdel hyppige Moskeer, højst maleriske Bygninger, med den lave skærmformede Kuppel og den fremtrædende Portal med sine Rundbuer og lange Stolper.

Tæt ved ligger det gamle Torvs Søjleport, Attalos' Stoa, »Gigant-Stoaen«, — tildels temmelig uforstaaelige halvudgravede Bygningsrester. Hele denne Koloni af antikke Rester, som er spredt her mellem Husene i et lille Bykvarter, har ligesom et Præg for sig — ikke noget stort Præg; der er mere end Niveauet, som skiller dem fra de perikleiske Ruiner, der rage op lige over Hovedet paa dem. Lysikrates-Monumentet ligger ogsaa i Byen paa et lille Torv mellem fattige Rønner, men hvor er Stilen ikke forskellig fra disse senere Bygningers, hvor ganske tilhører ikke dette Klenodie den athenien-

siske Guldalder! — Men der er endnu en lang Runde til Lysikrates.

Hermesgaden udmunder som sagt ved Banegaarden; Husene høre op, Sletten breder sig med Olivenskoven og den fjærne Bjærgkrans. Tilhøjre for Vejen aabner sig et stort udgravet Terrain, hvor man har fundet Grundtrækkene af den gamle Dipylon-Port; det kan være højst interessant i topografisk Henseende, men Øjet byder det saare lidt. Desto mere seværdigt, — som Pausanias vilde sige — træffer man, naar man gaar over dette Terrain til Kirkegaarden ved det lille Trefoldighedskapel. Det er vel at mærke en antik Kirkegaard, et landligt Filial til Museerne, og indeholder et Par af de største Kunstskatte; saaledes Dexileos' berømte Rytterrelief, Hegesos allerede omtalte Basrelief og det kolossale Højrelief af Demetria og Pamfile.

Den er stemningsfuld denne lille Gravgade, der strækker sig langs en lav Bjærgvæg, mellem Dobbeltrækken af Gravsteler, Sarkofager, Smaatempler, Vaser, liggende Løver, Hunde og Tyre. De døde og blev begravede paa den Tid, ligesom vi. De elskede ogsaa ligesom vi; hvis du

tvivler derom — man véd aldrig hvad overforfinede Kritikere kan tvivle om angaaende Fortidens plumpere Nerver, og der er vel ogsaa saadanne blandt mine usynlige Ledsagere — nu vel, hvis du tvivler om at de den Gang elskede og sværmede, saa er der Raad: Stat stille Vandringsmand ved denne Grav og læs paa Sokkelens Stukbetræk disse Ord, som ere ridsede af en Kvindehaand, der nu maaske er Støv under et af de andre Monumenter, — disse Ord: »Komos er skøn«, og en anden Haands Tilføjelse: »Det er Skriveren ogsaa« — en lille erotisk Scherzo midt i Sørgemarschen. Men hvis du vender Sagen om og paastaar, at vi, vi det nittende Aarhundredes mærkværdige Væsener, hvis Nerver ere spændte som Buestrænge, hvorpaa Lidenskabernes syl-spidse forgiftede Pile o. s. v., vi have tabt denne Elskovens usammensatte, naive, i Genstanden sig drømmende fortabende o. s. v. — saa, ja saa véd jeg ved Gud ikke hvad jeg skal gøre ved dig, — saa løber jeg min Vej.

Over Dipylon hen til Banegaarden og ned ad Philhellenernes Boulevard, der i en stor Bue

fører tilbage foran det kongelige Slot. Men jeg bliver snart ked af at løbe. Det er hedt her, glohedt i denne Middagstid. Inde i Byen er Boulevardens Træer nogenlunde store og skyggefulde, men her staa de og se efter hinanden og kaste kun smaa Skyggeklatter paa Vejen. Ellers er denne Spadseregang yderst tiltalende. Paa Bysiden har man først Theseus-Templet med blomstrende Aloekrat og en spredt Olivenlund foran sig, dernæst Areopagoshøjen med Akropolis bagved sig, og endelig selve Borgfjældets lange Sydside, med Parthenon over Muren og de to Theatre ved Foden. Paa højre Haand følger et langt Højdedrag med en tilsvarende Tredeling. Den første af disse Høje, Nymfehøjen, krones af Theophilus Hansens Observatorium, en ganske fin Marmorbygning, noget lille i sin Virkning. Lige overfor det ærværdige Areopagos, der ser ud som en uhyre rusten Masse af Metalslakker, hæver Pnyx sig med sine Murrester og den brede Terrasse, — det var de store Folkeforsamlingers Sted. Efter en lille Indsænkning skraaner saa Museion jævnt op mod det kolossale nicheformede Philopappos-

Monument, som hæver sig paa Toppen lige overfor Herodes' Odeion.

Ved Dionysos-Theatret forlade vi et Øjeblik Boulevarden for at følge Smaagaderne i det fattige Kvarter af Byen, som her i en Spids skyder sig mod Syd lige ned til Boulevarden. Her findes højst maleriske Krinkelkroge; Strædderne begrænses ikke af Husvægge, men indsnævres mellem høje Murgærder af utilhugne Sten. Halvnøgne Børn løbe om, halende afsted med gnavne Gedebukke, eller jagende efter de galoperende Æselsføl, yndige og livlige Dyr med udtryksfulde Ansigter og slanke Former, der endnu ikke ere forkrøblede af Arbejde og ond Behandling. Især vrimler der af dem mod Solnedgang, da de blive gennede ind ad de smaa Døre, som føre til de forskellige Grunde. Det er underlige Gaarde med skæve Rønner, hvis graa Tegltage, støttede af heldende Pæle, træde langt frem over Murene, saa at de se ud som Barakker. Disse Tage, som skraane over hinanden, støtte sig til hinanden og aldrig mødes i samme Linje, danne et Vildnis som af forstenede Skærmplanter. Hist og her sidder

Familjen ude i Skyggen af dem; overalt, fra Pæl til Pæl, hænger der Tøj til Tørring.

I saadanne Omgivelser, paa et lille Torv, støder man pludselig paa det berømte Lysikrates-Monument, det eneste tiloversblevne af Votiv-Opsatserne, som i Oldtiden smykkede dette Kvarter, der var indviet til Dionysos. Her var en Gade, der kaldtes Treføddernes Gade, og dette Monument var Piedestalen for en saadan Trefod. Paa Tærninge-Basen, der staar i en udgravet Fordybning hæver sig et lille Cylindertempel af pentelisk Marmor med sex korinthiske Halvsøjler. Det let buede Tag voxer op i en Akantus-Opsats paa hvilken Trefoden har staaet. Frisen over Arkitraven afbilder i en overordentlig fin Basreliefrække, Sagnet om de tyrrheniske Sø-Røvere, som Dionysos forvandlede til Delfiner. Mulig har det været besunget i den Ode, hvormed Lysikrates' Drengekor vandt Prisen.

Et Par Skridt videre fører os ud paa Hadriansgaden, der fra Jærnbanen slynger sig sydostlig gennem Byen forbi Basaren. Tæt ved, tilhøjre, udmunder den paa Philhellenernes Boulevard ved Hadriansporten, der skilte mellem

»Athen, Theseus' gamle Stad« og Hadrians Stad. Lige udenfor Porten begynder Olympeions Grund, og et Stykke borte paa den flade, fuldstændig græsløse Jord, ser man disse imponerende Kæmpesøjler — den tætte Gruppe, de to fremskudte Vedetter og den fældede, der henstrakt synes dobbelt saa lang som de staaende, — foran de mørke Stadionhøje og den lyse, graaviolette og blegrøde Mur af Hymettos, der mod Syd strækker sin Pynt ud i det blaa Hav.

Philhellenernes Boulevard fører op til Slots-Terrassen, som i Byplanen er Banegaardens diametralt modsatte østlige Punkt. Efter saaledes at have beskrevet en fudstændig Halvbue syd om Staden, fortsættes den mod Nordvest af den allerede omtalte Universitets-Boulevard, der dog ikke optager Buebevægelsen, — for dette er det fine nybyggede Kvarter, hvor alt er retvinklet. Parallelt med den, og kun adskilt fra den ved Akademi- og Universitets-Pladsens Bredde, gaar Akademiboulevarden, og omtrent i samme Afstand, tilvenstre, trækker Stadie-Boulevarden sin Parallel. Disse Boulevarder med Pebertræernes fine lysegrønne Løv

mellem Marmorets og de gulige Sandstens Husmure bidrage meget til at give denne Stadsdel et lyst og venligt Udseende.

En Sidegade tilhøjre langs Akademiet fører snart ud til en af de mange Stier, der vinde sig op om Lykabettos' Kegle, og hvis lyse Zigzag-Streger i et uregelmæssigt Mønster over den røde Stenflade er dens eneste Prydelse.

Lykabettos er det første, jeg har set af Athen. Under Vandringerne i Byen møder dets spidse Top bestandig Øjet; pludselig, naar man mindst tænker derpaa, f. Ex. ved Lysikrates' Monumentet, i en afsides Bykrog, viser den sig over Tagene. Man kan næsten ligesaa lidt tænke sig Athen uden Lykabettos som uden Akropolis. Det er da fra Lykabettos jeg vil tage Afsked med Athen.

Ved Foden rejser sig et højst barokt Klippestykke, der saare træffende har faaet Navnet »Frø-Flaben«. Efter en halv Snes Minutters Stigning herfra, naàr man et Agave-Krat, over hvilket Panoramaet udbreder sig i det gunstigste Perspektiv. Baggrunden er den samme som

i Udsigten fra Akropolis, kun noget videre, og faar ogsaa her det højeste Farvetrylleri henimod Solnedgang.

Det store Rundskue ordner sig naturlig i fire koncentriske Kredse med forskellige Lufttoner.

Den yderste Kreds begynder langt tilvenstre, hvor Klippe-Øen Hydra bryder den frie Havhorisont, og fortsættes uafbrudt af de argiviske Bjærge midtvejs hen i Billedet, hvor det ender i Arkadiens Kyllene. Denne lange Bjærgrække, langlig stigende og synkende og let takket, svømmer i den aller lyseste og luftigste Tone, synes næsten at være et Bundfald af selve den gyldne Luft.

Mørkere ligger den anden Kreds lige under hin første, hist og her ragende op over den med en violet Tak: — det langstrakte skarpe Ægina, hvorfra Smaaholme prikke Linjen videre til det blødere formede Salamis, der ender under Kyllene.

Den tredje Kreds er det blanke Æginahav, og Salamisbugten, hvorpaa hine fjærneste Kredse

hvile, og det flade Kystland, der efter Salamisbugten stiger og med Ægaleos og Parnes-Bjærget indtager hele den højre Side af Baggrunden, hvor de to første Kredse slet ikke naà hen. Med den røde Slette, der efterhaanden gæmmer sig under blaagrønt Olivenløv, nærmer denne Kreds sig Mellemgrunden, som begynder med Ruinerne.

Her har vi, længst tilvenstre, Stadiehøjene, saa Olympeions Søjler midt paa den store Jordflade over den kongeliges Haves Kroner, — derpaa Akropolis med Parthenon og Erechtheion, og midt i Billedet, foran Observatoriehøjen, det lille Theseus-Tempel, der ser ud som et nydeligt Skrin.

Saa kommer Husmylren, gennemskaaren af Gader og Alléer, den store Slotskasse forrest tilvenstre, og lige nedenunder Akademiet og Universitetet. Paa Affaldet af Lykabettos kigger man lige ned i en Del spredte Villaer, alle med Mure om hele deres Grund, smaa private Fæstninger. Saa stikker Stenfrøen sit Gab op, Agaver krumme deres grønne Læderblade mel-

lem de røde Sten, som blive rødere og rødere i Lyset af denne Sol, der synker over Peloponnes, fyldende Luften med Guldtaage og Jorden med Guldstøv.

Det er i et Blik Marmorstaden, Athens Ruiner, Attika, — Hellas. —

IV.

Tatoi.

Naar man fra Lykabettos, eller et andet Sted i Athen med fri Udsigt mod Nord, følger Linjen af det lange Bjærg Parnes, falder en Kløft i Øjnene ved dets nordre Affald, og i heldig Belysning kan man paa den mørke Grund se nogle hvide Prikker. Det er det kongelige Gods og Sommerslot Tatoi.

En dansk Forstmand, Hr. Münter, har Fortjenesten af at have arbejdet dette Gods op saaledes, at det ikke blot bliver Udgangspunktet for de stakkels græske Skoves Genfødelse, men tillige for et rationelt Agerbrug, som hidtil har været ukendt i Grækenland. Hans Arbejde har

ikke blot forenet Landmandens og Forstmandens, det har ogsaa optaget Ingenieurens. »Generaldirecteuren« har anlagt prægtige Køreveje, bygget statelige Stenbroer over Kløfterne, ledet Vandet fra Parnes ned over Haver og Marker — hvilket var erklæret for en Umulighed af græske Ingenieurer, — og derved muliggjort at Godset fra en betydelig Underbalance i Løbet af ti Aar har kunnet hæve sig til økonomisk Ligevægt, hvorfra der er god Udsigt til at det kan stige til Indtægtskilde.

Jeg var af en dansk Skovrider bleven anbefalet til denne Mand og blev overordentlig gæstfrit modtaget. To Gange var jeg derude og opholdt mig i alt omtrent fjorten Dage paa Tatoi. Saaledes kunde jeg ret blive fortrolig med Stedet, især da Privathusets Hygge efter et halvt Aars Hotelliv førte et godt Humør med sig, som var rede til at føle sig hjemme. Stedet er et af de skønneste i Grækenland og dermed tillige i Europa, og for den Rejsende, der vil have et Billede af det græske Landskab i dets Fuldendelse, er et Ophold dèr af uskaterlig Værdi, da Grækenland frembyder saa

yderst sjælden Lejlighed til at lære dets Skov at kende.

Naar man kommer over Kephisos — hvor man i Sommertiden overbeviser sig om, at Sofokles' Ros til den slettebefrugtende Kephisos, der aldrig formindsker sin Vælds Strøm, ikke gælder mere, — naar man fra en mægtig Stenbro over en dyb kratbevoxet Kløft med Ærefrygt har kigget ned i lidt Fugtighed, hvori en Nymfe skulde have ondt ved at spejle sig, end sige tage sig et Bad, saa har man endnu foran sig omtrent en Mil snorlige Slettevej, kedelig at køre, trættende at ride og uendelig at gaa — jeg har prøvet alle tre Dele. Navnlig hvis man rider, er det at anbefale, ikke som jeg at have en Stanley-Hat paa uden Hagerem, for der blæser altid her en lille Storm.

Men endelig stiger Vejen og begynder at krumme sig, idet den følger Bjærgsiden. Første Gang kom jeg kørende; jeg sad og saà over paa Pentelikon, som ligger lige foran ude paa Sletten og viser sig i stærk Forkortning, medens man er vant til at se lige ind paa Længdesiden. Det samme gælder om Hymettos, der strax til-

højre for det strækker sig ned mod Havet. Man har omgaaet disse Bjærge mod Nord, og det varer noget, inden man vænner sig til deres nye Pofiler og den uventede indbyrdes Stilling.

Pludselig — hvad var det? — Noget Grønt strøg forbi En, — en Trækrone, men straalende grøn, næsten »giftgrøn« — og Øjet har ikke set rigtig grøn Farve siden i Schweitz. Nok et Træ, — endnu et, — mægtige Træer med tykke runkne Stammer og en bred tæt Krone, hvis Grene stritte langt ud til Siden med lange, blødt bøjede Naalebundter. Det er Strandfyrren, som har Hegemoniet her. Saa aabner Kløften sig med Skov paa begge Bjærg-Sider, Fyr og Løvtræer, med rødblomstret Lyng op over Skrænterne, og Bunden i et Urkrat af Buske; — Nerier blomstre langs Vejen; — nette Villaer med pyntelige Træ-Verandaer vise sig mellem Træerne. Man er paa Tatoi.

Man er der, og man bliver der længe, hvis man kan. Man vil ikke blive træt af at strejfe om her paa de skovrige Lider og i de løvgrønne Kløfter baade til Fods og til Hest. Med en dansk Hest vilde man ikke komme

langt udenfor de store Veje uden at knække et eller andet i al Fald paa Dyret, — selv om man red forsigtig, og det var noget som Directeuren og jeg ikke indlod os paa. Over Stok og Sten, ad stejle og snevre Bjærgstier, ind hvor aldrig Fødder havde traadt, gennem Tykninger og Underskov, hvor det galdt om at finde Steder mellem Stammerne at kile sig ind og sno sig igennem, ned og op ad Kløftsiderne, opad i strakt Galop og nedad i et kravlende Sideskridt, højst uskolemæssige »Traverseringer«, hvorunder man maatte læne sig tilbage over Krydset for ikke at vælte Dyret hovedkulds ned. Det er at ride! Alle Nerver og Muskler ere spændte, alle Sanser vaagne, man kommer over Vanskelighederne ved en lignende Art Inspiration som den, der muliggør at spille Ting fra Bladet, som overstiger Ens Kræfter. Ved dette Højtryk bliver ogsaa Nydelses-Evnen mere intensiv; Udsigten over Sletten er aldrig dejligere end under et Firspring langs hen ad den stejle Bjærgvægs Vej eller Sti, og aldrig nyder man Skovtykningens mindste Enkeltheder bedre, end naar man bestandig maa være betænkt paa ved

en lille Drejning af Haanden at undgaa at knuse Knæskallen.

Fortjenesten for, at dette ikke skete, skal dog ikke helt fratages »to mauro«, hvilket godt kan oversættes ved Mohren. Lille, buttet og kulsort. Et vildere og mere karakterfuldt Fysiognomi har jeg aldrig set paa en Hest. Straalende Øjne, lige Pande, røde dirrende Næsebor, hvori et Barn gærne kunde putte en knyttet Næve ind, og som mindede mig om Arabernes Udtryk »Næsebor som Løvens Gab«, stejl Mule, Læber som fraadede om Bidslet og viste hele Rækken af de hvide Tænder, — saadan saà den ud, lutter Fyr og Flamme, og Benene fulgte med Ansigtet. Den var født her og havde som Føl klatret om i Kløfterne; derfor udførte den alle disse Kunster som en Leg. Men den skulde undertiden kunne have farlige Indskydelser. Engang holdt Directeuren og jeg stille højt oppe paa Parnes og beundrede den prægtige Udsigt fra denne Vej, som paa den ene Side havde en nøgen Klippe og paa den anden var hegnet af en lav Murrand. »Pas endelig paa Tøjlerne,« sagde Directeuren,

medens jeg saà ud over Bjærgskoven og den attiske Slette, som straalede i Eftermiddagssolen. »Naa, nu kan den da trænge til lidt lang Tøjle.« »Ja, pas bare paa, for det kan saamænd godt stikke den uden Varsko at sætte over Muren med Dem.« Da der vel var en tusind Fod lodret ned, vilde dette unægtelig været et Vovestykke af Mohren.

Denne Vej førte fra det smukke platanskyggede Vandledningsbassin paa Parnes' egentlige Fjældside til Villakolonien, der ligger ved det gamle Pas, hvor Vejen allerede i Oldtiden gik fra Attika til Bøotien. Her er der en dyb Kløft, der skærer sig tvers gennem Bjærget lige øst for Villaanlægget, og det er i denne Kløft at Skoven udfolder sin frodigste Vegetation. Før Kløften udmunder i den attiske Slette, hvor den er synlig helt ud til Athen, overbygges den af en vældig Bro. Vejen, der fører over denne og slynger sig østpaa om Randen af Bjærget til Nabogodset Baffi, frembyder bestandig pragtfulde Blik ud over den attiske Slette. Skønnere nyder man dog Udsigten oppe fra Borghøjen, der hæver sin Skovtop

lige ved Siden af Mejerigaarden. Tatoi var det gamle Dekelaia; og denne Høj viser endnu tydelige Spor af den Fæstning, som Spartanerne anlagde, da de i Slutningen af den peloponnenske Krig satte sig fast her. Fra Toppen af denne Høj udbreder hele den attiske Slette sig, med sine isolerede store og smaa Bjærge: længst tilvenste Pentelikon med Kephisias Huse og Haver ved Foden, strax derefter det fjærnere Hymettos, og lige tilhøjre for det, Lykabettos' lille Kegle og det langstrakte stejle Akropolis med Parthenon; i Baggrunden Havet med Salamis og de peloponnesiske Bjærge, — i Forgrunden den nedstigende Bjærgskov.

Om Middagen er Lyset saa stærkt, at Baggrunden forsvinder i utydelig Glans; men henimod Solnedgang har Billedet alle sine Former og de pragtfuldeste Farver. Det mindede mig da om Udsigten fra Albaner- eller Sabiner-Bjærgene ud over Kampagnen. Men Baggrunden er her mangfoldigere — og saa Skovene her!

Disse Skove, som jeg saaledes gennemstrejfede paa kryds og tvers, ere de mangfol-

digste og rigeste jeg har set. Naar jeg læser i Homer om Ithakas Skove, der var rige paa alskens Træer, naar Pan, Fauner, Artemis, Dryader og Nymfer kræve et Hjem i min Fantasi, saa voxe Skovene paa Parnes op for mit Blik.

Først og fremmest den talrige Høvdingeæt, den syriske Fyr, *Pinus haleppensis;* den breder sig her overalt, aldrig har jeg set et bredere Træ, et der var mere vel ved Magt. Over alt og gennem alt skinner dens næsten unaturlig grønne Naalekroner, — en Dame paa Tatoi sagde ret træffende, at den saà ud som nymalet. Sammen med Fyrren voxer der en Eg med spidsttakkede kristtornagtige Blade; hyppig ser man paa dens Grene røde bæragtige Udvæxter, afsatte af en Bladlus, hvorefter den har sit latinske Navn »coccifera«. Ogsaa Fyrren har en saadan Snyltegæst, en Sikade, der udsveder en honningagtig Vædske, som kan forekomme i saa store Masser, at den drypper fra Træet. Bierne som med Skovene for største Delen ere forsvundne fra Hymettos, men vrimle paa Parnes, benytte denne Saft til deres Honning, der er saa oversød, at den krilrer i Halsen

med en likøragtig Styrke. Om det endnu ikke flyder med Mælk paa Tatoi — det kommer nok, — saa driver der dog af Honning. Ogsaa et andet Produkt vindes af denne Fyr, et som den selv udskiller, nemlig Harpixen, som i stor Mængde bruges til at resinere Vinen. Af andre Naaletræer optræder Apollogranen her, og lidt højere tager den Hegemoniet.

Underskoven faar paa de højere Steder sin Karakter af Jordbærtræet, som her overalt i det straalende Sollys illuminerer med en Utallighed af kuglerunde skarlagenrøde Bær, der ere af Størrelse som Jordbær, hvilke de ogsaa ligne i Smag.

Men paa de fugtigere Steder ophænger Styrax-Busken sine blege skyggefostrede Frugtkugler, der anvendes til de græske Rosenkranse, medens dens Harpix mere nyttig bruges som Lægemiddel, og ved Siden af den udfolder Parykträeet sin karakteristiske bekendte Blomsterstand, der paa Afstand minder om uhyre Løvetandsfnug. Pistacien gynger ovenover dem sit akacielignende Løv, dens Halvbroder, den bibelsk-klassiske Terebinth, skygger med sin tætte

Krone, og Mandeltræet fylder Luften med sine hvide Blomsters bitre Aroma.

Her i disse Kløfter vælder det op i en urskovagtig Frodighed — det er især Slyngplanterne, der bringer En dette overdrevne Udtryk paa Læberne. Den prægtige Smilax omslynger Strandfyrrens Kæmpestamme, og klatrende mellem dens vidt spredte Grene, ophænger den sine Guirlander af snerleagtige Blade. Vedbenden beklæder den orientalske Platans nøgne plettede Hud, og blander sit spidse mørke Løv med dens brede friske Blade. Dybest ned i det mørkeste Grønnes brunlige Toner naàr den knortede Steneg, højest op mod dets næsten farveløse Glans stiger Sølvpoplen og Skørpilen, og midt imellem maler Fyrrens store Pensler det grønneste af det grønne.

Om Foraaret og Efteraaret dannes Skovbunden af Cistusroser, gule Narcisser, forskellige Crokusarter og »nøgen Jomfru«. I Foraaret blomstrer desuden en Mængde pragtfulde Anemonearter. I Udkanterne gror den rødblomstrede Lyng alenhøjt.

Af Dyrelivet saà jeg desværre ikke meget. En Morgen mødte jeg i Udkanten af Skoven paa et solhedt Stykke Klippegrund en stor Skildpadde, over en halv Alen i Diameter, som spadserede afsted med sin Unge. Medens jeg opholdt mig paa Tatoi blev der meldt, at man havde opdaget en temmelig stor Flok Vildsvin paa Nabogodset Baffi. Ulve er der altid i disse Slukter. Et foregaaende Aar havde de vovet sig ind i Parken og op foran Villaen, saa at Skildvagten maatte give Ild. Om Aftenen, naar Directeuren og jeg sad hyggelig ved Schakbrættet, hørte vi Hyrderne skyde for at skræmme dem. En Ulvejagt var saa smaat paa Tale og egentlig lovet mig. Men for at skaffe Klappere maatte Vinhøsten afbrydes en hel Dag, og saa maatte man bestemt vide, hvor Ulvene holdt til. En Maaneskinsaften skulde Directeuren og jeg ned i Kløften for at spejde, om vi ikke kunde høre, paa hvad Kant de færdedes, — men saa blev han tilsagt til Taffels. Og snart efter matte jeg tænke paa at komme bort.

Vi vare allerede godt en Uge ind i Oktober, og et Par voldsomme Uvejr paamindede mig

om at bryde op. Jeg havde Tyrkiet og det store russiske Rige for mig. Og imellem laa min lokkende Tur til Thessalien med Bestigning af Pelion, Besøg i Tempe og maaske en dristig Udflugt til Trikkalas' »Luftklostre«. —

Jeg rev mig da for anden Gang løs fra det uforglemmelige Tatoi og min vakre Vært, for efter et Par Dages Ophold i Athen at indskibe mig til Volo i Thessalien.

TREDJE AFSNIT.

TIL THESSALIENS KYST.

I.

Det sorte Thermopyle.

Det var klart Solskin om Morgenen, da jeg vaagnede ved Larmen af Drejebroen, der om Natten aflukker det strømfarlige Euripos, og jeg saà det gamle Kalkis med den højbuede Aquadukt, sin takkede og taarnede venezianske Borg og det gamle Brokastel midt i Sundet spejle sig i gyldenblankt morgentaaget Vand, omgivet af Øens og Fastlandets violette Stenbanker. Men medens vi dampede op ad Euripos langs de stejle Kandilibjærge, var det blevet mere skyet, og nu da vi passerede Nordvestpynten af Euboea med de Lichadiske Øer og stod ind imod den maliske Bugt, var det

helt overtrukket, med Ruskregn og lavttrækkende Skyer, som snart kun lod Sokkelen af Fastlandets Øtabjærge træde mørkt frem mellem deres flossede, dampgraa Slør og den stengraa spejlløse Vandflade.

Jeg sad inde i Røgkahytten og læste, da en Græker kom ind, bankede mig paa Skuldren og sagde i en højtidelig Tone: — »Thermopýle«. Jeg takkede pantomimisk, fordi han havde holdt sit Løfte, og fulgte med ud. —

Vi vare ud for det Sted, hvor Øtabjærgene naa Havet. Mod Nord bredte sig den lamiske Slette — Myrmidonernes frugtbare Hjem, og Akilleus' gamle Kongerige. Den mørke Bjærglinje fik næppe Lov at skraane lidt op fra Sletten, før Taagen naade den og viskede den ud, akkurat som paa en Kultegning, hvor Læreren med en uskaansom Tommelfinger har gnedet det fortegnede bort. Strax derefter kom en stor Tværkløft, hvori Taagen hang fast; den trak sig ud af den over den lysere Nordvæg, medens sydfra en mørk Klippe skød sig frem foran den og foroven grode op i den med pludselig forsvindende sorteblaa Skov.

Men en lysende hvid Linje slyngede sig fra Kløften ned om Foden af denne Klippe og trak sig bredere langs hen mellem den og Havet.

— »Ser De det hvide dér?« sagde Grækeren — »Thermopýle, — Leonidas.« —

Den slyngede hvide Linje maatte vel være Sandet af en Bjærgstrøm. Dèr nede, hvor den bredte sig under Bjærgmuren, kæmpede og faldt Spartanerne. Bag om Kløften maatte det højere Bjærgpas gaa, ad hvilket Malieren førte Perserne. Sletten foran vrimlede af Xerxes' Millioner. Jeg undersøgte Kyststriben nøje med Kikkerten for at opdage Højen, hvor de sidste Spartanere faldt, og hvor Leonidas' Løvemonument har staaet; men Afstanden var for stor. —

En Tyrk kom hen imod Kahytsdøren, skuttende sig i Regnblæsten.

— »Ja det dér ovre«, sagde han til mig paa Fransk, — »det er der da gjort for meget Væsen af. De har naturligvis overdrevet frygtelig, de Grækere, — he, — de kunde jo sagtens, de var ene om at skrive Historien . . . .

Tænk bare, tre Millioner, — jeg beder Dem, — det er jo til at tage og føle paa — de største Nutidshære er jo næppe én Million, — tre Mil-li-oner! — he, — saadant noget Praleri.«

Jeg svarede, at det i et saadant Pas ikke var vanskeligere at modstaa tre Millioner end en Million, og for Resten fandt jeg ikke det kolossale Tal saa utroligt.

Tyrken tændte sig en Cigaret inden for Kahytsdøren: — Ikke utroligt? — Hvordan skulde en saa monstrøs Hær rykke frem, — med den Tids Indretninger . . . Den kunde ikke en Gang komme over Hellesponten . . . Og saa underholdes; . . . de maatte jo omkomme.

Hvortil jeg bemærkede — alt imens jeg indrømmede, at der meget mulig var overdrevet en Del — for det første, at det kunde være lettere at underholde en stor Hær end en lille — en Bemærkning, som jeg skylder kejserlig Generalissimus salig Wallenstein — og for det andet, at der slet ikke var nogen, der havde sagt, at de ikke sultede ihjel i Tusindvis. Xerxes vilde vælte Asien ind over Grækenland;

Satraperne lod de vaabendygtige byde op og jog dem af Sted; hvordan de kunde komme levende frem, blev deres egen Sag. Dersom Grækerne havde pralet ved at lægge et Par Millioner til, have de baaret sig dumt ad: Massen beviser bedst, at det var en Fusker, der førte den. Havde de haft med hans Farfader Cyrus at gøre, saa var Tallet blevet mindre og Faren større.

Hvor ofte mon ikke Tvivl over for Oldtidens Beretninger kommer deraf, at man lægger sin egen Tids Erfarenhed og moralske Betænkeligheder ind i Oldtiden? Hvor ofte er ikke den historiske Skepsis lige saa uhistorisk som den filosofiske tidt er ufilosofisk.

Og hvor saa Folk have travlt med at være kloge og give gode Raad — et Par Tusind Aar bag efter! Der kommer Monsieur Prosper Mérimée fra Paris, gør sig en Spaseretur i Thermopýle og i Anopæapasset, kritiserer Kong Leonidas fra Sparta, finder hans Operationsplan infamt kassabel og belærer ham om, at da det øvre Bjærgpas viste sig at være det farlige, burde han smukt være marscheret derop med

sine Spartaner, og overladt Fokerne at holde Thermopýle. Og saa bliver han klappet paa Skuldren af de moderne Kritikere og faar sin Ros som en brav Alvorsmand, der ikke lader sig beruse, en moderne Aand, der overalt bærer sin vaagne Kritik med sig ligesom sit Lommeuhr, en Nittende-Aarhundredes-Mand, som dog altid bedst véd, hvordan Kagen skal skæres.

Mulig dog, at gamle højsalig Kong Leonidas kendte sine Pappenheimere lidt bedre og vidste, at hvis Fokerne skulde have holdt Thermopýle, saa havde Perserne slet ikke behøvet at umage sig hin Morgentur op om Bjærgene. Kan hænde, at han desuden saà Sagen med helt andre Øjne; at han slet ikke mente, at det var rigtig Alvor med at standse Millionerne ved Thermopýle, men at det hele var et Forspil, et Skuespil der opførtes, hvor det kom an paa ikke at være borte bag Bjærgkulisserne, men fremme paa Strandscenen, hvor Folket kunde se dem, hvor Hellenerne kunde pege ind, saa længe de sejlede ude paa det vinblaa Hav, og sige: »Se dèr, den sorte

Klippe — det hvide Sand — Thermopýle, — Leonidas!« — Det havde ganske vist ogsaa været mere strategisk forsvarligt at trække sig tilbage, da Stillingen blev uholdbar, i Stedet for at lade sig skyde ned Mand for Mand. — Men Herre Gud, det hørte nu en Gang med til Komedien . . . Hvad skal man sige! Inspirationen har sine urimelige Indfald.

Xerxes var heller ikke rigtig med. Han var en asiatisk Alvorsmand, der ikke forstod Spøg med nogen — ikke en Gang med Havet, en Statistiker, der havde sine Skrivere om sig for at notere, hvor mange der skulde have Satrapskaber, og hvor mange der skulde have Hovedet hugget af. Han kunde ikke begribe, hvorfor Hellenerne legede uden for Skanserne, salvede og smykkede sig som til Fest. Disse Narrestreger irriterede ham, og han sendte sine udødelige ud for at tugte disse frække Mennesker; det gik ikke op for ham, at det hele var en storartet Spøg, en blodig spartansk Spøg, af den Art Spøg, der bliver staaende som Menneskeaandens Monumenter, naar Alvorsmændenes Værker ere pustede bort som Korthuse.

Disse Betragtninger anstillede jeg nede i Kahytten, hvor jeg havde trukket mig tilbage, da Regnen blev stærkere. Vi var sejlet i en Bue og laa stille ved Stylida, Lamias Havnestad. Derfra kunde man endnu lige tydelig se Thermopýle. — Regnen var holdt op. Over mod Euboea begyndte det at klare, men ved Thermopýle saá det nøjagtig ud som før.

Og saaledes saà det ogsaa ud et Par Dage senere, da jeg vendte hjem fra den thessaliske Tur, slaaet tilbage af Vinterregnen. Solstraaler havde spillet over græsgrønne Bjærghøjder paa Euboeas Nordkyst, da vi sejlede gennem Strædet, og om Natten, da vi laa til Ankers ud for Stylida, for først ved Solopgang at være ved Kalkis' Drejebro, da var det klart Maaneskin, og ud af en dunkel Dis skinnede langt borte den hvide Stribe, der viste, hvor Passet var. Men saa længe man om Eftermiddagen kunde se Thermopýle, var det lige som før: Skyerne hængende nøjagtig i samme Højde, som om de vilde tvinge Øjet ned paa Stranden ved Bjærgfoden, og hvad der var oven over, om Bjærgtoppen var høj eller lav, kantet eller

rund, skovklædt eller skallet, kom ikke Sagen ved. Som om dette farveløst overskyggede, dette torsoagtig afskaarne hørte Stedet til.

Saaledes husker jeg det, ser det mørke Pas for mig tydeligere end mange skønne Egne, som jeg har beundret i de pragtfuldeste Belysninger. Og skønt jeg kun har set det ude fra Søen, er Stedet med sin enkelte storslaaede Stemning blevet mig fortroligere end mange, hvor jeg har vandret ugevis om, blevet et af de Steder, hvor Tanken af sig selv kan søge hen, og af hvilke man paa et Aars Rejse næppe finder et halvt Dusin.

Der var en Nat, længe efter, da jeg ikke kunde falde i Søvn. Tanken om, hvad den næste Dag kunde bringe, gjorde mine Nerver til Is og mit Blod til Ild. Saa søgte jeg bort fra denne Tanke til fjærne Steder. — Først til Vierwaldstättersøen; men Skovkantonernes Smaragd straalede saa muntert og blinkede saa livslystent, Dampbaade gled hen over den med Musik og Sang, pyntede glade Mennesker var om Bord, Ansigter, der lignede andre, som jeg enten hadede eller elskede — —

Bort fra Schweizeridyllen op paa Akropolis, mellem Parthenons Søjler; der var ensomt, højtideligt; men de forvitrede Kannelurrande glimtede alt for skarpt i Eftermiddagssolen, og der laa en alt for berusende Safranglans over Æginas violblaa Bjærgtakker; man drømmer paa Akropolis, man sover ikke dèr — — Jeg trængte til et overskygget, dødsstille Asyl, til en uforstyrrelig heroisk Gravro . . . Saa fandt jeg det sorte Thermopýle.

Atter laa det for mig under de lavt drivende Skyer, lige som oversvævet af Hades' Skygger . . . Og under Taage-Baldakinen sov jeg ind paa det hvide Sand mellem den sorte Klippe og de mumlende graa Bølger, drømmende, at jeg laa der med fuld Ejendomsret, fældet af en medisk Pil i Juli 480 før Guds Byrd sammen med de andre Lakedæmoner, som sove der, »lydige mod Spartas Love«, — navnløse levende i beundrende Erindring — maaske den eneste misundelsesværdige Tilværelse!

Saaledes tænkte jeg nu altsaa den Nat.

Men jeg vaagnede til en mere haandgribelig Existens, og gik ud og sejrede — og jeg beundrer men misunder ikke længer de »lydige Borgere«, som sove paa den plaskende Strand i det sorte Thermopýle.

II.

En oversvømmet Stad.

Det var i rette Tid, at min Paraply blev fundet — i en fremmed Kahyt, just da vi nærmede os til Volos Havn. Ja det tjente næsten til at forhøje Glæden over denne allerede opgivne Rejsekammerats Tilvejebringelse, at Regnen strømmede ned, da vi gik i Baaden. Jeg var ikke værgeløs, — hvad skulde der være blevet af mig, hvis den havde fremturet i at forstikke sig!

Det var ganske mørkt — og vaadt overalt. Dæk, Trappe, Tove, Tofter drivvaade, Lorgnetglassene duggvaade, Luften, selv paa de bedst beskyttede Steder, var vaad, for ikke at tale

om Vandet og Regnen — den sidste var overmaade vaad, — gennemtrængende og fin. Vaade stirrede Skibslanternernes spredte Blikke og Byens hundredfold sammensatte Lys-Øje gennem Taagen, og syntes at blinke for at ryste Draaberne af. Eller var der Mistro i denne Missen med Øjnene? — en fremmed By kan se saa underlig fjendtlig paa En ved Nattetid. Men lige meget, her er vi i Volo, i Land i Thessalien, det forjættede Land.

Det anbefalede Hotel, som vi vadede op til gennem mørke Moradser, var fuldt besat. Men i et nærliggende fik jeg et halvt Værelse, og fandt en Opvarter, der kunde lidt Tydsk, hvoraf han var meget stolt og følgelig meget tjenstvillig. Jeg erkyndigede mig om, hvor den tyske Konsul bode, til hvem jeg var anbefalet af Professor Heldreich, spiste til Aften og gik i Seng. Min ukendte Kontubernal kom snart, gik ogsaa i Seng, men blev ved at ligge og læse. Avisen raslede irriterende, Lyset skar mig i Øjnene gennem det klare Mosquito-Forhæng. Det slukkedes, og han snorkede. Væggetøjet var ikke vildere, end at man kunde

sove fra det, naar man var træt, og det var jeg. —

Den næste Morgen, da jeg kom op, et sørgeligt Syn: graa Luft, vaade, dryppende Tage, Gaden et Morads med store Pytter, hvori Regnen stadig prikkede. Naa, tænkte jeg, Morgenregn! Det klarer nok, — der er allerede lidt lyst dèr mellem Skyerne. Jeg stolede paa det græske Klima. I Athen pralede Tyskerne hos Berniadukis ved Aftenøllet af, at dèr kunde man bestemme en Udflugt halvhundrede Dage i Forvejen; for Vejrets Skyld var der ingen Fare. Men Thessalien er ikke Attika.

Det stænkede kun saa smaat, da jeg gik ud. Mod Nord over hele Byen hæver sig den skovmørke Bjærgside, — dog kun med en lav Mur, — saa kom Regnskyerne. Det er altsaa det berømte Pelion, før et af Gigant-ernes Trappetrin, nu de fireogtyve Landsbyers Bjærg, — hvis Bestigelse i min Rejseplan var fastsat til idag. Om Umuligheden heraf kunde der ikke længer være nogen Tvivl. Det maatte opsættes til efter Tempeturen.

Mellem Pelions Afhang og Byen er der et stigende Bælte af Frugthaver, Oliven- og Morbærplantninger med Cypresser og spredte Smaahuse. I en Udkant af Staden ud mod dette Kvarter bode Konsulen. Jeg traf ham i Kontoret, — det var en Kæmpekarl med stort sort Skæg og do. Støvler. Samtalen var ikke meget opmuntrende. Konsulen mente ikke, at jeg i de første Dage kunde komme ind i Landet til Larisa, selv om Regnen nu var hørt op, og for hver Dag, den vedblev, vilde der gaa et Par Dage længer. Jærnbanen til Larisa var anlagt, men ikke i Drift. Det vidste jeg, men i Athen havde man ment, at jeg alligevel kunde faa den Begunstigelse at køre ud med en af Vognene, som befordrede Ingenieurerne. Det var der ikke Tale om, den lod til ikke at være farbar. Jeg maatte altsaa selv tage Vogn, — og hvad det angik: — »De kan se, hvordan det ser ud her, hvordan tror De det er inde i Landet?« —

Konsulen tog en Regnkappe paa, og vi soppede ind til Byens Hovedgade, hvor vi gik ind i det første det bedste af de mange Chanis.

Et Blik paa disse Vogne, som vare komne ind fra Landet, var tilstrækkeligt. Hver af dem var én graa Dyndmasse paa fire Lerhjul. Prisen til Larisa var det tredobbelte af den almindelige — og Sandsynligheden var for, at man sad fast paa Vejen, og maaske ikke en Gang kunde komme tilbage igen.

Vente? Men jeg kunde ikke godt afse fjorten Dage til Thessalien, og desuden — hvorledes skulde man holde Ventetiden ud paa dette Sted, hvor man foreløbig næppe kunde røre sig, og ikke en Gang havde et Værelse. Og hvem borgede for, at Regnen holdt op? Konsulen ikke, tvertimod. Hvis jeg tog tilbage imorgen med Athenienserdamperen, som havde bragt mig, var jeg i Peiræeus nogle Timer før Lloydskibet gik til Konstantinopel. Der var da intet andet for end resolut at opgive alle Planer i et Land, hvor Vinteren var brudt for tidlig ind, og trække sig ud af det oversvømmede Volo, ligesom Napoleon trak sig ud af det brændende Moskva; — men min Tilbagetogslinje var dækket, og mit Tog til Moskva fore-

stod, ja tog nu sin Begyndelse. Det var en Trøst.

Det oversvømmede Volo! ja, hvis nogensinde en By har været oversvømmet, saa var Volo det den 15de Oktober 1883. Indbyggerne kunde ikke i en halv Snes Aar huske noget lignende. Byen ligger saaledes og er saa blottet for Afledninger, at alt Regnvandet fra Pelion maatte skylle ned over den. Og den blev skyllet! Hvis Sodoma var blevet lagt ved Foden af Dantes Skærsildsbjærg, og en Syndflod blevet løsladt over det, for at det kunde blive skyllet rent for sine Synder, saa kunde det ikke være blevet vasket grundigere, end Pelion vaskede Volo. Tvergaderne, mellem Bjærget og Havnen, lignede mere Reuss i Schöllenen, end de lignede nogen mig bekendt Gade. Især et Sted husker jeg, hvor Vandet styrtede frem i en lergraa samlet Masse, skummende og hvirvlende ved Siderne. Dèr var der, saa vidt jeg mindes, bygget en Spange over, — men iøvrig staar det ganske uklart for mig, hvorledes vi kom over disse Tvergader; i Længdegaden var der nogenlunde

fremkommeligt paa det høje Fortov, kun Midterdelen var et Morads med et Delta af rivende Bække. Naturligvis er Byen indrettet paa, at man kan komme frem under Oversvømmelser, om end denne var noget usædvanlig.

Saaledes naàde vi ud til den store Café paa Bryggen, hvor vi drak en Mastix i Selskab med en tysktalende Ingenieur. Snart efter skiltes vi, Konsulen for at gaa i Forretninger, jeg for at spise til Middag paa Hotellet. Efter Middag søgte jeg igen ud til Caféen, — hvor skulde jeg ellers være?

Ingenieuren var der igen, — hvor skulde han ellers være. Man kan blive ked af alting, ogsaa af at spille Billard, og det var han. Han havde talt om, at han spillede Schak. »De spiller vel som en ægte Græker?« »Hvorledes?« Jeg forklarede mig. »Aa ja,« svarede han, »jeg spiller ganske godt i Begyndelsen, men naar min Modstander vinder en Fordel, taber jeg strax Hovedet.« — Det var ikke sandt; han spillede ogsaa elendigt i Begyndelsen. Da jeg havde vundet tre Spil i færre Kvarter, var der ingen Tidsfordriv at hente mere dèr.

Tyrken var der ogsaa (Kritikeren fra Thermopyle) — naturligvis, hvor skulde **han** ellers være? Paa Vejen til Trikkala? Den lod han nok søle sig i Fred foreløbig. — Han rystede mismodig sin Fez, og for at trøste os gav vi os til at drikke Kaffe og Kognak, medens vi talte om, hvor delikat den thessaliske Tobak er, og om Luftklostrene ved Trikkala, hvor man hejses op i Kurve — de hørte med til mine thessaliske Luftkasteller. Af og til nynnede jeg Stedet af »Athens Ruiner«: »Deiligt der var i Thessaliens Dal.« Tyrken spurgte, om det var Verdi; jeg bejaede, og han følte sig smigret som Kunstkender. Regnen trommede paa de store Ruder, gennem hvilke det trak afskylig; udenfor svingede Masterne som Metronomstænger, og man hørte Bølgernes Plask.

Min Tyrk foreslog mig at gaa midt i den værste Skylle. Han havde ikke engang en Paraply, men han mente, at gik vi ikke nu, saa vilde det snart blive for sent.

Jeg ønskede ham altsaa Lykke paa Rejsen og saà den tykke Mand stolpre langsomt afsted,

idet han loddede med Fødderne, hvor han kunde træde, og dukkede sig under de tætte Regnsalver. Selv fik jeg mig en Nargileh, trods min begyndende Hovedpine, og indhyllede mig i Dampskyer, idet jeg mismodig betragtede Ingenieuren, som igen var ved Billardet, og misundte ham hans lange Støvler.

En god Times Tid derefter klarede det med en svag Udsigt til at kunne naa hjem med et Par tørre Trevler. Ingenieuren og jeg gik ud. Mellem Caféen og den nærmeste Husrække var der et Par hundrede Skridts aabent Søle; hist og her laa Brædder; til venstre brusede den Strøm, som udspyedes af Tvergaden ligefor, den eneste Adgang til Byen. Men langs hen foran Husrækken løb en anden, mindre rivende Strøm, som det foreløbig galdt at passere. Ingenieuren med de lange Støvler vadede forsigtig ud, traadte i til op paa Laaret, kom op igen, vadede ud et andet Sted og et tredje Sted, bestandig med Vandet skvulpende om Støvleranden og fik endelig fast Sten under Saalerne. Nu er han da i Behold, tænkte jeg, da jeg saà ham forsvinde i Tver-

gaden, hvor han havde en Smule oversvømmet Fortov langs den rivende Strøm.

Jeg drev lidt om ved Havnen, hvor jeg saà de forskellige Gadefloder mødes af de skummende Bølger og betragtede alle disse gyngende Skibe og vippende Baade. Imellem dem laa ogsaa det atheniensiske Dampskib; — naar man endda kunde komme ud til det! Et Par Favne fra Caféens Forside førte en Trappe ned i Vandet, og i dette udmundede til begge Sider Strømme fra Byen; man var altsaa fuldstændig afskaaren.

I det Øjeblik, da jeg traadte ind ad Caféens Forside, aabnedes Døren lige overfor, og ind traadte Ingenieuren. Umulig at komme ind, forklarede han. Naar det gik den bestøvlede saaledes, hvorledes skulde det saa gaa en almindelig Hankat med vandsky Poter; for jeg havde ikke mer end det samme Par Støvler. Men Katzenjammer havde jeg; den tredje Nargileh maatte opgives.

Vi var vel en Snes Personer i den lange, uhyggelige Cafésal, hvor det begyndte at blive mørkt. Man forhørte sig om Levnetsmidler;

der fandtes tørre Tvebakker. Tanken om et Natteleje paa de smalle Voxdugsbænke var ikke indbydende. Dette gav Ingenieuren Mod til et Par Udbrudsforsøg, men naar man allerede havde opgivet ham, saà man pludselig skadefro, at han igen stod ved Disken og fik sig en Kognac efter Vadeturen.

Imidlertid var Regnen dog hørt op, og de Fangne gik udenfor. Paa Fliserne af den høje Brygge kunde man gaa uden at blive altfor vaad om Fødderne. Maanen stod højt paa Himlen, og tændte en ætherisk Regnbue mellem de lysrandede Skyer. Jeg mindedes en Replik af Rütli-Scenen i Schillers Wilhelm Tell: »Der lever mange, som aldrig har set den«. Ikke blot denne Maane-Regnbue, men hele dette Billede var unægtelig saa skønt og saa enestaaende, at det vel var nogle Strabadser værdt.

Foran: de mange Skibsskrog, mer eller mindre bevægede mellem disse Bølgelys, der tændtes og slukkedes; — til begge Sider: den brede Mole med spejlvaade Fliser, enkelte Huse, Tømmerpladser, Pytter og Søer, — og saa

disse improviserede Floder, af hvilke en mundede ud lige ved, med Maanelys i sine Hvirvler. Bagved: Caféen med de store rødt oplyste Ruder, fjærnere Byens mørke Huse og mange Smaalys, og saa, over Tagene, Pelion, strækkende sig mystisk mørk under det hvidlige Skyslør, indtil det yderst tilvenstre stak en Pynt frem, — ligesom Poten af en Sfinx, der traadte ned i Havet. Over alt dette Glansen af uroligt Maaneskin, og Stemningen af opklarende Nat efter Dagens Uvejr.

Dertil endnu det pikante at være fangne, ligesom skibbrudne i en Café. Man begyndte allerede at forsone sig med Belejringstilstanden, da den var ved at hæves.

En Timestid efter kom jeg sammen med Ingenieuren igennem ind til Byen og naade Hotellet, vaad om Fødderne men ellers i god Behold.

Næste Morgen atter Graavejr og Regn — heldigvis, for det havde været drøjt at rejse i Solskin. Gaderne vare endnu slemme. Et Sted standsede jeg; Drageren, som vadede barbenet over, var Vandmaaler, — det gik over

Knæene. Dèr stod jeg. Heldigvis kom der netop en Thessaliot, der vadede ud og gav mig Haanden, saa at jeg kunde springe ud paa en stor Sten midt i Hvirvlerne og derfra over paa andre, til jeg naade fastere Søle.

Saa stod jeg da igen paa det Dæk, som jeg havde forladt med saa store Forhaabninger for halvandet Døgn siden. Saa nær ved Larisa og Tempe — Steder hvor min Indbildningskraft har levet og som den har befolket, saa jeg synes at jeg er mere hjemme dèr end i mange Egne, hvor min Krop har spanket omkring — og saa vende om!

Og Olympos! Alle Guder, — eders Bjærg, — dette Olympen, hvis Navn fyldte vore Drengehjærter med Ærefrygt, mere end Sinais og Tabors, — saa nær, og ikke engang se dig!

Og Pelion, det skønneste i hele Grækenland! Der laa det over den vaade By, byggende sig op med sine Kegle-Former, Terrasser, Skrænter og Platformer, sten-nøgent eller mørkt af Skov, hist og her hvidspættet af nogle af disse fireogtyve Landsbyer — indtil det graa

Skylag slettede alt dette ud, — netop i samme Højde som den foregaaende Dag. En Kæmpekløft midtvejs, hvor alle disse Enkeltheder vare samlede, gemte sig under dette bølgehængende Tæppe, som et Hovedgærde under en Baldakin. Hvilken Bjærgpoesi drømte her, for aldrig at vækkes af mig?

Og hvad skjultes ovenover? Hvor højt hævede det sig, hvorledes formedes det? — For mig kunde gærne Titanerne have taarnet Ossa oven paa Pelion, medens jeg var i Volo, — jeg havde ikke set noget dertil. —

Og saa sejlede vi da. Sydpaa fik vi snart klarere Vejr, men Skyerne blev ved at hænge over Thessalien. — Et Par Uger efter hørte jeg, at der var kommet store Oversvømmelser i Thessalien, som havde ødelagt en Del af Landet.

Jeg kom derop i Utide, men i Tide havde jeg forladt det.

III.

Søjlenæsset.

Det var igen, da jeg vaagnede, Kalkis med sine Mure, sit Brotaarn, sin knirkende Drejebro, i Morgendæmringens kolde Toner, spejlende sig i taaget Vand.

Medens vi gik sydpaa gennem det smalle, blanke Sund med de ensformige Klippebredder, blev det stedse mere høj, straalende Dag. Vi nærmede os stærkt den attiske Himmel.

Sundet udvider sig, blaanende stærkere i krappere Bølger. Euboea trækker sig lidt tilbage. Tilhøjre begynder Attikas Kyst klassisk med det graa Marathons Slette, der aabner sig mod Sundet mellem golde Udløbere af Parnes,

hvis store Masse dæmrer inde i Landet; — dèr borte ligger altsaa det skønne Tatoi, men Kikkerten kan ikke finde det fra denne Side. Over de lave Kystbjærge hæver sig nu ogsaa Pentelikon. Vi er snart paa kendt Grund; — men én Nyhed er endnu tilbage, Kap Sunion, »Søjlenæsset«, paa Attikas Sydpynt, som jeg paa Udrejsen maatte sove fra i den maaneløse Regnnat.

Vi passerer det smalle Sund mellem det sølvrige Laurion og den langstrakte vilde Klippeø Helena, — og dèr kommer den hvide Tempelruin frem oppe paa det røde stejle Klippenæs. I det man nu drejer ud i Ægina-Havet har man hele den sydlige Langside for sig, ni doriske Søjler med deres lange Arkitrav, og bagved endnu et Par af Nordsiden. De staa straalende i Sollyset paa den mørkeblaa Himmelgrund, ikke gule som sædvanlig de græske Søjler staa, men hvide som det Skum, hvori de blaa Bølger sprøjte op langs Foden af den nøgne, rustrøde Klippe. Et højtideligt Skue, denne ensomme Tempelforpost, Attikas Propy-

læer, dets første Hilsen til de kommende og den sidste til de bortdragende.

Et Par Timer senere sejlede Akropolis ligesom et Langskib frem bag den yderste Pynt af Hymettos, fulgt af det spidse Lykabettos, og hele den attiske Slette udbredte sig. Naar man kommer fra Isthmen, ser man Akropolis fra den smalle Vestside med Parthenons Gavl; her har man den imponerende sydlige Langside baade af Bjærget og Templet. Her var det, at de Søfarende først saà den gyldne Od og Hjælmbusk af Athene-Forkæmperen ovenover Parthenons Tag. Den sildige Eftermiddags varmeste gyldne Lys straalede netop ind paa Athen. Det føltes efter Thessaliens vaade Uhygge, som kom jeg tilbage til et kært Hjem, — ja i dette Øjeblik var jeg næsten glad over Uheldet i Thessalien, som var Skyld i at jeg endnu en Gang kunde hilse paa Akropolis og Athen, som jeg fik sagt saa daarligt Farvel til paa Jærnbanen.

Snart skjultes dette skønne Syn for sidste Gang af Munychias og Aktes Klippehalvø, der lægger sig ud i Vandet ligesom en eller anden

uhyre Krabbe, hvis Kløer krumme sig om stille Havnebassiner.

Juno laa ganske rigtig i Peiræeus med Lloydflaget oppe. Jeg fik mit Tøj bragt ombord og rode iland for at løse Billet. Baadføreren var fræk nok til at forlange fem Drachmer. Heldigvis forstod han mit Italiensk: »Jeg er ingen Fremmed, jeg kender Taxten.« To Drachmer tilbød jeg ham, men det vilde han ikke høre Tale om. Hvorpaa jeg ganske rolig gik op i Byen for at gøre Indkøb. Han efter, i Hælene paa mig, som en knurrende Hund. Tilsidst gik jeg ind i den største Café og lod mig give en Kop Scheto og en Nargileh. Han sad lidt borte og saà paa mig, mørkere og mørkere. Endelig kom han hen og brummede igen: »Naa vil De saa en Gang betale mig?« »Ja naturligvis, — her er to Drachmer.« Dyb Indignation. Heller dø af Sult! — »Meget vel, som De behager,« og jeg førte atter Ravspidsen til Læberne. Endelig, da Nargilehen snøvlede paa sit sidste Vers, krøb han til Korset, kun mente han, at de to Drachmer burde betales i Sølv og ikke som sædvanlig i Kobber (en Forskel af en Snes Ører). Det

gik jeg ind paa og lod mig saa — af en anden — ro ud til Juno, paa hvis Dæk jeg længe nød Maaneskinnet over Bugten og Salamis. Saa sov jeg sødelig ind i en behagelig første Klasses Kahyt.

Jeg ventede at vaagne midt ude paa det ægæiske Hav, men da jeg om Morgenen kiggede ud gennem Koøjet var der rødlige Klipper tæt ved. Det skulde da vel aldrig — jo rigtig! paa den yderste Pynt skinnede noget hvidt. Vi var endnu under Attikas Kyst.

Da jeg kom op paa Dækket, vare vi ligeud for Søjlenæsset. Saa skød Helena-Øen sig frem foran det. Det sidste jeg saa af Søjlerækken var et Par hvide Pletter, — Længderækken og Resten bagved — ligesom et Duepar oppe paa Klippen.

Efter Kaffen vare vi tæt ved Euboeas Sydpynt, hvorover det dunkle Ochabjærg hævede sig; lige overfor, paa den anden Side af det brede Sund, trak Attikas Østkyst sig tilbage med et straalende Væv af Sollys og blaanende Skygger i det Indre over Pentelikon og Parnes. Tilhøjre Klippeøen Keos, solet, med sin By midt paa

Bjærghøjden, som en Søfuglerede fuld af hvide Æg; og lidt længer fremme Kykladerne, Andros, Tenos og Mykonos i én sammenhængende Række, Syros, og midt imellem dem det fjærneste taagede Par, Naxos og Paros, alle taageblaa, hævede over de azurblaa Bølger paa Luftspejlingens lille Glassokkel, — The isles of greece, the isles of greece! —

Jeg stirrede mod det svindende Attikas Kyst og bad en stille Bøn:

Attika, du Kunstens gamle Moderjord, som har skænket mig mine skønneste Rejsedage, lad mig ikke helt miste dig oppe i det kolde Nord! Lad mit Liv have noget af din solklare, men ikke skyløse Himmel! Lær min Haand dine faste ædle Former og mit Øje dit altid harmoniske Farvespil! Lad der aldrig mangle et Gran af dit Salt paa min Tunge, og en Draabe af din Honning paa min Læbe! — Og lad en Gang de Afskeds-Indtryk, jeg efterlader, blive som dit, de rene hvide Tempelsøjlers skønne Farvel — om ikke paa Mængden, saa paa enkelte, paa en enkelt, saaledes som din Hilsen er her til mig midt i denne ligegyldige Sværm! —

En tyrkisk højtstaaende Officer gaar forbi mig, klaprende med sine Tøfler, — en ægte Osman med det bekendte prægtige Physiognomi, som bærer hele Præget af en Hersker-Race. — Nede paa Fordækket larmer et Zigeunerkorps med sin vilde Musik. Vi styre mod det barbariske Orienten.

INDHOLD.

FØRSTE AFSNIT.

Henrejse og første Indtryk.

ANDET AFSNIT.

Attiske Dage.

TREDJE AFSNIT.

Til Thessaliens Kyst.

Rettelse.

Side 142, 1ste Linie: Helikon læs: Pentelikon.

Lere, en Aand at forstaa [illegible]
[illegible] en Respekt [illegible]

116

